

Magog, de domate, hoc est de tecto, sive, quod est δῶμα¹ ?

N.

Nicolaitarum, effusio² [Al. effluxio], sive Ecclesia languens, vel stultitia Ecclesiae languentis.

Nephtali, conversantis.

P et R.

Paulo (Apollyon), ori eorum³, sive ori tubæ.

Pergamo, dividenti cornua eorum, vel dissecanti vallem.

119 Ruben, videte filium sive videte in medio.

S et Z.

Smyrnæ, cantico eorum.

Sardis, principi pulchritudinis. Satanæ, transgressori, sive adversario.

Simeon, audienti tristitias.

Sodoma, pecori tacenti.

Zabulon, habitaculum pulchritudinis⁴.

DE EPISTOLA BARNABÆ⁵.

A et D.

Abraham, pater videns populum.

Adam, homo.

120 Amalec, populus lingens, sive populus bruchus.

David, desiderabilis.

E et M.

Eva, calamitas, sive vœ, aut certe vita.

Ephraim, frugifer, sive ubertas.

Manasse, oblitus.

N et R.

Naum, germen⁶.

Rebecca, patientia.

S.

Sabbatha, requies.

Sion, specula.

Sina, mensura, mandatum, vel tentatio.

Satan, adversarius, sive prævaricator.

¹ Ms. et veteres vulgati, sive quod est tectum?

² Nicolaitarum, effusio, etc. In manuscriptis exemplaribus legitur *effluxio*. MARTIAN.

³ Pauli, ori eorum, etc. Supra corrupte additum est L in nomine *Abaddon*, quod legunt in hoc opere *Labbadon*; hic vero omittunt A et n, aliasque litteras commutant, Paulo pro *Apollyon*. MARTIAN.

⁴ Glossæ Aquicinctinæ, citante Rosweido, in notis ad S Paulini Epist. 1: « Zabulon, habitaculum fortitudinis, vel fluxus noctis. » Notum porro ex Æolica dialecto, Zabulum dici pro diabolo.

⁵ De Epistola Barnabæ. Observandum suo ordine Epistolam Barnabæ fuisse hoc loco recensitam, quia antiquitus legebatur in Ecclesiis Christiano-

A rum ad plebis ædificationem. MARTIAN.

— Supra laudatus Bodleianus ms. subnexa nomina ex Barnabæ Epistola non agnoscit.

⁶ Legendum videtur *Nave*, tum quia *Naum* in Barnabæ Epist. non memoratur, cum quia non *germen*, sed *consolatore* significet penes ipsum Hieronymum a radice נָחֻם. Contra *Nave*, seu *Nun* quod idem est juxta Hebraicum textum, ipse S. Doctor *germen* vertit in Nominibus de Exodo: scilicet a verbo formæ Niphal. נִיחַם. Utrumque confundit S. Isidorus Origin. lib. vii, c. 8: « Naum, *germen*, sive *consolator*; increpat enim civitatem sanguinum, et post eversionem illius, consolatur Sion. »

S. EUSEBII HIERONYMI

STRIDONENSIS PRESBYTERI

LIBER DE SITU ET NOMINIBUS

LOCORUM HEBRAICORUM¹.

PRÆFATIO.

121 122 Eusebius, qui a beato Pamphilo B martyre cognomentum sortitus est, post decem Ecclesiasticæ Historiæ libros: post Temporum Canones, quos nos Latina lingua edidimus: post diversarum vocabula nationum, quæ quomodo olim apud Hebræos dicta sint, et nunc dicantur, exposuit: post Chorographiam² terræ Judææ, et distinctas tribuum sortes, ipsius quoque Jerusalem templique in ea cum brevissima expositione picturam, ad extremum in hoc opusculo laboravit, ut congregaret nobis de sancta Scriptura omnium

pene urbium, montium, fluminum, viculorum, et diversorum locorum vocabula: quæ vel eadem manent, vel immutata sunt postea, vel aliqua ex parte corrupta. Unde et nos admirabilis viri sequentes studium, secundum ordinem litterarum, ut sunt in Græco posita³ transtulimus: relinquentes ea quæ digna memoria non videntur, et pleraque mutantes. Semel enim et in Temporum libro præfatus sum, me vel interpretem esse, vel novi operis conditorem: maxime cum quidam vix primis imbutus litteris, hunc eundem

¹ Liber de Situ et Nominibus, etc. In quamplurimis codicibus ms. opusculum istud ita inscribitur: *Liber de distantis locorum*. MARTIAN.

² Post Chorographiam. Regius codex unus habet post *Cosmographiam*; alter imperitissime, post *Orthographiam*. Editi, *Topographiam*. MARTIAN.

— Al. *Topographiam*. Vetus edit. an 1496, cum nonnullis mss. *cosmographiam*; alii *orthographiam*.

³ Ut sunt in Græco posita. Consule sensum hujus loci in præcedenti Admonitione nostra. MARTIAN.

librum ausus sit in Latinam linguam non Latine A
vertere : cujus imperitiam, ex comparatione eorum, quæ transtulimus, prudens statim lector inveniet.

Ut enim mihi excelsa non vindico¹, la terræ cohærentia supergredi² posse me credo.

¹ *Ut enim mihi excelsa non vindico.* Nonnulli mss. codices cum antea editis sic legunt : *Ut enim excelsa mihi non vindico ; ita terræ inhærentia me su-*

pergredi posse credo ; in exemplaribus quoque mss. frequentius est vendico, quam vindico. MARTIAN.

² *Al Inhærentia me supergredi, etc.*

INCIPIT LIBER.

DE GENESI.

126 Ararat, Armenia¹. Si quidem in montibus Ararat arca post diluvium sedisse perhibetur : et dicuntur ibidem usque hodie ejus permanere B
vestigia². Meminit horum montium et Jeremias in visionem contra Babylonem. Josephus quoque in primo *Antiquitatum Judaicarum* libro, sæcularium litterarum Historicos proferens : « Animadvertens, inquit, Noe terram diluvio liberatam, septem alios dies abire permisit : et universa animalia bestiasque patentibus claustris emittens, ipse cum sua prole egressus est : immolans Deo hostias, gaudensque cum liberis³. » Hunc locum Armenii exitum, vel egressum vocant. Siquidem ibi cultores illarum regionum, arcam primum sedisse testantur, et lignorum quædam superesse monumenta. Arcæ hujus et diluvii, omnes qui barbaras scripsere historias, recordantur : quorum unus est Berosus Chaldeus, qui super diluvio referens, hæc locutus est : Dicitur hujus navis in Armenia propter montem Carduenorum pars aliqua permanere, et quosdam bitumen ex ea avellentes circumferre : quo utuntur vel maxime hi qui lustrantur et se expiant. Sed et Hieronymus Ægyptius, qui antiquitates Phœnicum pulchro sermone conscripsit : et Mnaseas, et multi alii. Nicolaus quoque Damascenus in **127** nonagesimo sexto libro refert : Est in Armenia super Myniadem mons nomine Beris : ad quem multos in diluvio confugisse autumant, ibique esse salvatos. Alios vero in arcæ alveo supernatantes, ad ejus verticem pervenisse, et usque ad multas ætates ligna arcæ monstrari solita : quos quidem ego puto non esse alios, nisi eos

quos Moyses legifer Judæorum in suis voluminibus edidit. »

Achad⁴, urbs regni Nemrod in Babylone. Porro Hebræi hanc esse dicunt Mesopotamiæ civitatem, quæ hodie vocatur Nisibi a Lucullo quondam Romano consule obsessam, captamque et ante paucos annos a Joviano imperatore⁵ Persis traditam).

Aggai, ad occidentalem plagam vergit Bethelis, non multum ab ea distans. Sita est autem Bethel, euntibus Æliam de Neapoli in læva parte viæ duodecimo circiter milliario ab Ælia : et usque hodie parvus licet vicus ostenditur. (Sed et ecclesia ædificata est ubi dormivit Jacob pergens Mesopotamiam. Unde et ipsi loco *bethel* (ביתאל), id est Domus Dei, nomen imposuit.) Aggai vero vix parvæ ruinæ resident : et locus tantummodo monstratur. Et sciendum, quod in Hebræo G litteram non habet, sed vocatur *ai* (עַי), scribiturque per elementum, quod apud eos dicitur, *ain* (עַיִן).

Astaroth Carnaim, terra gigantum quondam in supercilio Sodomorum, quos interfecit Chodorlagomor. Sunt hodieque duo castella in Batanæa hoc vocabulo, novem inter se millibus separata inter Adaram et Abilam civitates.

130 Arboc (corrupte in nostris codicibus Arboc scribitur, cum in Hebræis legatur *arbes* (אַרְבַּע), id est quatuor : eo quod ibi tres patriarchæ, Abraham, Isaac et Jacob sepulti sunt, et Adam maximus : ut in Jesu libro scriptum est (*Josue* xiv, 15) : licet eum quidam positum in loco Calvariæ suspicentur). Hæc est autem eadem Chebron, olim metropolis Philistinorum, et habi-

¹ *Ararat, Armenia.* Juxta Hieronymianam hanc interpretationem in Græco sic legebat sanctus doctor : Ἀραράτ, ἡ Ἀρμενία. Ἐν ὄρεσι δὲ Ἀραράτ ἡ κίβωτος καθίσαι, λέγεται, id est *Ararat, Armenia.* Siquidem in montibus Ararat arca sedisse dicitur. Addit vero Hieronymus, post diluvium, ad significandum definite tempus quo arca sedit in Montibus Ararat. MARTIAN.

² *Permanere vestigia.* Vestigia hoc loco intellige reliquias : nam in Græco est λείψανον, nomen plurale significans proprie a reliquias a λείπω, id est, *relinguo.* Unde ab ipso Hieronymo λείψανον consequenter monumenta interpretantur. MARTIAN.

³ *Gaudensque cum liberis.* Josephus lib. 1 *Antiqq.* cap. 3, συνευωχίετο τοῖς οἰκείοις, *una epulabatur cum domesticis,* hoc est *cum familia.* MARTIAN.

⁴ Duo mss. *Achar.* Euseb. Ἀχάμ ex librarii, ut videtur errore. LXX, Ἀρχάδ, pro Ἀκχάδ.

⁵ *A Joviano imperatore.* Gennadius in Catalogo Illustrum virorum, in Jacobo Nisibensi episcopo hæc habet : « Post multos annos ingressus Julianus Nisibem, et vel gloriæ sepulti (Jacobi) invidens, vel fidei Constantini, cujus ob id domum persequebatur, jussit efferri de civitate sancti corporis reliquias, et post paucos menses, consulendæ licet reipublicæ Jovianus imperator, qui Juliano successerat, tradidit Barbaris civitatem : quæ usque hodie Persarum ditioni cum finibus suis subjecta servit. » Consule Ammianum l. xxv. MARTIAN.

— Unus ms., *quæ hodie quoque vocatur,* etc. De Joviano Ammianus lib. xxv, et Gennadius in Catalogo cap. 1.

ta culum gigantum, regnumque (*ubi regia*) postea David in tribu Juda, civitas sacerdotalis et fugitivorum. Distat ad meridianam plagam ab Ælia millibus circiter viginti duobus: et quercus Abraham (quæ et Mamre, usque ad Constantii regis imperium monstrabatur): et mausoleum ejus in præsentiarum cernitur. (Cumque a nostris jam ibidem ecclesia ædificata sit), a cunctis in circuitu gentibus terebinthi locus superstitione colitur: eo quod sub ea Abraham angelos quondam hospitio susceperit. Hæc ergo primum Arbee postea a Chebron uno filiorum Chaleb sortita vocabulum est. Lego Verbo dierum (*I Paral. II, 42*).

Ailath, in extremis finibus Palæstinæ juncta meridianæ solitudini et mari Rubro: unde ex Ægypto Indiam, et inde ad Ægyptum navigatur. Sedet autem ibi legio Romana cognomento Decima²: et olim quidem Ailath a veteribus dicebatur, nunc vero appellatur Aila³. Sed et Elamitarum quondam natio fuit, cui imperavit Chodorlahomor (cujus in Actibus quoque apostolorum fit mentio *Act. II, 9*). et in Regnorum libris (*I Reg. X, 17*); urbs quædam Palæstinæ Ælam scribitur.

131 Adamo, una de quinque civitatibus Sodomorum eversa cum cæteris.

Asason-Thamar, in hac habitabant quondam

¹ Rhabanus, qui Hieronymum fere de verbo describit, addit hic loci, *Conditæ est autem ante septem annos, quam Eam urbs Ægypti conderetur*. Dixisset *Tanis*, qua urbe Ægypti celeberrima, hæc septem annis vetustior fuit.

² Hoc, et superiora, quæ diximus, mire confirmat modo laudata Notitia in extremo laterculo; *PRÆFECTUS Legionis Decimæ Fretensis Ailæ*. Vide in hæc verba Panciroli Commentarium. Hieron in cap. XLVII Ezechiel: *Lingua maris Rubri in cujus litiore Aila posita est ubi nunc moratur legio et præsidium Romanorum*.

³ Appellatur Aila. In aliquot mss. Ala dicitur hic et infra ubi scriptum est, *pergentibus Ailam de Chebron*. MARTIAN.

⁴ Unius diei itinere a Mamphis. Locus obscurissimus in Græcis æque ac in Latinis: nam si legamus cum Græco Regio codice *διεστῶσα Μάλις ἑμῆρας ὁδόν*, *distans a Malis unius diei itinere* ignoro prorsus ubi positum fuerit, oppidum illud *Malis* dictum. Sin autem cum Bonfrerio pro *μάλις* adverbium *μόλις*, id est, *vix* legerimus, sententia hæret suspensa; nec intelligimus a quo loco vel oppido castellum Thamara *vix unius diei itinere sit separatum*. In Latinis exemplaribus tota discordia pendet e nomine oppidi a quo distat Thamara; antiquiora manuscripta ac melioris notæ vocant illud *Mamphis*; nonnulla *Mammephis*; cætera *Mansis*: editi vero libri *Memphis*. Sed sive *Memphis* sive *Mamphis* legendum statuerimus, semper remanet eadem difficultas inveniendi illius oppidi, quod Eusebius vel Hieronymus separatum dixit unius diei itinere a castello Thamara, ubi sedebat militare præsidium. Usque in præsens nihil reperire potui apud scriptores geographos, quod huic nodò solvendo subsidium afferret. Sed cum Hieronymum vel Eusebium in nomine *Arad* attente consulo, nullum mihi superest dubium, quin pro *Mamphis*, scribendum sit *Malathis*: quod iqsissimum oppidum est distans a Thamara castello, itinere unius diei, ut ex his facile colligitur. *Arad, civitas Amorrhæorum vicina de-*

A Amorrhæi, quos interfecit Chodorlahomor: juxta eremum Cades. Est et aliud castellum Thamara, unius diei itinere a Mamphis⁴ (*al. Mamphis*) oppido separatum, pergentibus Ailam de Chebron, ubi nunc Romanum præsidium positum est.

Allus, regio Idumæorum, quæ nunc Gabalene dicitur, vicina Petræ civitati.

Ænan⁵, euntibus Thamnam, nunc desertus locus et proximus Thamnæ vico grandi, qui situs est inter Æliam et Diospolim. Est et fons in supra dicto Aena loco: unde et Aenam, id est, fontis nomen accepit: in quo stans idolum maxima illius regionis veneratione colitur. (Porro Hebræi affirmant Ænam non lucum significare, sed divium: ubi certo intuitu necessarium sit ad unam e duabus viis eligendam.)

B Areaatad⁶, locus trans Jordanem, in quo plauerunt quondam Jacob, tertio a Jericho lapide⁷, duobus millibus ab Jordane, qui nunc vocatur Bethgla⁸; quod interpretatur, locus gyri: eo quod ibi more plangentium circumierint (*Al. circumeunt*) in funere Jacob.

DE EXODO.

Ælim, castra filiorum Israel, et locus in deserto in quo duodecim fontes, et septuaginta palmarum arbores (Moyses de mari Rubro exiens reperit).

serto Cades: et usque nunc ostenditur villa ab oppido Malathis quarto lapide, a Chebron vicesimo, in tribu Juda. Itaque in Græco Eusebio lege *Μάλθις*, non *Μάλις*, aut *μόλις* cum Bonfrerio. Et ne quid amplioris diligentiae a me desiderare possis, moneo te, benignum lectorem, *Maliattha* urbem esse Arabiæ Petræ, teste Ptolæmæo: quæ quidem eadem videtur cum oppido *Malathis*: saltem vocabuli et regionis vicinia atque affinitate. Confer omnia cum tabulis geographicis Scripturæ sacræ. MARTIAN.

⁵ Bonfrerius ait: Non *Ænam*, sed *Aenam*, vel *Enan* habent omnes codices Septuaginta interpretum. Gen. cap. xxxviii, vers. 14, ubi in nostra versione nulla est vox propria: nam Hieronymus vertit, *in bivio itineris*, pro quo Septuaginta interpretes dixerunt *ad portas Enam*. Et vero in Hebræo est *in ostio Henaim*; quæ postrema vox sine propria an appellativa, in hanc diem disputatur, quemadmodum nos ad eum locum diximus: appellative sumpta significare potest duos fontes, vel duos oculos seu duos quasi aspectus, ut fit in bivio, cum quis hæret et dubitat qua cundum sit. Quidquid sit, sæpe ex loci genio et circumstantia nomina propria vel quasi propria induuntur, quod credi potest ei loco accidisse, planeque verisimile est, non esse alium locum ab eo qui Josue cap. xv vers. 34, in tribu Juda *Enaim* appellatur, qui postea in urbem creverit.

⁶ Areaatad, locus trans Jordanem. Locum hanc celeberrimum prætermisit Eusebius, quamvis occurrat bis Gen. L. 40 et 41, apud Septuaginta. MARTIAN.

⁷ Josephus spatium hoc esse 60 stadiorum docet, id est 7 milliarium et dimidium. Cum Hieronymo tamen convenit iisdem pene verbis Procopius *Gazæus Com. ad Gen. L*. Ex quo etiam Eusebiani taxus lacunam suppleri commode posse, docti viri admonent.

⁸ Reginæ ms. *Bethacla*; mox pro *locus* nomine *malim domus*.

(Elus, in deserto ubi filii Israel castrametati sunt.)

134 DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO

Ascroth, pars eremi, ubi Maria et Aaron contra Moysen locuti sunt. Habitaverunt autem quondam Evæi in Aseroth usque ad urbem Gazam. (Verum hæc loca non Aseroth, sed Aserim appellari Hebræi putant.)

Asemona, castra filiorum Israel in deserto.

Ahetharim¹: pro quo Aquila et Symmachus, exploratorum viam interpretati sunt ubi adversum Chananæum, qui ab austro contra Israel eruperat, in solitudine dimicatur.

Ahie quæ et Achalgai; pro hac Symmachus interpretatur, in collibus. Est autem e regione quondam Moab, nunc Areopoleos ad orientalem plagam.

Arnon, rupes quædam in sublime porrecta in finibus Amorrhæorum inter Moab et Amorrhæos. Moab vero Arabiæ civitas est, quæ nunc Areopolis nominatur. Ostendunt regionis illius accolæ locum vallis in prærupta demersæ satis horribilem et periculosum, qui a plerisque usque nunc Arnonas appellatur: extenditurque ad septentrionem Areopoleos: in quo et militum ex omni parte præsidia distributa plenum sanguinis et formidinis testantur ingressum. Hic quondam Moabitarum fuit, et postea Seon rex Amorrhæorum jure belli (*Al bellico*) eum obtinuit: sed et terra filiorum Israel trans Jordanem, incipiens ab Arnone, usque ad montes Aermom et Libanum extenditur.

Ar, locus vel oppidum Armonæ: quod a Septuaginta interpretibus per extensam vocalem, Er² dicitur.

Aesimon, locus deserti (denique et ipsum vocabulum incultam terram desertamque significat).

Abelsatim³, locus in deserto ad meridiem Moabitarum.

135 Asor, sive Jazer, terminus urbis Ammon quæ nunc Philadelphia dicitur, dividens eam Amor-

¹ *Ahetharim* etc. Hic Græca verba nonnihil differunt a Latina interpretatione. MARTIAN.

² *Per extensam vocalem, Er dicitur*, Codex vetus manuscriptus Colbert. *Aer* corrupte legit; cum apud Septuaginta num. XXI, 45: Ἐρ, Er, per *Etha* litteram scriptum reperitur: et illud sit quod monuit Hieronymus: *Er* dici apud LXX per extensam vocalem. MARTIAN.

³ *Abelsatim, locus in deserto* etc. Non consentiunt hoc loco Eusebius et Hieronymus; prior enim collocat *Abelsatim* κατὰ δυσμὰς Μωάβ, id est, *versus* vel *contra occidentem Moab*) alter vero, *ad meridiem Moabitarum*. Nec difficultatem sive dissidium tollit Bonfrerius, dicens illum genitivum *Mabitarum* conjungendum esse cum voce *deserto*, non cum altera voce *ad meridiem*. Nam quocumque modo legamus, *Abelsatim*, erit *ad occasum* juxta Eusebium, et *ad meridiem* juxta Hieronymum. At si consulatur Commentarius Hieronymi in caput tertium Joelis, hæc ab eo scripta reperimus de *Abelsatim*: « Est autem locus inquit, juxta Libiadem trans mare Mortuum, sexto ab eo distans milliario: ubi quondam cum Madianitis fornicatus est Israel, » etc.

Equibus sic conciliare possumus Eusebium cum Hieronimo.

rhæorumque regionem, et est in octavo circiter lapide ejus ad solis occasum vicus Jazer usque in præsentem diem permanens.

Aroer, oppidum Moabitarum, quod situm est super ripam torrentis Arnon, possessum olim a gente veterrima Ommim⁴, et postea retentum a filiis Lot, id est, Moabitis, cum priores accolæ subvertissent, Et ostenditur usque hodie in vertice montis illius⁵: sed et torrens per abrupta descendens, in mare Mortuum fluit. Cecidit autem Aroer in sortem tribus Gad contra faciem Rabba.

Astaroth, antiqua civitas Og regis Basan, in qua habitaverunt gigantes, quæ postea cecidit in sortem tribus Manasse, regionis Batanææ, et sex millibus ab Adra nrbe Arabiæ separata est, Porro Adra a Bostra viginti quinque millibus distat. Diximus et supra de Astaroth Charnalm.

Agri specula, mons est Moabitarum, in quem adduxit Balac filius Sephor, Balaam divinum ad meledicendum Israel super verticem, qui propter vehemens præruptum, vocatur excisus, et imminet mari Mortuo haud procul ab Arnone.

Araboth Moab, ubi secundo numeratus est populus, quod Aquila interpretatur, humilia sive æqualia Moab (hanc habens consuetudinem, ut eremum propter planitiem *ὀμυλῆν*, id est, æqualem interpretetur et planam). Denique Symmachus pro Araboth Moab, campestria Moab transtulit: et est usque hodie locus juxta montem Phogor, euntibus a Libiade in Esebon Arabiæ contra Jericho, qui ita appellatur.

Araba⁶, hanc ut supra, Aquila transtulit 138 planam: Symmachus, interdum campestem, interdum inhabitabilem: Theodotion occidentalem.

Atharoth, civitas olim Amorrhæorum trans Jordanem, quæ postea cecidit in sortem tribus

ronymæ ut dicamus *hbelsatim* respectu solitudinis sive campestrium Moab, positum esse ad occidentem sed respectu Liviadis urbis respicere ad meridiem Moabitarum. Consule tabulas geographicas. Ignosce, lector difficultati locorum: aut si melius quid invenire potes, doce: libenter discimus, quod nescimus, MARTIAN.

⁴ *Gente veterrima Ommim*, Ms. Colbertinus recentior, *gente teterrima Ommim*. Nonnulli legunt *Umim*. Vetustissimus Corb. num. 281, a *gente teterrima Omim*. MARTIAN.

⁵ Frustra hoc Bonfrerius inficiatur, frustra quoque contendit, Aroer ad fluvii ripas, non in montis vertice constitutam. Non video, inquit Relandus, quidni urbs in monte sita, si ad ejus montis radices flumen labatur possit ad ripam fluminis sitam dici, si quidem a vertice ad radicem usque montis extendi potest, eamdenque et lateri montis incumbere, et ad ripam fluminis esse. Vide infra *Aruir*.

⁶ *Araba, hanc ut supra*, etc. Corruptissime hæc cum præcedentibus conjuncta sunt in antea editis libris et apud Bonfrerium. MARTIAN.

Gad, vocatus est autem Atharoth et filius Salma, sive Salmon (Al. Solamon). ut in Paralipomenis (Al. Paralipomenon) scriptum est.

Atharothi Sophan, et hæc civitas tribus Gad.

Arad, civitas Amorrhæorum vicina deserto Cadès; et usque nunc ostenditur villa ab oppido Malathis¹ quarto lapide, a Chebron vicesimo, in tribu Juda.

Asemóna, civitas in deserto ad meridiem Judæe dividens Ægyptum et sortem tribus Judæe ad mare usque tendentem. Posui et supra Asemona, castra filiorum Israel.

Acrabi², terminus Judæe provincie ad Orientem respiciens, tribus Judæe. Est autem et vicus nunc usque grandis, novem millibus a Neapoli contra Orientem descendentibus ad Jordanem et Jerichum, per eam quæ appellatur Acrabittene: sed et confinium Amorrhæorum, Acrabbin dicitur; de quo loco non exterminavit alienigenas tribus Nephthalim ut in Judicum libro scriptum est.

Asadada, confinium Judæe respiciens ad aquilonem.

Arad, terminus et ipse Judæe distans a Chebron millibus viginti ad meridiem: de quo supra positum est.

Asarenam, terminus Judæe ab septentrionem.

Asenai, terminus et ipse Judæe.

Arbela³, terminus Judæe, ad ortum solis¹³⁹ aspiciens. Est et usque hodie vicus Arbel trans Jordanem in finibus Pellæ civitatis Palæstinæ, et alius hoc vocabulo in campo prægrandi distans ab oppido Legionis millibus novem.

¹ Ab oppido Malathis, etc. Regius ms. codex omnium recentior, num. 3629, legit hoc loco Mallatis. De hoc oppido plura edisseruimus in scholiis nostris ad vocem *Asasonthamar*. MARTIAN.

² Al. *Aorabi*. Bonfrerius et Cleric. *Adorabi*. Hebraice est עקובים. Græc. Ἀκραβόσιμ. Vide Relandum in Oreb.

³ Eadem est ac *Belas*; atque adeo fallitur, adnotante ipso Martiano. Bonfrerius qui nullum Arbelæ in Scripturis vestigium esse contendit. Vid. *Bela*.

⁴ *Aulon*, non Græcum etc. Monet hic consulto Hieronymus, *Aulon* non esse Græcum vocabulum, ut quidam sua ætate putabant sed Hebræum. Nam idem est vocabulum illud, quod אולון *Elon*, a LXX *Aulon* lectitatum. Id si attendisset Joannes Clericus in sua dissertatione de Statua salis non imperite redargueret Hieronymum propter admonitionem eruditam hujus loci. Ideo autem suam præmisit Hieronymus observationem, quod probe novisset αὐλὼν alibi vocem esse Græcam quæ significet locum longum, angustum et cavum. Sed in præsentis libro *Locorum Hebraicorum*, אולון *Aulon* nomen est proprium cujusdam regionis Judæe, in qua sunt urbes nobiles suis nominibus hoc loco expressæ, MARTIAN.

— Imo vero Græcum, non Hebræum vulgo habetur; quamobrem Clericus avide arrepta ex hoc loco in Hieronymum obtrectandi occasione, quem trium linguarum peritissimum omnes mirantur, imperitiæ accusat. Contra Rhenferdus errorem in librarium confert, vultque levi duarum vocula-

A *Aulon*⁴ (non Græcum, ut quidam putant, sed Hebræum vocabulum est): appellatur autem vallis grandis atque campestris in immensam longitudinem se extendens; quæ circumdatur ex utraque parte montibus sibi invicem succedentibus et coherentibus, qui incipientes a Libano et ultra usque ad desertum Pharan perveniunt. Suntque in ipso Aulone, id est, in valle campestri urbes nobiles, Scythopolis, Tyherias stagnumque propter eam: sed et Jericho, mare Mortuum, et regiones in circuitu: per quas medius Jordanis flui, oriens de fontibus Paneadis, et in mare Mortuum interiens.

B Amalecices, regio in deserto ad meridiem Judæe trans urbem Petram, euntibus Ailam: cujus et Scriptura recordatur, dicens: *Amalec habitat in terra ad Austrum* (Num. XIII, 20). Sed et juxta eum alius Chananæus habitabat, qui et dimicavit contra filios Israel in deserto: de quibus scribitur: *Amalec autem et Chananæus habitant in valle* (Num. XIV, 25).

Araba: Aquila, planam: Symmachus, campestem interpretantur: sicut supra dictum est. Porro est et alia villa Araba nomine, in finibus Diocæsareæ (quæ olim Sphorine dicebatur), et alia tribus millibus a Seythopoli contra occidentem.

142 Amman, quæ nunc Philadelphia⁵, urbs Arabiæ nobilis, in qua habitaverunt olim Raphaim gens antiqua, quam interfecerunt filii Lot, habitantes pro eis in Ammam.

C Argob, regio Og regis Basan super Jordanem, quæ cecidit in sortem dimidiæ tribus Manasse: eorum transpositione sic legi: *Non Hebræum, ut quidam putant, sed Græcum est vocabulum*. Laudanda in S. Doctore voluntas, minime sequendum exemplum. Ego data opera notatum puto ab Hieronymo, non esse Græcum nomen, quod integra eadem significatione, nempe *Vallis* primo statim intitui Αὐλὼν ἐπὶ τῆς αὐλῆς deduceretur: at non a Græcis, sed Hebræis inditum loco fuisset, quos penes ἰλλίτη ductam a *concauitate* nomen *vallis prægrandis* significationem obtineret. Neque adeo necesse est illud usurpari in Scripturis hoc sensu, quod unum tantopere urget Clericus; satis si communi vulgatoque sermone, maxime sequiore ævo, ita ab indigenis, hæc equidem Græcis, planities illa et vallis appellaretur. Hoc vero ipse Hieronymus epist. 73 ad *Evangelium*, de Melchisedech num. 9, testatur luculentissimis verbis, quæ critici in utramque partem perspecta habere deavissent nam; supra exceptionem præconceptæ opinionis et fidei sunt: « Vallis inquit, regis, sive ut Septuaginta transtulerunt, campus quem HODIE AULONEN PALÆSTINI vocant. » Doceat nunc Clericus, Palæstinus non vernaculum loco nomen indidisse, sed Græcum; quid enim refert, si etiam in Græco resonet? Nec repugno si Martiano bonam causam non æque bene tuentem redarguit: Hieronymum immerito accusari imperitiæ nemo sustineat.

⁵ Josephus, *Antiq.* I. cap. 1; Stephanus Byzont., Ptolemæus, Plinius, alique ad Cælesyriam urbem hanc referunt. Facile nomen climatis, prout ea Syrus Arabsve potirentur, variabat.

est usque hodie vicus circa Gerasam urbem Arabiæ, quindecim ab ea millibus distans contra occidentem, qui Arga appellatur: quod interpretatur Symmachus mensuram.

Asedoth, urbs Amorrhæorum, quæ cecidit in sortem tribus Ruben: appellatur autem, addito cognomento, Asedoth Phasga: quod in lingua nostra resonat, abscissum.

Abarim, mons in quo mortuus est Moses. Dicitur autem et mons esse Nabau, in terra Moab contra Jericho supra Jordanem in supercilio Phasga. Ostenditurque ascendentibus de Liviade in Esbum, antiquo hodieque vocabulo juxta montem Phogor, nomen pristinum retinentem, a quo circa eum regio usque nunc appellatur Phasga.

Avothiair, quod interpretatur ἐπαύλεις λαίρ, hæc est Basan, in qua sunt vici (sexaginta) in monte Galaad, qui ceciderunt in sortem dimidiæ tribus Manasse: qui locus nunc vocatur Golam, in terra Batanæa.

DE LIBRO JESU.

Antilibanus: ea quæ sunt supra Libanum, ad orientalem plagam¹ respicientia, Antilibanus appellantur, circa regionem urbis Damasci, quæ cecidit in sortem tribus Manasse.

Azeca, civitas Chananæorum in parte tribus Judæ, ad quam usque persecutus 143 est Jesus quinque reges. Sed et hodie vocatur villa Azeca, inter Eleutheropolim et Æliam.

Aialon, valis atque præruptum, super quod, orante quondam Jesu, luna stetit juxta villam quæ usque nunc Ailon dicitur, contra orientem Bethelis, tribus ad ea millibus distans, haud procul a Gabaa et Rama Saulis urbibus. (Porro Hebræi affirmant Aialon, vicum esse juxta Nicopolim in secundo lapide, pergentibus Æliam.)

Achor (Hebraice dicitur *emecachor* עמקעכור: eo quod ibi tumultuatus et turbatus sit Israel), in qua lapidaverunt quondam Achan², propter furtum anathematis. Est autem ad septentrionem Jerichus: et usque hodie a regionis illius accolis sic nominatur. Meminit hujus Osee propheta (Osee 11, 45).

¹ Ad orientalem plagam, etc. Colb. ms. eodex optimæ notæ legit ad orientalem plagam. Ita etiam aliquot alii codices mss. MARTIAN.

² Non Achor, eoque minus Achan, ut Hieronymo placet, sed Achar, ut Græci Scripturæ codices, ac Latini passim, et omnes omnium linguarum editiones habent, fur ille appellatur; neque aliter constabit allusio, quæ in Hebræo fit, Josue vii, 25. Rursum Hieron. in Micheæ cap. vi, Achor legit juxta Eusebium, quod non hominis sed vallis est nomen.

³ Phœnices vocant, Sanior. Ita apud LXX, Deut. 111, 9. In Hebræo autem et aliis Orientalium editionibus pro Santior, legimus שריון Sarion; et שניר Sanir consequenter. MARTIAN.

Asedoth, alia hæc civitas (non quæ supra, licet eodem nomine vocetur) quam expugnavit quondam Jesus, rege illius interfecto.

Asor, civitas regni Jabin, quam solam incendit Jesus, quia metropolis erat omnium regnorum Philistiim. Est et alia villa usque hodie Asor, in finibus Ascalonis, contra orientem ejus: quæ cecidit in sortem tribus Juda, cujus et Scriptura meminit (Josue XIII, 15), appellans eam ad distinctionem veteris, Asor novam.

Ærmon, regio Evæorum, quam obtinuit Jesus. (Hebræus vero quo prælegente Scripturas didici, affirmet montem Ærmon Paneadi imminere, quem quondam tenuere Evæi et Amorrhæi: de quo nunc æstivæ nives Tyrum ob delicias deferuntur.)

Ahalæ, mons quem Aquila interpretatur, dividendem montem: et Symmachus, 146 lævem montem, id est, limpidum sive lubricum.

Aermon, mons Amorrhæorum, de quo nunc dictum est: quem Phœnices vocant, *sanior*³, et Amorrhæus appellavit, *sanir*: diciturque in vertice ejus insigne templum⁴, quod ab ethnicis cultui hebetur e regione Paneadis et Libani: sed et terra filiorum Israel trans Jordanem ab solis ortum a prærupto Arnonis usque ad montem Ærmon extenditur.

Anob, civitas quam expugnavit Jesus, et est usque hodie villa juxta Diospolim, quasi in quarto milliario ad orientalem plagam⁵, quæ vocatur Bethoannaba. (Plerique autem affirmant in octavo ab ea milliario sitam, et appellari Bethannabam.)

Asdod, in sorte tribus Judæ, quæ nunc vocatur Azotus: in qua derelicti sunt gigantes, qui appellabantur Enacim, et est usque hodie insigne oppidum Palæstinæ.

Ader, urbs quam expugnavit Jesus, rege illius interfecto.

Aphec, et hæc civitas est, quam rege ipsius trucidato, expugnavit Jesus.

Acsaph, et contra hujus regem Jesus pugnasce describitur: appellaturque hodie villula Chasalus, in octavo lapide Diocæsareæ, ad radicem montis Thabor, in campestribus.

Accaron, in tribu Dan (sive ut ego arbitror⁶, in

⁴ Minime vero tradit Eusebius τὸν ἐν τῷ ἁγίῳ ἱεροῦ ἐκτεθειμένον, velut sacrum a gentibus coli. Vetus nempe erat fabula, quod angeli concupiscentes filias hominum, cum de cælo descenderent, in hunc montem maxime excelsum convenerint. Ita S. Hilarius in Ps. cxxxii, quem consule. Sed et subsequencia suo potius sensu, quam ab Eusebio Hieronymus edisseruit.

⁵ Ad orientalem plagam. Unus ms. codex monasterii nostri S. Theodorici prope Rhemos legit, ad occidentalem plagam. MARTIAN.

⁶ Primitus Judæ tribui, assignata Josue xv, 45; postmodum Daviticæ tributa, Josue xiv, 43.

tribu Judæ): ad lævam Chananæorum; urbs una de quinque olim satrapiis Palæstinæ, et decreta est quidem tribui Judæ, nec tamen tenta ab ea, quia habitatores pristinos nequivit expellere. Sed et usque hodie grandis vicus civium Judæorum Accaron dicitur, inter Azotum et Jamniam, ad orientem respiciens. (Quidam putant Accaron turrim Stratonis, postea Cæsaream nuncupatam.)

Azotus, quæ supra Asdod, usque hodie non ignobile municipium Palæstinæ, et una de quinque civitatibus Allophylorum: decreta quidem tribui Judæ, sed non retenta ab ea, quia nequaquam veteres accolæ potuit expellere.

147 Ascalon, urbs nobilis Palæstinæ: quæ et ipsa antiquitus una fuit de quinque satrapiis Allophylorum: separata quidem per sortem tribui Judæ, nec tamen retenta ab ea, quia habitatores ejus superare non potuit.

Apheca, terminus Amorrhæorum¹, super Jordanem, in sorte tribus Ruben: sed et usque hodie est castellum grande, Apheca nomine, juxta² Hippum, urbem Palæstinæ³.

Agad⁴, sita ad radices montis Aermom.

Aemath, urbs quæ cecidit in sortem Ruben: sed et nunc Amathus villa dicitur trans Jordanem in vicesimo primo milliario Pellæ ad meridiem. Est et alia villa in vicinia Gadaræ nomine Amatha, ubi calidæ aquæ erumpunt. In Regnorum quoque libris scribitur, *Ab introitu Aemath usque ad mare Araba* (III Reg. VIII, 65): hoc est, deserti, quod est mare Mortuum. (Ego autem investigans, reperi Aemath⁴ urbem Cœlesyriæ appellari, quæ nunc Græco sermone Epiphania dicitur.)

Ammon, trans Jordanem in tribu Gad. Hæc est Ammam, de qua supra diximus, Philadelphia civitas illustris Arabiæ.

Addara, in tribu Juda, juxta desertum. Est quoque et alia villa in finibus Diospoleos circa Thamniticam regionem, quæ a Thamna villa usque hodie sic vocatur.

Accarca, vicus in deserto situs in possessione

¹ Scilicet regionis Transjordanicæ, quam Amorrhæus occupaverat, pars magna Rubenicæ tribui data est. Atque adeo levi de causa Bonfrerius ab Eusebio ac Hieronymo dissentit, tradentibus Apheca terminum Amorrhæorum in Ruben tribu exstitisse.

² *Juxta Hippum urbem Palæstinæ*. Editi libri corruptam hoc loco exhibent lectionem istam, *juxta oppidum Palæstinæ*, mss. autem codices conformiter Græco et sententiæ scriptoris, *juxta Hippum urbem Palæstinæ*, ut nos edidimus.

³ Integrum nomen videtur *Baalgad*, בעלגד Josue II, 17, et XIII, 5. Minus certe recte habent codd. Hieronymiani *Agad*, cujus nulla est in Scripturis mentio.

⁴ Idem sibi constans docet Hieron. infra ad vocem *Aemath*, de Regnorum libris; confirmatque III Epist. 129, ad *Dardanum*; n. 5. Bonfrerio au-

tribus Judæ: pro quo Symmachus interpretatur, pavementum.

Achor, in tribu Juda: de qua et supra dictum est.

Adommim, quondam villula, nunc ruinæ in sorte tribus Judæ, qui locus usque hodie vocatur Maledomim (et Græce dicitur ἀνάβασις πύργων: Latine autem appellari potest, ascensus ruforum, sive rubentium, propter sanguinem qui illic crebro a latronibus funditur. Est autem confinium tribus Judæ et Benjamin) descendens ab Ælia Jerichum, ubi et castellum militum situm est (ob 150 auxilia viatorum. Hujus cruenti et sanguinari loci, Dominus quoque in parabola descendens Jerichum de Hierosolyma recordatur).

Amam in tribu Judæ.

Aser, in tribu Judæ, appellatur autem et nunc vicus prægrandis pergentibus Ascalonem de Azoto.

Asarsual, in tribu Judæ.

Ain, in tribu Judæ, urbs sacerdotibus separata. Est et usque hodie villa Bethennim nomine, in secundo lapide a Terebintho (hoc est a tabernacu Abraham), quatuor millibus a Chebron.

Asthaol, in tribu Judæ: et usque hodie villula vocabulo, Astho, inter Azotum et Ascalonem permanet.

Asna, in tribu Judæ.

Adollam, in tribu Judæ: et usque hodie vicus non parvus ad orientem Eleutheropoleos in decimo ejus milliario hoc vocatur nomine.

Adithaim, in sorte tribus Judæ. Dicitur autem et quædam villula Adia, juxta Gazam, et alia Aditha, circa Diospolim, quasi ad orientalem plagam respiciens.

Adasa⁵, in tribu Judæ, usque hodie vicus juxta Guphnas. (Sed miror quomodo Guphnensem regionem in tribu Judæ posuerit, cum perspicuum sit secundum librum Jesu in sortem eam cecidisse tribus Ephraim⁶.)

Ather, in tribu Judæ.

Asan, in tribu Judæ. Est usque hodie vicus no-

tem miranti urbem hanc dici abs Hieronymo Cœlesyriæ, cum tota Cœlesyria videatur fuisse extra terminos terræ Israelitarum, respondet Relandus, neque porro intra terram Israeliticam a S. Doctore censi: ac si fuisset intra ejus fines, urbem Cœlesyriæ nihilominus dici potuisse veterum aliorum scriptorum, ac Josephi præsertim exemplo.

⁵ *Adasa in tribu Judæ*. *Adasa* prætermittitur est in Græco Eusebii codice; quam tamen ipse posuerat, uti liquet ex observatione Hieronymiana, in qua redarguitur Eusebius, quod Guphnensem regionem posuerit in tribu Judæ. MARTIAN.

⁶ At tamen Bonfrerius adhuc debitat, imo mallet in tribu Benjamin Guphnas collocari. Male enim vero, et antiquis omnibus monumentis contradicentibus. Consule mappam.

mine Bethasan ad Æliam pertinens, in quinto decimo ab ea milliario ¹

Asena, in tribu Judæ.

Agziph, in tribu Judæ.

Anab, in tribu Judæ : nunc usque vicus 151 in finibus Eleutheoropoleos. Est et alia grandis villa Judæorum, nomine Anea, in Daroma, contra australem plagam Chebronis, novem ab ea millibus separata.

Astemoe, in tribu Judæ vicus, et ipse Judæorum, in Daroma, ad aquilonem loci Anem.

Anim, in tribu Judæ. Est vicus Anea, juxta alterum, de quo supra diximus, ad orientalem plagam respiciens, cunctis habitatoribus Christianis.

Apheca, in tribu Judæ.

Ammata, in tribu Judæ.

Arebba, in tribu Judæ.

Atharoth, juxta Rammam ², in tribu Joseph.

Atharoth, civitas tribus Ephraim : nunc vicus ad aquilonem Sebastæ, in quarto ejus milliario, Atharus dicitur.

Adar, civitas tribus Ephraim.

Aser, civitas tribus Manasse : nunc demonstratur villa descenditibus a Napoli Scythopolim, in decimo quinto lapide juxta viam publicam.

Atharoth, civitas tribus Benjamin. Sunt autem duæ Atharoth haud procul ab Ælia.

Anathoth, civitas sortis Benjamin sacerdotibus separata, in tertio ab Ælia milliario : de qua et Jeremias propheta fuit.

Addar, civitas sortis Benjamin.

Ælmon, civitas tribus Benjamin, sacerdotibus separata.

Amec-Casis (id est, vallis Casis), in tribu Benjamin.

¹ Addit Euseb. *πρὸς δυσμὰς, ad occidentem, tum milliario decimo sexto pro decimo quinto.*

² Vetus editio *contra Rammam.*

³ Hoc nomen *Avim*, pro quo Bonfrerius *Anim*, Eusebiani codd. non agnoscunt. Sed pro eo paulo inferius habent *Ἀμφ*, quod penes Hieronymum desideratur.

⁴ Noster ad Reginæ ms. *E/raim*. In Notitia Imperii. *Cohors duodecima Valleria Afro.*

⁵ Appellatur *Bethariph*. Ms. codex Patrum S. Dominici apud Tolosates, pro *Betariph* retinet *Bethariph*. MARTIAN.

— Ita præferunt Hieronymiani libri editi ac mss. Bonfrerius tamen rescribi vult *Betharim*, ut aliquam cum voce *Arim* affinitatem habeat. Vide num sit *Betaris*, aut *Betarus*, quæ in Itinerario Antonii inter Cæsaream et Diospolim ponitur.

⁶ *Contra septentrionem*. In antea editis libris maxima hic est locorum et nominum perturbatio, quam omnino sustulimus, manuscripti jam laudati, et præcipue Colbertini unius antiquissimi subsidio adjuti; quæ quidem restitutio ut cæteræ omnes hujus editionis, ipso Eusebii Græci contextu verissimæ ac tutissimæ repertæ sunt in contentione codicum Latinorum mancriptorum cum Eusebiano exemplari Græco. MARTIAN.

A Avim ³, in tribu Benjamin.

Aphra, in tribu Benjamin. Est et odie vicus Effrem ⁴, in quinto milliario Bethelis, ad orientem respiciens.

Amoeniam, in tribu Benjamin.

Aphni, in tribu Benjamin.

Arim, in tribu Benjamin. Est et villa juxta Diospolim (quæ nunc usque appellatur *Betariph* ⁵).

Amsa, in tribu Benjamin.

Asar, in tribu Symeonis.

Asan, in tribu Symeonis.

154 Amarchabob, in tribu Symeonis.

Ain, in tribu Judæ, sive Symeonis civitas sacerdotibus separata.

B Asenna, in tribu Symeonis.

Amathar, in tribu Zabulon.

Anua, in tribu Zabulon. Est et alia villa Anua, euntibus de Neapoli Æliam in decimo milliario.

Ananthon, in tribu Zabulon.

Aschaseluth, civitas tribus Issachar : appellatur autem et quidem vicus Chasalus, juxta montem Thabor, in campestribus, in octavo milliario Diocæsareæ ad orientem respiciens (sicut supra diximus).

Aphraim, civitas tribus Issachar : estque hodie villa Affarea nomine, in sexto milliario Legionis contra septentrionem ⁶.

Anerith, in sorte tribus Issachar.

C Æmes, in sorte tribus Issachar.

Acsaph, in tribu Aser.

Alimelech, sortis Aser.

Amath, in tribu Aser.

Abdon, in tribu Aser, civitas separata Levitis.

Aniel, in tribu Aser ⁷. Est quædam villa nomine

⁷ Insigne mendum, quod jam ab ipso Hieronymi ævo Rhenferdus putat irrepsisse, codicis Vaticani scriptura ipsa mendosa prodit, et quo pacto corrigi possit subindicat. Scilicet Eusebium de voce *Anea* peculiari titulo egisse compertum est tum aliis argumentis, cum præcipue suomet testimonio ad vocem *Βηθανιά*, ubi de Bethanea rursum loquens, *quam, inquit, et supra sub nomine A N E Æ posuimus*. Imo quod ait *supra*, locum hunc ipsum aperte innuit; neque enim alibi sub A littera Bethaneæ ejusque situs et salubrium quæ in ea sunt aquarum per partes meminuit. Nihil porro dubium esse debet, *Anæam*, quæ nusquam in hoc libro recensetur, hic proprie loci fuisse ab auctore positam, factumque librorum oscitantia, ut excideret facile ob earundem litterarum occursum in voce hac *βαίτο* ANAIA qui solemnis est descriptorum lapsus. Igitur quæ post *Ἀνθρ, κλήρου Ἀσθρ* hic subsequuntur, *κώμη βαίτοαναιά*, etc., temere juncta sunt, minimeque ad nomen *Ἀνειρ* aut *Aniel* pertinent. Id primo indicat Cod. Vaticanus, qui post *Ἀνθρ.* jacentem lineolam punctis utrinque distinctam ex minio ponit, ut finem esse ejus tituli doceat. Tum exorditur *Ἀναιά*, atque hoc rectissime quidem. ut ex eo nomine peculiaris titulus incipiat. Sed cætera laciniöse distracta, ac perperam : nam spatio interposito revocatur *κώμη*, vox superiori versiculo descripta cui succedit *βαίτο* *Καισα*

Betoaenea, in quintodecimo lapide a Cæsarea, sita in monte contra orientalem plagam, in qua et lavaera dicuntur esse salubria :

Achran, in tribu Aser.

Amon, in tribu Aser.

155 Accho, quæ nunc Ptolemais appellatur, sortis Aser, de qua habitatores pristinos non quivit expellere.

Achziph, in tribu Aser, in qua alienigenæ permanserunt. Hæc est Ecdippa in nono milliario Ptolemaidis pergentibus Tyrum.

Amma, sortis Aser.

Aphec, sortis Aser, in qua habitatores pristini permanserunt.

Addemme, in tribu Nephthalim.

Assendim, in tribu Nephthalim.

Amath, in tribu Nephthalim.

Adami ¹, in tribu Nephthalim.

Asor, in tribu Nephthalim, quam rex Assyriorum populasse scribitur.

Azanoth, terminus Nephthalim. Est autem et nunc vicus ad regionem Liocæsareæ pertinens in campestribus.

Aialon, urbs sortis Dan, separata Devitis, et est hodie vicus Alus ² haud procul a Nicopoli. Sciendumque quod pro Alio, Septuaginta interpretes ediderunt, *Ubi erant ursi*.

DE JUDICUM LIBRO.

Arad, est civitas in qua habitaverunt filii Obab ³ soceri Mosi in medio Israelis.

Areth, fons apud quem Gedeon castrametatus est.

πελας, etc. Bene tamen hinc discimus, specialem fuisse Aneæ titulum, eumque pristinae integritati commode posse restitui. Scripserit Eusebius.

Ἀντιὰ (κλήρου Ἀσέρ, καὶ ἐστὶν) κώμη βιτοπανιὰ Κτισαρείας, etc.

Duo priora verba κλήρου Ἀσέρ ex ipsa petuntur serie, ac proinde male Rhenferdus supplet φυλῆς Νεφθαλείμ, cum tribuum seriem non interrumpi ab Eusebio constet, sed ad earum ordinem exigi continuo nomina, hæc ipsa fere omnia, quæ ex Josue describuntur, probant. Voculas καὶ ἐστὶν res ipsa postulat. Jam vero quid de Hieronymianis codicibus dicemus, quos et eodem loco, eodemque plane mendo corruptos fuisse vix credas? Dico vocem Aser fraudi fuisse Latino librario, quemadmodum et Græco fuit. Nec diffiteor mirum id esse, tametsi hic lapsu evenerit proclivior ex vocem Aniel et Anea, sive Ἀνσιρ et Ἀντιὰ majori quam in cæteris similitudine. Meus autem ms. et totum Aniel prætermitit, ut scias non aliam existisse hallucinationis causam quam vocis Aser occursum. Profecto nemini persuadeat Rhenferdus, Eusebiano exemplari hunc errorem insedissee ab ipso Hieronymi ævo : qui enim potuisset a S. Doctore non animadverti, quod corruptum esse primo statim intuitu apparet? Rursum nemini probet vir cæteroqui doctus, atque in emendandis aliquot Eusebii locis solertissimus, quod huc refert, legendaque docet continua serie quæ ad Anab vocem de Anea Judæorum vico, et ad Anim de alia Anæa Christianorum seorsim referuntur.

Arisoth, civitas Sisaræ principis Jabis. Est autem Jabis trans Jordanem nunc villa prægrandis, a civitate Pella sex millibus distans, pergentibus Gerassam.

Ares, ascensus Ares ⁴ : pro quo Aquila interpretatur, saltuum : Symmachus, montium.

Aruir ⁵, ubi dimicavit Jephthe : est hodieque villa in monte sita, vicesimo ab Ælia lapide ad septentrionem.

158 Arima, ubi Scriptura refert sedisse Abimelech.

Ajalim, civitas in terra Zabulon : de qua fuit ille Ajalon, qui judicavit populum Israel.

Abel vinearum, ubi dimicavit Jephthe, in terra filiorum Ammon : nam et usque in præsentem diem, in septimo lapide Philadelphias, villa Abela cernitur vinetis consita : alia quoque est civitas nomine Abela, vini fertilis, in duodecimo a Gadaris milliario contra orientalem plagam : necnon et tertia in Phœnice Abela, inter Damascus et Pæneadem.

DE REGNORUM LIBRIS.

Armathem Sophim, civitas Helcanæ et Samuelis (in regione Thamnitica), juxta Diospolim, unde fuit Joseph, qui in Evangeliiis de Arimathia scribitur.

Abenezzer, quod interpretatur, lapis adjutorii, (sive lapis auxiliator). Est autem locus unde tulerunt Philistiim arcam testamenti, inter Æliam et Aschalonem, juxta villam Bethsamis.

Aphes dommim, ubi dimicavit Saul (pro quo C Aquila interpretatus est) in finibus Dommim.

¹ Hoc ordine et Euseb. recensuit, et Hieronymiani duo nostri mss. præferunt. Vitiose Martiannus Adami post Asor posuit.

² Vitiose mss. editique hactenus libri vicus alius pro Alus, quemadmodum et alia infra emendavimus.

³ Regine ms. filii Jobab, juxta Græcum. At Eusebius : Υἱὸν Ἰοθάμ τοῦ Ἰωθάμ dixit filii Jethor, filii Jobab. Vid. Judic. 1 16.

⁴ In uno Complutensi ms. Ἀρες habent LXX, Judic. 1, 35. Verterit porro Aquila δρυμῶν. Coislinian. Hexaplaris codex a Montfauconio laudatus ad marginem δρυμῶνος absque interpretis nomine. Eusebii lacunam hinc facile impleas.

⁵ Non, ut Bonfrerius putat, idem hic est locus, qui supra ex Josue Aroer, dictus est. Ille enim Moabitarum atque Amorrhæorum terminus ad Arnonem, hic Ammonitarum erat, quorum regio partem alteram regni Schon occupabat. Hucus mentio fit Judic. xi, 33, illius Josue xiii, 16 ; quin etiam eo ipso capite utraque Aroer describitur : et illa quidem versic. 16 : Aroer quæ est ad ripam sinuini Arnon ; nostra hæc versic. 25 : Aroer quæ est ante conspectum Rabbe dicitur. Rursum immerito sive Eusebium sive Hieronymum culpat Bonfrerius, quod hanc ipsam Aruir, in qua dimicavit Jephthe, tradiderunt, vicum esse ad septentrionem Æliæ seu Hierosolymæ. Sed illi, commate de Aruir expleto, alium modo cognominem vicum ad Æliæ septentrionem situm memorant : et Eusebius quidem in sexto, Hier. in vicesimo milliario. Vid supra ad vocem Aroer.

Amageb, pro quo Aquila, austrum : Symmachus^A meridiem transtulerunt.

Arith, ubi sedit David, est villa Arath nomine, ad occidentem Æliæ.

Abialim, pro quo Aquila transtulit, cervorum, Theodotio lapides cervorum.

Aendor, quæ est in Jezraela, ubi filii Israel se ad prælium præparantes castra posuerunt. Et est hodieque grandis vicus Aendor, juxta montem Thabor ad meridiem in quarto milliario.

Aphéc, juxta Aendor Jezraelis, ubi dimicavit Saul.

Arma, ad quem locum spoliis partem misit David.

Athach, ad hunc quoque locum David misit partem prædæ.

159 Amma, in desertum euntibus Gabaon.

Aethon Adasai, pro quo Symmachus posuit, inferiorem viam.

Area Orne, hæc est Jerusalem.

Assur, civitas Judææ, quam ædificavit Salomon.

Abelmaula, urbs unius de principibus Salomonis, unde fuit et Elisæus propheta. Est autem nunc vicus in Aulone, de quo supra diximus, in decimo a Scythopoli milliario (contra australem plagam) nomine Bethaula. Sed et Abelmea villula nuucupatur inter Neapolim et Scythopolim.

Avoth Jair, civitas unius de ducibus Salomonis.

Ailath, super littus Rubri maris in terra Edom, de qua et supra dictum est.

Abeloth, quam extruxit Azarias.

Ænda, hujus expugnator atque subversor Asa rex fuit.

Aziongaber, in hoc loco classis Josaphat vi tempestatis attrita est. Fertur autem ipsa esse Essia, haud procul ab Aila in Rubro mari.

Alleabar Gozan, nomina fluminum in terra Medorum, ad quorum montes captivus ductus est Israel.

Abana, fluvius Damasci.

Aopsithe, vel Aphusoth, quod Aquila, in libertatem vertit.

Aian, quam expugnavit rex Assyriorum.

Aia, in Assyriorum regione locus.

Amech, regio Assyriorum.

Asyma, oppidum in terra Judææ, quod ædificaverunt hi, quod ad eam venerant de Emath.

Arcem : Josephus refert, hanc esse Petram¹⁶² urbem nobilem Palæstinæ.

Adrameleca, idolum Assyriorum, quod et Samaritæ venerati sunt.

Aronim, juxta Isaiam (cap xv) visæ nomen est, in visione contra Moab, pro quo Aquila Oranaim posuit, et Symmachus Oranim.

Agallim, et hujus Isaias meminit in visione contra Moab. Est autem nunc Ægalim vicus ad australem partem Areopoleos, distans ab ea millibus octo.

Ælim, puteus Dimon, et hujus loci in eadem visione Isaias recordatur.

Ariel, hujus quoque Isaias meminit (xxix, 1), quam Aquila et Symmachus interpretati sunt, leonem Dei, Hanc putant esse quidam Areopolim, eo quod ibi usque nunc Ariel idolum colant, vocatum ἀπὸ τοῦ Ἄρειος, id est, a Marte, unde et civitatem dictam suspicantur. (Mihi autem videtur juxta consequentiam textumque prophetiæ, Ariel ibi allegorice Jerusalem, sive templum significare, hoc est, leonem Dei, quod forte regnum fuerit et potens. De hoc in libris *Hebraicarum Quæstionum*¹ plenius dictum est.)

Adama, in Isaia, pro quo Aquila et Symmachus humum, Theodotio terram interpretantur.

Ager fullonis, et hoc in Isaia scriptum est. Ostenditur autem nunc usque locus in suburbanis Jerusalem.

Asedech², et hanc Isaias propheta futuram in Ægypto vaticinatur. Siendum autem, quod in Hebræo pro hoc nomine scriptum sit, ΑΗΑΡΕΣ, quod a siccitate quidam interpretantur in solem, et alii in testam transferunt volentes vel Heliopolim significari, vel Ostracinen. Sed et hujus rei disputationem, quia longior est, in libris *Hebraicarum Quæstionum* reperies.

Arphad, urbs Damasci, quam expugnavit rex Assyriorum, sicut in Isaia, et Jeremia, et Regnorum libris scribitur.

163 Aneugava et hujus Isaias meminit (xxxvii, 13), quam Aquila transtulit Ane et Gava (scilicet u syllabam, quæ in medio nominis posita est, in conjunctionem, Et, est interpretatus) : Symmachus vero, sollicitavit et humillavit. Legimus super hoc et in Regnorum libris (IV Reg. xviii, 34).

Armenia, in Isaia, quæ est Ararat.

Asael : hujus meminit Zacharias propheta.

Anameel, turris Jerusalem : sicut in Zachariæ libro scriptum est (xiv, 5).

Assameroth, in Jeremia (xxxii, 40) : pro quo in

¹ In libris *Hebraicarum Quæstionum*. Non exstant illæ Quæstiones Hebræicæ in Isaiam ; quæ si ab Hieronymo editæ fuerunt aliquando, injuria temporum nobis perierunt, magno nimis Reipublicæ litterariæ ac Ecclesiæ Christi detrimento. MARTIAN.

— Vide quæ sæpius alibi, et in generali Præfat.

de hisce *Quæstionibus Hebraicis* diximus.

² *Asedech*. Observet lector loca Scripturæ hic esse semper citata juxta LXX interpretes ; *Adama* enim legitur apud LXX, Isa. xv, 9 ; *Asadec* cap. xiv, 18, et ita de cæteris in margine notatis. MARTIAN.

Hebræo scriptum est : SADEMOTH ; quod Aquila interpretatur, suburbana.

Aenioth, in Jeremia (xxxvii, 45) : quod Aquila vertit, in officinas vel tabernas.

Alaoth, in Jeremia (xlvii, 5) : pro quo in Hebræo legitur, לוי.

Aethan, in Jeremia (xlix, 19) ; quam Aquila, validam : Symmachus interpretatur, antiquam.

DE EVANGELIIS.

Acheldama, ager sanguinis, qui hodieque monstratur in Ælia ad australem plagam ¹ montis Sion.

Ænon juxta Salim, ubi baptizabat Joannes, sicut in Evangelium cata Joannem scriptum est (iii, 23) : et ostenditur nunc usque locus in octavo lapide Scythopoleos ad meridiem juxta Salim et Jordannem.

DE GENESI.

Babel, quæ et Babylon, interpretatur confusio. Erat autem civitas regni Nemrod, in qua eorum qui ædificaverunt turrim, linguæ divisæ sunt, quorum principem Josephus Nemrod fuisse affirmat. Testem quoque ejus historiæ, Sibyllam Græcam exhibens : « Locus, inquit, in quo turrim ædificaverunt, nunc appellatur Babylon, propter confusio- nem **166** sermonis eorum, qui altissimam turrim omni studio fabricabantur. Siquidem Hebræi confusio- nem BABEL vocant. » De hac turre, et diversitate linguarum scribit et Sibylla in hunc modum : « Cum omnes mortales una lingua uterentur, quidam ex his altissimam turrim ædificaverunt, cælum per eam cupientes scandere : dii vero turbines ventosque mittentes, evertere turrim, et propriam atque diversam unicuique tribuere linguam : unde urbem quoque appellari contigit Babylonem. »

¹ Eusebius ad septentrionem dixit.

² *Ulammaulus* etc. Sic legunt mss. antiquiores et optimæ notæ : infra autem *Quæstionibus Hebraicis* in Genesim idem verbum scribunt *Ulamaus*, conformiter ms. Alexandrino in Polyglot. Eondin. ubi Genesi capite xxviii legimus Οὐλαμμαύς, *Ulamaus*. Variant etiam in hoc nomine libri Græci. Consule editionem LXX et Notas Nobilii. MARTIAN.

³ Joanni Clerico iniquissime Hieronymum imperitiæ accusanti reponendum hoc loco est. Negat ille vocem אולם, aut ארים significare unquam prius : deinde proposito in loco si prius interpretetur, contendit absurdum synonymi adverbii repetitionem incurri. Nimirum ita habetur Gen. xxviii, 19. in Hebræo וְאָרִים רָוּז שָׁם הָעֵיִר וְרֵאשֹׁנָה. Et prius Luz nomen erat urbis a principio. Verum temere ille inficiatur, quod pluribus e Scriptura exemplis evincitur. Luce meridiana clarius Jobi cap. ii, 5, et v, 8, et xiii, 3, אולם est prius, aut primum Constante alibi initium significationem servat, et cum translate vestibulum domus, aut præcipuum quid denotat. Cl. Rhenferdus deducit ex Arabica radice Hol, quod est, præcessit prior fuit ; notatque apud Chaldæos quoque אולם dici a principio. Hebraice autem אולם primum temporis initium designare eadem termæ ratione, qua ex יום die, sit יום, diu, sive totus dies, Alterum quod Clericus vocat absurdæ repetitionis vitium, omnino nullum docet esse idem Rhenferdus, quin potius pleonas.

A Bethel, vicus in duodecimo ab Ælia lapide (ad dexteram euntibus Neapolim), quæ primum Luza (id est amygdalon) vocabatur : et cecidit in sortem tribus Benjamin juxta Betham et Gai, quam expugnavit Jesus, rege illius interfecto. (Porro quod quidam putant secundum errorem Græcorum voluminum Ulammaulus ², antiquibus nuncupatum vehementer errant. Verbum quippe Hebræum et nomen ipsius civitaculæ paritè miscuerunt. cum ULAM ³ significet prius. id est πρότερον. LUZA vero Amygdalon, et fit sensus : vocabatur autem BETHEL prius, LUZA, Necnon et hoc quod BETHAEN aliud oppidum suspicantur, Hebræi putant eandem esse BETHEL. Sed ex eo tempore quod ibi ab Jeroboam ⁴ filio Nabath vituli aurei fabricati sunt : et a decem tribubus adorati, vocatum esse Bethaun, id est, domus idoli, quæ ante vocabatur domus Dei. Sed et super hoc in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius diximus.)

167 Bala, quæ est Segor, nunc Zoara nuncupatur : sola quinque Sodomorum urbibus (Lot precibus) reservata. Imminet autem mari Mortuo, et præsidium in ea positum est militum [Romanorum : habitatoribus quoque propriis frequentatur] et apud eam gignitur balsamum, et poma palmarum, antiquæ ubertatis indicia. (Nullum autem moveat quod Segor, eadem Zoara dicitur : cum idem nomen sit parvulæ, vel minoris. Sed SZGOR, Hebraice ZOARA, Syriace nuncupatur. Bala autem interpretatur absorpta : super quo in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius diximus.)

C Balanus (id est quercus luctus), sub quæ Rebecæ nutrix sepulta est,

Barad, inter Cades et Barad, hodieque Agar puteus demonstratur.

Bethleem ⁵, civitas David in sorte tribus Judæum elegantissimum videri, cui similes apud Latinos quoque invenire est. Terentius, *Eun. act. II, sc. II, 15* :

Olim isti fuit generi quondam quæstus apud sæculum prius.

et Plinius, lib. III, 9 : *Oppidum Formiz Hormiz prius olim dictum*. His adde, quod et Relandus observat, nullo modo posse אולם Ulam nomen esse, aut partem nominis civitatis, siquidem eadem forma, quæ de Luza dictum est in Genesi, de Lais quoque urbe, Judic, xviii, 49, dicitur לראשונה. Ex quibus demum colligitur satis erudite Græcorum errorem abs Hieronymo emendari, falso autem ac temere ipsum S. Doctorem hallucinationis atque imperitiæ redargui.

⁴ Verum et ante Jerobami tempora Bethel ac Bethaven veluti duæ urbes diversæ describuntur Josue vii, 2 : *Erat prope Betharen ad ortum Bethel*. Quanquam ob impium idolorum cultum Bethel ipsa in Scripturis interdum Bethaven appellatur.

⁵ Justinus triginta sex stadiis, hoc est septem fere milliariis distare tradit : contra Gulliel, de Baldensel vix quator numerat. Sunt etiam qui non Judæ, sed Benjamin tribui ascribant, quasi ex Rachelis sepultura quam in ejus loci via Jacob extruxerat, jus aliquod in posteros manaverit. Denique, quod aiunt Eusebius atque Hieronymus, ibi sepulcrum David esse, confirmat Frater Anselmus

(In qua Dominus noster atque Salvator natus est) in sexto ab Æloa milliario contra meridianam plagam, juxta viam quæ ducit Chebron, ubi et sepulcrum Jesse et David ostenditur (et mille circiter passibus procul turris Ader, quæ interpretatur turris gregis, quodam vaticinio Pastoris Dominicæ nativitas conscios ante significans. Sed et propter eandem Bethleem, regis quondam Judææ Archelai tumulus ostenditur : qui semitæ ad cellulas nostras e via publica divertentis principium est. Vocabatur autem Bethleem et filius Ephratæ (id est Mariæ), ut in Paralipomenon volumine plenius legimus (*I Paral.* II, 19, etc.). Lege diligenter historiam.

DE EXODO.

Beelsefon ¹, in deserto castra filiorum Israel. juxta mare Rubrum egredientibus Ægyptum.

170 DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Banejacan, in deserto castra itineris filiorum Israel.

Bamoth, civitas Amorrhæorum trans Jordanem in Arnone, quam possederunt filii Ruben.

Basan, super qua scribitur : *Et Og regem Basan* (*Psalm.* cxxxiv, 44). Hanc autem Machaathi cognominavit Avoth Jair, hoc est ἐπαύλεις Ἰαίρ Ceciditque in sortem dimidiæ tribus Manasse in terra Galaad, hæc est Basanitis, quæ nunc Batanæa dicitur.

Beelphegor, quod interpretatur, simulacrum ignominie. Est autem idolum Moab, cognomento Baal, super montem Phogor (quem Latini Priapum vocant. Et de hoc in libris *Hebraicarum Questionum* ² plenius dictum est).

Bean, civitas Amorrhæorum, quæ et ipsa a filiis Ruben tenta est.

Bethamnaram, trans Jordanem, quam ædificavit tribus Gad, Est hodieque villa Bethuamaris in quinto a Libiade milliario contra Aquilonem.

Betharran ³, trans Jordanem, quam ædificavit tribus Gad.

Beelmeon, trans Jordanem, quem ædificaverunt filii Ruben. Est autem vicus usque nunc grandis juxta Baaru (Al. Baara) in Arabia, ubi aquas cali-

a Canisio, editus in Descriptione Terræ Sanctæ : « Venitur ad civitatem inclytam quondam Bethleem, quæ est in tribu Juda, ubi fuit caput ipsius David regis Judæorum, et modo est ad instar oppiduli parvi. »

¹ *Beelsefon*, etc. In antea editis libris absunt hæc omnia loca a voce *Beelsefaon*, usque ad verbum *Bethfæli* Leguntur vero in omnibus antiquis exemplaribus mss. Romanis, et Gallicanis, atque in Græco Eusebio. Cur autem ommissa sint in editionibus Erasmiæ et Martianeæ, non aliam conjicio causam præter mutilum et corruptum exemplar quo usi sunt, quodque festinanter ac negligenter, prout manus venit, edendum tradiderunt imperitis typographis. Porro ingens illa lacuna reperitur in paucis codicibus mss. recentioribus et infirmæ notæ, ad quos adornatæ sunt, ut plurimum veteres editionis Hieronymi. MARTIAN.

das sponte humus effert, cognomento Beelmans, distans ab Esbus millibus novem, unde et Elisæus propheta fuit.

Baal, trans Jordanem, urbs filiorum Ruben.

Bathan, castra filiorum Israel in deserto, quæ et Ætham nuncupatur.

Bela, terminus Judææ ad Orientem rescipiens, de quo et supra sub nomine Arbelæ diximus.

Bosor, in deserto trans Jordanem, quæ cecidit in sortem tribus Ruben ad orientalem **171** partem Jerichus, civitas sacerdotalis et fugitivorum. Hæc est Bostra metropolis Arabiæ. Apellatur autem et alia Bosor civitas Esau in montibus Idumææ, cujus Isaias recordatur dicens : *Quis es iste qui venit de Edom ? fulvida vestimenta ejus ex Bosor* (*Isa.* LXIII, 1, *justa LXX*).

Beroth, filiorum Jacim, in deserto locus in quo obiit Aaron ; et ostenditur usque hodie in decimo lapide urbis Petræ in montis vertice.

DE JESU.

Bunos, hoc est collis præputiorum, locus in Galgalis, ubi circumcidit Jesus populum Israel in secundo ab Jericho lapide. Et ostenduntur usque hodie saxa, quæ de Jordane illuc translata (*Scriptura* (*Josue* IV, 8) commemorat).

Bethoron, ad quam usque inimicos persecutus est reges Jesus, quæ cecidit in sortem filiorum Joseph, id est, Ephraim. Sunt autem duo vicini duodecim ferme ab Ælia lapide Nicopolim pergentibus, e quibus propter situm unus dicitur Bethoron superior, quem ædificavit Salomon ; et alius Bethoron inferior datus Levitis in possessionem.

Barne, hæc ipsa est, quæ et Cades Barne in deserto, quod extenditur usque ad urbem Pettam.

Baalgad, civitas in campestribus Libani, ad radices montis Ærmon, quam et ipsam cepit Jesus.

Bethfogor, urbs filiorum Ruben trans Jordanem juxta montem Phogor contra Jericho, sex millibus supra Libiadem.

Bethisumuth, hoc est domus, sive locus, Isimuth. Est autem usque hodie vicus Isimuth contra Jericho, decem ab ea millibus distans in meridiana plaga juxta mare Mortuum.

Beerth. sub colle Gabaon ⁴. Ostenditur hodie-

² *In libris Hebraicarum Questionum*. Non supersunt *Quæstiones Hebraicæ* Hieronymi in Numeros et Deuteronomium, ubi abunde disputaverat de turpissimo Latinorum Priapo, et Hebræorum Beelphegor. MARTIAN.

³ *Betharran*. etc. Eadem est *Betharran*, quæ præcedens *Bethanamram*, licet in Scriptura diversi modo scribantur. MARTIAN.

— Exciderit e Græco Βυθραμθα, ut in sequiorum Judæorum scriptis dicitur, בים רמתא : Hebraice est verius ביה הרם, *Josue* XIII, 27.

⁴ Verba *sub colle Gabaon* juxta Græcum textum, quod Relandus animadvertit, ita accipienda sunt ut sub Gabaone sive Gabaonis ditione significant. Hoc sensu ad vocem *Cephira* vertit ipse Hieronymus, et Gabaonem μεταρόπολιν, fuisse docet Eusebius.

que villa ab Ælia euntibus Neapolim ¹ in septimo lapide. **A** millibus quatuordecim euntibus Ægyptum, qui est terminus Palæstinæ.

Bothin, trans Jordanem civitas tribus God, quæ iste hodie similiter appellatur.

Betharam, civitas tribus Gad juxta Jordanem, quæ a Syris dicitur Bethramta, **174** et (ab Herode in honorem Augusti) Libias cognominata est.

Bethnemra, urbis tribus Gad juxta Libyadem trans Jordanem.

Bethagla (tribus Judæ). Est autem vicus euntibus Gazam de Eleutheropoli in decimo lapide, qui Agla appellatur. Et alia villa Bethlaga maritima in octavo a Gaza milliario.

Betharaba, in tribu Juda.

Baal, hæc est Cariathiarim, id est, villa silvarum, sive, ut quidam putant, civitas Jarib, in tribu Juda, est usque hodie vicus descendenti- **B** bus ab Ælia Diospolim Chariathiarim, in decimo milliario.

Balar, in tribu Juda.

Baloth, in tribu Juda.

Bethfali, in tribu Juda.

Bersabee, in tribu Judæ, sive Simeonis: est usque hodie vicus grandis in vicesimo a Chebron milliario vergens ad austrum, in quo et Romam- **C** norum militum præsidium positum est. A quo loco termini Judææ terræ incipientes tendebantur usque ad Dan, quæ juxta Paneadem cernitur. Interpretatur vero Bersabee, peteus juramenti, eo quod ibi Abraham et Isaac fœdus cum Abilmelech sociavere jurantes. Nec movere debet quempiam, si interdum civitates Judæ easdem in tribu Symeonis vel Benjamin reperiat. Tribus enim Juda bellicosissimis viris pollens, et crebo adversarios superans, in omnibus tribubus tenuit principatum: et idcirco etiam aliarum tribuum sortes in ejus interdum funiculo nuncupantur: alioquin in medio tribus Judæ habitasse Symeonem, Scriptura manifestissime docet.

Balam, in tribu Juda.

Bascath, in tribu Juda.

Bethdagon, in tribu Juda: sed et usque hodie grandis vicus Capherdago inter Diospolim et Jam- **D** niam demonstratur.

Bethaloth in tribu Juda.

Bethaphu, in tribu Juda, vicus trans Raphaim,

Betharaba: pro qua Symmachus transtulit **175** in locis quæ juxta inhabitabilem sunt, significans eremum.

Bæsthara, in tribu Manasse separata Levitis in regione Basanitidi.

Bethaun, in tribu Benjamin juxta Gai et Bethel contra Machmas (licet plerique, ut supra dictum est, eandem putant esse Bethel.)

Baliluth, in tribu Benjamin.

Bethsu, in tribu Juda sive Benjamin: et est hodie Bethsoron vicus euntibus nobis ab Ælia Chebron, in vicesimo lapide, juxta quem fons ad radices montis ebulliens (ab eadem in qua gigni- **B** tur, sorbetur humo). Et Apostolorum Acta (viii, 38) referunt eunuchum Candacis reginæ in hoc esse a Philippo baptizatum. Est et alia villa Bethsur in tribu Juda, mille passibus distans ab Eleutheropoli.

Boon ², in tribu Benjamin.

Bethalon, in tribu Benjamin, pro qua Symmachus interpretatur, in campestribus.

Bethala, in tribu Benjamin.

Beroth, in tribu Benjamin.

Bola, in tribu Symeonis.

Bathul, in tribu Symeonis.

Beth, in tribu Symeonis.

Baaeth, in tribu Symeonis.

Barammoth, in tribu Symeonis.

Bethlabooth, in tribu Symeonis.

Bethleem, in tribu Zabulon; ad cujus distinc- **C** tionem altera Bethleem appellatur Judæ.

Bethphases ³, in tribu Issachar.

Bathde, in tribu Aser, et nunc appellatur vicus Bethbeten, in octavo milliario Ptolemaidis contra orientem.

Bethdagon ⁴, locus in quo duæ tribus Zabulon et Issachar habent confinia.

Bethemec, quod interpretatur Symmachus, locum vallis, Est autem sortis Aser.

Bathana, in tribu Nephthalim: et est villa nomine Bathanæa, in quinto decimo a Cæsarea lapide, in qua dicuntur lavacra esse salubria; quam et supra sub nomine Aneæ posuimus.

Bane, in tribu Dan.

¹ Euntibus Neapolim. Omnes codices mss. legunt Neapolim: Bonfrerius adæret Eusebio Græco qui legit Nicopolim. MARTIAN.

— Emendatio nunc ex Eusebio sunt codd. Hieronymiani, legendumque Nicopolim pro Neapolim. Nimirum Boeroth, Gabaon, Chephira, et Chariathiarim quatuor erant urbes Gabaonitarum proximæ ad sese invicem, quarum postremam Chariathiarim neque ipse Hieronymus, diffitetur in via ducente Ælia Diospolim existisse, quæ via eadem ac Napoleos erat, ut ex Itinerario Hierosolymit. observat Relandus Alia in hanc rem argumenta congerunt docti viri.

² Boon, in tribu Benjamin. Perversus est ordo locorum et nominum in antea editis libris usque ad nomen Bethleem; sed nos genuinam seriem hoc loco restituimus vetustissimis exemplaribus moniti ac Eusebiano Græco contextu, in quo absunt nomina locorum non pauca, quæ tamen leguntur apud Hieronymum. MARTIAN.

³ Hæc, inquit Bonfrerius, in versione nostra Bethphases appellatur Josue xiv, 21. Mirum est Eusebium eam ponere in tribu Juda.

⁴ Olim Bethago. In Græco depravatum magis est nomen. Bonfrerius legit τῆ κληρῶ Σαβουλων καὶ Ἰσάχαρ.

178 Barac, in tribu Dan, usque hodie prope Azotum Barcha viculus appellatur.

DE JUDICUM LIBRO.

Bezec, urbs regis Adonibezec : hodieque duæ villæ sunt nomine Bezech, vicinæ sibi in septimo decimo lapide a Neapoli descendentibus Scythopolim.

Bethsan, ex hoc oppido tribus Manasse accolæ pristinos non potuit expellere; et nunc appellatur Scythopolis; urbs nobilis Palestinæ, quam interdum Scriptura cognominat domum San, quod in nostra lingua interpretatur, inimicus.

Bethsames, civitas sacerdotalis in tribu Benjamin, quæ usque hodie demonstratur de Eletheropoli pergentibus Nicopolim in decimo milliario contra orientalem plagam.

Bethnath, in sorte tribus Nephthalim. Sed nec de hac pristinos accolæ tribus Nephthalim valuit expellere.

Bethsames altera, in tribu Nephthalim, in qua et ipsa cultores pristini permansere.

Baal Ermon, mons circa Libanum in finibus Allophylorum.

Baalet, in tribu Dan.

Bethbera (Al. Bethara), quod interpretatur, domus aquæ sive putei, quam expeditione bellandi occupavit Gedeon.

Bethaseta (Al. Bethasepta), ubi terga vertit Madian.

Balanus, id est quercus Sicimorum, ubi regnavit Abimelech, quæ usque hodie ostenditur in suburbanò rure Napoleo, propter sepulchrum Joseph.

Borconni, quod vertit, Aquila, in spinas, Symmachus vertit, in tribulos.

Bera, ubi eum Abimelech Joatham fugisset; habitavit; distat autem vicus Bera ab Eletheropoli octo millibus ad aquilonem.

Baalhamar, juxta Gabaa, ubi filii Israel adversus tribum Benjamin iniere certamen, et usque hodie Bethamari, in supra dictis locis viculus appellatur.

179 DE REGNORUM LIBRIS.

Bethcur, usque ad hunc locum populus Israel fugientes alienigenas persecutus est, appellans eum, Lapidem adjutorii.

¹ In libris Hebraic. Quæst. Non extant libri illi Quæstionum Hebraicarum in libros Regum : falso enim Hieronymo antea ascripti sunt, quos in Appendicem hujus voluminis amandavimus. In consequenti nomine Besor constans et antiquissimus error invenitur; nam omnes mss. codices et editio Erasmi constant legunt : Besor, turris ad quam venit David. Sed corruptela manifesta est ex I Reg. xxx, 9, ubi Bosor torrens dicitur, non turris. MARTIAN.

— Recole, quæ supra sexcentis locis de hisce Quæstionum Hebraicarum libris dicta sunt.

² Hieronymiani mss. quibus et Martian. et nos

Bama, ubi Saul ungens in regem, cum Samuele cibum sumpsit. Porro Bama, Aquila semper, Excelsum transtulit.

Boses, nomen petrae (super qua in libris Hebraicarum Quæstionum diximus).

Besor, torrens ad quem venit David.

Borasan, ad quem locum David prædæ partem misit.

Baurim, locus ad quem usque persecutus est Michol filiam Saulis vir suus lacrymans.

Baalsor, juxta Ephraim, ubi Abessalon pecora tondebantur.

Bothmacha, usque ad hanc persecutus est Joab perduellem Sabee; et postea eam ab Assyriorum rege captam legimus. Est autem ascendentibus de Eletheropoli Æliam in octavo lapide, nunc villa quæ Machamim dicitur.

Ballath, urbs quam ædificavit Salomon.

Bethsarisa, unde venit homo cum numeribus ad Elisæum prophetam. Et autem villa in finibus Diospoleos, quindecim ferme ab ea millibus distans contra septentrionem in regione Thamnitica.

Bethagan, via per quam Ochoziam fuisse legimus.

Bazechath, urbs antiqua Judææ.

Bethacath, vicus Samariæ, ad quem venit Jeur rex Israel qui in latissimo campo situs, non amplius quindecim millibus a Legionis oppido separatur : pro quo Aquila interpretatur est, domum curvantium : Symmachus, domum singulorum (eo quod angustus et humilis introitus, singulos tantum, et nec ipsos stantes ingredi sustineret).

Benith, quam construxerunt Samaritani, qui de Babylonis regione transierant.

Byblos, civitas Phœnicis, cujus, meminit Ezechiel (xxvii, 6) : pro qua in Hebraico continetur COBEL.

182 Bubastus, civitas Ægypti : juxta Ezechiel (xxx, 7.)

Boz, in terra Cador, sicut scribit Jeremias (xxv, 23).

Bel, idolum Babylonium.

DE EVANGELIIS.

Bethsaida³, civitas in Galilæa Andreæ. Petri et Philippi apostolorum, prope stagnum Genesareth.

utimur, turris ad quam, vitiose.

³ Bethsaida. Colbertinus codex optimæ notæ sæpe laudatus legit Bethsaida juxta Vulgatam Latinam editionem, et nonnulla Græca exemplaria Evangelii κατὰ Joannem; MARTIAN.

— Mss. quibus utimur omnes Bethsaida. Bonfrerius ait, Meliorum auctorum sententia est imprimisque Hieronymi, hic legendum esse Bethesda pro Bethsaida nam et Græci codices Bethesda habent, et nonnulli Latini, uti et versio Syriaca. Quid autem significet Bethesda non una est sententia, et vere definitur id non potest nisi de Hebraica scriptione constet. Syriaca versio בֵּית הַסְּדָא Betthesda per

Bethphage, villula in monte Oliveti, ad quem A venit dominus Jesus.

Bethania, villa in secundo ab Ælia milliario, in latere montis Oliveti : ubi Salvator Lazarum suscitavit, cujus et monumentum Ecclesia nunc ibidem extracta demonstrat.

Bethabara, trans Jordanem, ubi Joannes in poenitentiam baptizabat, unde et usque hodie plurimi de fratribus, hoc est de numero credentium, ibi renasci cupientes, vitali gurgite baptizantur.

Bethesda, piscina in Jerusalem quæ vocabatur *προβατικὴ* (et a nobis interpretari potest, pecualis). Hæc quinque quondam porticus habuit ostendunturque gemini lacus, quorum unus hibernis pluviis impleri solet : alter mirum in modum rubens, quasi cruentis aquis, antiqui in se operis signa testatur. Nam hostias in eo lavari a sacerdotibus solitas ferunt, unde et nomen accepit.

DE PENTATEUCHO.

Carnaim Astaroth. Carnaim nunc vicus est grandis in angulo Batanæ et appellatur Carnæa trans fluentia Jordanis ; traduntque ibi fuisse domum Job. Sed et supra meminimus Carnææ viculi, in nono ab Ælia milliario.

Cades, ubi fons iudicii : est et Cadesbarne in deserto, quæ conjungitur civitati Petræ in Arabia : ibi occubuit Maria : **183** et Moses, rupe percussa, aquam sitiienti populo dedit. Monstratur ibidem usque in præsentem diem sepulcrum Mariæ ; sed et principes Amalec ibi a Chodorlagomer cæsi sunt.

Cene, regio principum Idumæorum.

Cariathaim, civitas quam extruxerunt filii Ruben. Nunc autem est vicus Christianis omnibus florens, juxta Medaban urbem Arabiæ, et appellatur Corojatha, in decimo milliario supradictæ urbis contra occidentalem plagam, vicinus ejus loci, qui appellatur Baare.

Cariatharbee (id est villula quatuor), et Chebron, de qua jam supra diximus.

Canath, vicus Arabiæ, qui nunc Canatha dici exprimi, significatque domum misericordiæ. Alii per *κ* scribi volunt, significarique domum effusionis, quod in eam aquæ templi eflunderentur. *עשעד* *esched* enim effusio est.

¹ Procul undecim mansionibus a Choreb. Editi legunt, undecim millibus a Choreb. Qui locus corruptissimus est, ut patet ex Deuteronomii capite primo, e quo verba isthæc desumpta sunt ab Eusebio, qui et ipse habet undecim dies pro undecim milliariis. Itaque locus in quo Moses Deuteronomium scripsisse perhibetur, distabat ab Horeb sive Choreb, undecim mansionibus, aut itinere undecim dierum : est enim iter circiter 50 milliarium quod undecim diebus lente procedendo confici potuit. Ubi autem fuerit metallum æris sanum, quod tempore Hieronymi corrui, apud geographos nullibi reperire potuimus. Vide in *Dedan*, infra. MARTIAN.

—Olim erat undecim millibus contra mss. fidem, sacrique textus Deuteronomii cap. 1 ubi undecim dies numerantur. Porro unius diei inter et mansio hic

tur : quem cum cepisset Nabab, appellavit Naboth. Fuit autem in tribu Manasse in regione Trachonitidi juxta Bostran.

Cata ta chrysea (id est, ad aurea). Sunt autem montes auri fertiles in deserto, procul undecim mansionibus a Choreb ¹, juxta quos Moses Deuteronomium scripsisse perhibetur. Sed et metallo æris Fano (quod nostro tempore corrui), montes venarum auri plenos olim fuisse vicinos æstimant.

Cademoth, desertum, ex quo loco misit legatos Moses ad Seon (regem Amorrhæorum).

Cariath, vicus qui sub Gaba metropoli fuit.

Cedes, civitas quam cepit Jesus, rege ipsius interfecto. Est autem in sorte tribus Judæ.

Cademoth, altera civitas filiorum Ruben.

Cedson, in tribu Ruben, urbs separata Levitis.

DE LIBRO JESU.

Capseel, in tribu Juda.

Cina, in tribu Juda.

186 Ceila, in tribu Juda, ubi quondam sedit David ; et nunc est villa Cela ad orientalem plagam

Eleutheropoleos pergentibus Chebron, quasi in octavo milliario, in sepulcrum monstratur prophetæ Habacuc.

Cariathbaal, civitas Jarim in tribu Juda.

Cane, in tribu Ephraim.

Capsaim, in tribu Ephraim.

Cana, in tribu Manasse.

Chariathiarim, quæ et Cariathbaal, civitas saltuum una de urbibus Gabaonitarum pertinens ad tribum Judæ, euntibus ab Ælia Diospolim (Al. *Helipolim*) in milliario nono ². De hac fuit Urias propheta, quem interfecit Joacim in Jerusalem, sicut scribit Jeremias (xxvi, 20). Sed et in Paralipomenon libro (*I Paral.* II, 50) filius Sobal appellatur Cariathiarim.

Cision, in tribu Issachar, civitas separata Levitis.

Chartha, in tribu Zabulon, civitas separata Levitis.

Cotta ³, in tribu Zabulon, civitas separata Levitis.

Cana ⁴, usque ad Sidonem majorem (est quippe et altera minor, ad cujus distinctionem major hæc

idem sunt : tametsi vix possit certo intervallo defini, quot milliariis una quæque mansio sive diei iter constaret, quæ pro locorum ratione plura fuisse aut pauciora, necesse est.

² In milliario nono. Pro nono unum milliare ponunt hic editi antea libri. MARTIAN.

—Olim erat milliario uno. Ipse autem Eusebius Hieronymusque alibi ad vocem Baal, nedum in nono hanc urbem in decimo ab Ælia Diospolim milliario collocant.

³ Cotta, in tribu Zabulon. Desunt quoque isthæc usque ad Cana, in veteribus editionibus Hieronymi. MARTIAN.

⁴ Cana, usque ad Sidonem majorem, etc. Locum hunc obscurum et involutum fatetur doctus Bonfrerius, quod multa videatur tribui Canæ majori, quæ tribuenda sunt minori ; nam Cana minor est illa in qua Christus aquam mutavit in vinum, de qua et Nathanael. Hoc igitur modo legendum statuit ad tollendam ambiguitatem : « Cana usque

dicitur). Fuit autem Cana in tribu Aser, ubi Dominus noster atque Salvator aquas vertit in vinum. Unde Nathanael verus Israelita Salvatoris testimonio comprobatur (et est hodie oppidulum in Galilæa gentium).

Cedes, sortis Nephthalim, civitas sacerdotalis ac fugitivorum, in Galilæa super montem Nephthalim. Sed et hanc cepit rex Assyriorum, quæ nunc Ciddissus appellatur, in vicesimo Tyri milliario juxta Paneadem.

Chartham, in tribu Nephthalim, civitas separata Levitis.

187 DE JUDICUM LIBRO.

Cethron, in tribu Zabulon, in qua pristini remansere cultores.

Carcar, ubi filii erant Zebee et Salmana, quos interfecit Gedeon; est usque hodie castellum cognomento Carcaria, unius diei itinere ad urbe Petra distans.

Camon, civitas Jair, in qua et sepultus est, cum primum judicasset populum Israel. Appellatur autem hodieque vicus Cimona, in campo latissimo sex millibus a Legione ad septentrionalem plagam pergentibus Ptolemaidem.

Cison, torrens, juxta montem Thabor: ubi contra Sisaram dimicatum est.

Cadomi, torrens, juxta quem Debhora bellum gessit.

Cælas Titanorum (id est vallis Gigantum), adversus quos præliatus est David.

Clauthmon, id est, fletuum locus, a planctu nomen accipiens.

DE REGNORUM LIBRIS.

Beni, regio Philistiim.

Carmelus, ubi Nabal quondam Carmelius fuit, et nunc villa est Chermela nomine, in decimo lapide oppidi Chebron, vergens ad orientalem plagam, ubi et Romanum præsidium positum est.

ad Sidonem majorem. Fuit autem Cana in tribu Aser. Est quoque et altera minor (ad cujus distinctionem major hæc dicitur) ubi Dominus noster, » etc. MARTIAN.

— Sidonis parvæ, sive minoris nullibi mentio est, fraudi fuisse videtur Hieronymo epitheton τῆς μελλῆς, quod Jos. II, 2, Sidoni datur sine ullo tamen respectu ad aliam minorem: aliter Hebraicus textus habet. Origenes, credidit sub illo vocabulo τῆς μελλῆς quod Græca habet versio, duas Sidones, id est venatrices latere, idque sub allegorico sensu; nam se scribit, quamvis in locis Sidonis aliquoties commoratus sit, nunquam comperisse duas esse Sidones, aliam magnam, et aliam parvam. Quam longe autem aberrent, qui hæc Hieronymi verba de Cana intelligunt, liquet ex ipso textu. Frustra etiam sunt Bonfrerius ac Martianus, qui ex præconcepta opinione duplicis Sidonis, S. Doctoris verba sollicitant.

¹ In libris Hebraicarum Quæstionum. Non exstant hujusmodi Quæstiones Hebraicæ, nec aliæ quæ infra citantur in libros Josue, Regum, et Job. MARTIAN.

² Videtur de sui temporis nomenclatura intelligere; nam regio Ostracinarum, non Sanacenorum

A Cedron, appellatur torrens, sive vallis Cedron, juxta Jerusalem (ad orientalem plagam cujus et Joannes evangelista meminit).

Cyrene (in finibus Ægypti,) ad quem locum rex Assyriorum transtulit Damascenos.

190 Coa, quæ est juxta Ægyptum.

Carchedon, id est Carthago: cujus Isaias et Ezechiel in visione Tyri recordantur: pro quo in Hebraico THARSIS scriptum est. Sed et de hac in libris Hebraicarum Quæstionum¹ plenius diximus

Cælas, id est vallis Josaphat, inter Jerusalem et montem Oliveti. (Lege prophetam Joel III, 2).

Cedem, in Ezechiel: quod Aquila et Symmachus interpretantur orientem.

B Cedar, in Ezechiel, principes Cedar (xxvii 21). Sed et Isaias et Jeremias in visione Arabiæ hujus vocabuli recordantur. Est autem regio in eremo Saracenorum², a filio Ismaelis Cedar ita cognominata.

Carioth, in regione Moabitarum, sicut Jeremias scribit.

Capharnaum, justa stagnum Gennezar: usque hodie oppidum in Galilæa gentium situm, in finibus Zabulon et Nephthalim.

Hucusque per C litteram, id est Græcum KAPPA legere debemus: exinde per elementum CHI, quod aspirationem in se continet, et a Latinis minime habetur, scribendum pariter ac legendum.

DE GENESI.

C halanne³, civitas regni Nemrod in Babylone: cujus et Isaias meminit, dicens: Et Chalanne, ubi turris ædificata.

Chalach, urbs Assyriorum, quam ædificavit Assur egrediens de terra Sennaar.

Charran, civitas Mesopotamiæ (trans Edessam), quæ usque hodie Charra dicitur (ubi Romanus est cæsus exercitus, et Crassus dux captus).

Chebron, quæ quondam appellabatur Arbe (licet male in Græcis codicibus habeatur Arboc: condita

olim dicta est. Et sanctus quidem Hilarius Com. in Psal. cxix, Ostracinis attribuit, addit tamen, hi sunt nunc Saraceni nuncupali.

³ Chalanne, ubi turris ædificata est. Hæc leguntur apud LXX, Isa. x, 9. In Vulgata Latina dicitur Iano, sed melius in Div. Bibliotheca S. Hieronymi Chalano. MARTIAN.

D ⁴ Nihil ejusmodi Eusebius de Ebione principe hæreseos tradit; atque est revera propius ad fidem, Ebionitas a sensu paupertate appellatos, non a quodam Epione magistro. Hieronymus cum Epiphano facit, qui hominem arbitratus est, cui Ebion proprium hoc erat nomen, non sine valicinio tamen aliquo, quo mendicus infelixque fore significaretur, cum a parentibus id nominis accepisset. Vid. quæ adnotamus in Isaiæ caput primum. Jam vero Chobaa, ipsam Ebionitarum sedem, idem Epiphanius Cocabe appellat. In pago quodam Cocabe in regione Carnaimorum Arnemi et Astharothorum, et Bosanitidis tractu, etc. Nec chorographica descriptio ab Hieronymia abludit; siquidem erat ilud oppidum in vicinia Damasci ad tertium quartumve lapidem Edrisius, qui sub nomine Geographi Nubiensis venit ad Damasci pagos, refert, vocatque Caucaba, et alias Catoab.

est autem ante septem annos, quam Tanis urbs. Aegypti conderetur. Diximus de hac et supra. Fuit autem metropolis Enacim (quos gigantes et potentes intelligere debemus).

Chobaa, ad laevam partem Damasci. Est autem et villa Chobaa, in iisdem regionibus, habens accolas Hebraeos, qui credentes in Christum (omnia legis praecepta custodiunt. Et a principe haereses) Ἐβωνίται (*Ebionitae*) nuncupantur. (Contra istiusmodi dogma Paulus apostolus scribit ad Galatas.)

Chabratha, quod interpretatur Aquila καὶ ὄδον, id est, juxta viam, quae ducit in Ephrata id est Bethleem: ubi Rachel cum Benjamin peperisset, occubuit. Super hoc verbo quid nobis videatur, in libris *Hebraicarum Quaestionum*¹ diximus.

Chazbi, ubi geminos Judae filios Thamar edidit. Ostenditur autem nunc locus desertus juxta Odollam in finibus Eleutheropoleos. De hoc quoque in libris *Hebraicarum Quaestionum* plenius disputatum est.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Choreb, mons Dei in regione Madiam, juxta montem Sina super Arabiam in deserto (cui jungitur mons et desertum Saracenorum, quod vocatur Pharaa. Mihi autem videtur, quod duplici nomine idem mons, nunc Sinai, nunc Choreb vocetur).

Charada, castra filiorum Israel.

Chennereth, mare ubi est Judae terminus in tribu Nephthalim. (Sed et oppidum quod in honorem postea Tiberii Caesaris, Herodes rex Judae instauratum appellavit Tiberiadem, ferunt hoc primum appellatum nomine).

DE LIBRO IESU.

Chephira, vicus ad civitatem pertinens Gabaon in tribu Benjamin.

Chasalon, in tribu Juda, et in finibus Aelie villa praegrandis.

Chisil, in tribu Juda.

Chabon, in tribu Juda.

104 Chaphtis, in tribu Juda.

Chermel, unde Nabal Charmelius fuit, de qua et supra dictum est.

Chilon, in tribu Juda.

Chephri, in tribu Benjamin.

Chasselath Thabor, in tribu Zabulon.

DE REGNORUM LIBRIS.

Chetthim, terra Chetthim, Cyprus dicitur, in qua civitatem condidit Luza. (Nam et urbs, hodieque Cypricittium nuncupatur.)

Charri, ad quem locum persecutus est Joab res novas molientem Sabeae.

¹ In libris *Hebraicarum Quaestionum*. De Chabratha et Chasi disputat Hieron. libro *Quaestionum Hebraicarum* in Genesim. Videsis post librum Locorum. MARTIAN.

² Ita in *Quaestionibus in Gen.*, cap. XIX: « Dan,

Chomarim, ubi Josiae simulacra combussit.

Chalanne, ubi turris aedificata est juxta Isaiam (sicut supra diximus).

(Charran, civitas Assyriorum in regione Themath, juxta Isaiam.)

Chaselath, juxta Thabor, terminus Zabulon: diximus de ea et supra sub nomine Chasalus.

Chabol, terminus Aser.

Chalab, de hac cultores pristinos Aser non valuit expellere.

Chorath, torrens trans Jordanem (in quo absconditus est Elias, e regione ejusdem fluminis).

Chotha, regio Assyriorum.

Chobar, flumen Babylonium, sicut in Ezechiel.

Charchamis, civitas juxta Bethleem.

Chamoam, villula juxta Bethleem.

B Chaelon, quae et Ealon, oppidum Moab, sicut in Jeremia scribitur.

Chamos, idolum Moab.

DE EVANGELIIS.

Chorozain, oppidum Galilee, quod Christus propter incredulitatem miserabiliter deplorat et plangit. Est autem nunc desertum in secundo lapide a Capharnaum.

Chimarrus, id est, torrens Cedron, de 195 quo et supra diximus, inter montem Oliveti et Jerusalem, ubi Dominum Salvatorem Joannes evangelista narrat traditum.

DE LIBRO GENESEOS.

Dasem, urbs Assyriorum nobilis, quam exstruxit Assur, inter Niniven et Chalach.

C Drys, id est, quercus Mambre, juxta Chebron (quae usque ad aetatem infantiae meae, et Constantii regis imperium, terebinthus monstrabatur per vetus, et annos magnitudine indicans), sub qua habitavit Abraham. (Miro autem cultu ab ethnicis habita est, et veluti quodam insigni numine consecrata.)

Damascus, nobilis urbs Phoenicis. Eodem autem vocabulo et Masec, ancillae Abraham filius, appellatus est. (Porro Masec quid sibi velit, in libris *Hebraicarum Quaestionum* plenius disputavi: hic tantum interpretis sum functus officio, non quod ancillam Abraham Masec nuncupatam probem.)

D Dan, viculus est in quarto a Paneade milliario euntibus Tyrum: qui usque hodie sic vocatur, terminus Judae provinciae contra septentrionem, de quo et Jordanis flumen erumpens. (A loco sortitus est nomen: Jor, quippe ῥεῖθρον, id est fluvium sive rivum Hebraei vocant.)

Dannaba, civitas Balac, filii Beor regis Edom, post quem regnavit Job (licet mihi videatur longe aliter), et est usque hodie villa Dannaia, in octavo

inquit, unus e fontibus est Jordanis; nam alter vocatur Jor, quod interpretatur ῥεῖθρον, id est, rivus. Vide quae adnotavimus in epist. 78, ad Fabiol., mans. 41, ac rursus Commentarios in Ezech. cap. XLVIII.

milliario Ἀροπόλειως pergentibus Arnonem¹; et Αροπόλειως, decem et septem ab ea millibus distans.

altera Dannaba super montem Phogor in septimo lapide Esbus.
Dothaim, ubi invenit Joseph fratres suos pecora pascentes, qui et usque hodie in duodecimo milliario² a Sebaste, contra aquilonis plagam ostenditur.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Debon, quæ et Dibon, in solitudine castra filiorum Israel. Est autem et alia Dibon; villa prægrandis juxta Arnonem, quæ cum prius fuisset filiorum Moab, et post eam Seon rex Amorrhæorum³ belli jure tenuisset, a filiis Israel capta atque possessa, in partem venit tribus Gad. Meminit hujus Jeremias et Isalas in visione contra Moab⁴.

Debongad, filiorum Israel castra.

Dysmemoab, id est ad occidentem Moab, juxta Jordanem contra Jerichum: ubi Balac rex Moab et majores natu Madian, Israelem insidiis deceperunt, in quo loco et Moses⁵ scripsit Deuteronomium.

DE LIBRO JESU.

Dabira, civitas in tribu Dan; cujus regem interfecit Jesus. Est autem et alia villula Judæorum in monte Thabor regionis ad Diocæsaream pertinentis.

Dornapheth (quod Symmachus transtulit, Dor maritima). Hæc est Dora in nono milliario Cæsareæ Palæstinæ pergentibus Tyrum, nunc deserta: quæ cum cecidisset in sortem tribus Manasse, eam possidere non potuit, quia habitatores in illa pristini permansere.

Dabir, in tribu Juda, quæ vocabatur civitas litterarum; hanc præoccupavit Gothoniël frater Caleb interfectis in ea Enacim. Fuit autem et ipsa sacerdotibus separata. (Porro Gothoniël quidam arbitrantur filium fratris Caleb.)

Dabir, super Jordanem civitas Amorrhæorum.

Dimona, in tribu Juda.

Dadan, in tribu Juda.

Denna, in tribu Juda, eadem est autem quæ et Dabir civitas litterarum.

Dahiva⁶, sive Dahiud, in tribu Juda.

Duma, in tribu Juda, vicus grandis in Daroma, hoc est, ad australem plagam in finibus Ἐλευθε-

¹ Mavult Relandus *Arnonam*, nempe regionem quæ ab Arnone fluvio nomen sortitur. Aliter minime sibimet constare videatur Hieronymus, qui ad vocem *Madian* sitam dixerit Arcopolim ad Arnonem, hic vero ab eo octo mille passus removeat.

² In duodecimo milliario; etc. Ms. unus Colbert. decimo. MARTIAN.

³ In visione contra Moab. Visiones illæ creberimæ in hoc Locorum libro citatæ, capitula sunt prophetorum contextuum, quæ nos distincte edidimus in prophetis tomo I editionis nostræ. Consulat lector *Divinam Hieronymi Bibliothecam*. MARTIAN.

⁴ In quo loco et Moses; etc. Supra in *Cata ta Chrysea* Moses dicitur scripsisse Deuteronomium juxta montes auri fertiles. MARTIAN.

Damna, in tribu Zabulon, Levitis separata civitas.

Dasbath, in tribu Zabulon.

Dabrath, in tribu Issachar, urbs separata Levitis.

DE LIBRO JUDICUM.

Drys, id est quercus, in Ephrata, in tribu Manasse unde fuit Gedeon. 199 Et de hæc quid nobis visum sit, in libris. *Hebraicarum Quæstionum*, diximus. Quæritur enim, quomodo Ephrata in tribu Manasse nunc esse dicatur.

DE REGNOBUM LIBRIS.

Dibon, de qua supra diximus, cujus meminit Isaias in visione contra Moab.

Deseth, quod Aquila transtulit, parietem: Symmachus, murum.

Dodanim, de qua Isaias in visione scribit Arabiæ. Est autem juxta Arcopolim.

Darom, hujus meminit Ezechiël (xx, 46, apud LXX), quod Symmachus vertit in Aphricum.

Diospolis civitas Ægypti, sicut scribit Ezechiël.

Dadan, in regione Cedar, de qua scribit Jeremias.

Deblataim, in terra Moab, sicut scribit Jeremias.

Dedan, in regione Idumæa, super qua scribit Jeremias. Est autem in quarto milliario a Metallofeno⁷ contra aquilonem.

Decapolis, sicut in Evangelio legimus. Est autem regio decem urbium trans Jordanem circa Hippum et Pellam et Gadaram.

DE GENESI.

Eden, sacri paradisi locus ad orientem, quod in voluptatem deliciasque transfertur.

Evila, ubi aurum purissimum (quod Hebraice dicitur *zaab* (זאב) et gemmæ pretiosissimæ, carbunculus, smaragdusque nascuntur. Est autem regio ad Orientem vergens, quam circumit de paradiso Phison egrediens: quem nostri, mutato nomine⁸, Gangen vocant. Sed et unus de minoribus Noe Evila dictus est, quem Josephus refert cum fratribus suis a flumine Cephene et regione Indiæ, usque ad eum locum qui appellatur Hieria,

— Recole paulo superius vocem *Cata ta Chrysea*.

⁵ Dahiva, etc. Vetus codex Colbertinus, *Dahua*, sive *Dahuid*. MARTIAN.

⁶ In libris *Hebraicarum Quæstionum*, etc. Exciderunt libri illi *Hebraicarum Quæstionum* in librum Judicum. Haud dubie in illis docebat Hieronymus *Ephra* legendum pro *Ephrata*: nam *Ephra* legitur in versione Latina Hieronymiana, et in aliquot exemplaribus Græcis. Ex hac autem lectione cessat omnis quæstio. MARTIAN.

⁷ A Metallofeno, etc. Forte legendum *Metallofano*, ut supra ad voces *Cata ta Chrysea*. MARTIAN.

⁸ Quem nostri, mutato nomine, etc. In Græco legimus, κατ' Ἑλλήσι, apud Græcos. Sub Græcorum autem nomine continentur omnes nationes præter Judæorum gentem, juxta illud Apostoli, *Judæo primum et Græco*. MARTIAN.

possedissee. Sed et Ismael in solitudine Evila habitasse scribitur: quam ait sancta Scriptura esse in deserto Sur contra faciem Ægypti, et tendere usque ad terram Assyriorum.

202 Euphrates, fluvius Mesopotamiæ, in paradiso oriens. (Porro Sallustius ¹ auctor certissimus asserit tam Tigris quam Euphratis in Armenia fontes demonstrari. Ex quo animadvertimus aliter de paradiso et fluminibus ejus intelligendum.)

Ellasar, civitas regis Arioch.

Ephratha, regio Bethleem civitatis David, in qua natus est Christus. Est autem in tribu Juda (licet plerique male æstiment ² in tribu Benjamin), juxta viam ubi sepulta est Rachel quinto milliario ab Jerusalem, in eo loco qui a Septuaginta vocatur Hippodromus. Legimus Ephratham in Paralippomenon libro (*1 Paral.* II, 50), sicut supra dictum est.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Ebrona, in deserto castra filiorum Israel.

Emath, quam transierunt exploratores, qui ab Jesu missi sunt.

Erma, ubi pars populi cæsa est Israelis ab Amalec et Chananæo, quem in Deuteronomio Amorrhæum Scriptura vocat.

Esebon, civitas Seon regis Amorrhæorum in terra Galaad; quæ cum fuisset ante Moabitarum, ab Amorrhæis belli jure possessa est. Meminit hujus Jeremias, Isaias quoque in visione contra Moab. Porro nunc vocatur Esbus, urbs insignis Arabiæ, in montibus qui sunt contra Jericho, viginti a Jordane millibus distans. Fuit autem in tribu Ruben separata Levitis.

Edrai, ubi interfectus est Og rex Basan, gigas et potens, omnisque illius cæsus exercitus. Nunc autem est Adra insignis Arabiæ civitas in vicesimo quarto lapide a Bostra.

¹ Sallustius auctor certissimus, etc. Incertum ubi hæc a Sallustio scripta sint; nam in Sallustii Fragmentis, versus finem pag. 236, inter cætera incerta et istud reperiet lector: « Sallustius, auctor certissimus, asserit Tigrim et Euphratem uno fonte manere in Armenia, qui per diversa euntes, longius dividantur, spatio medio relicto multorum millium, quæ tamen terra, quæ ab ipsis ambitur, Mesopotamia dicitur. » Quæ profecto non videntur sumpta ab ipso præsentis Hieronymi loco: cum multa sint discrepantia, et plura addantur in Fragmento. De Euphrate vero apud Sallustium lib. *Historiarum* IV hoc etiam scriptum legimus: « Quam maximis itineribus per regnum Ariobarzani contendit ad flumen Euphratem; qua in parte Cappadocia ab Armenia disjungitur, » etc. MARTIAN.

— Aliter in Sallustii fragmentis hic locus in antiquis editionibus legitur; qui enim ea primum colligerunt, ex Isidoro *Hisp.* lib. XIII, c. 22, sumpsere, ut nobis videtur, non ex Hieronymo, unde ipsum tamen Isidorum hausisse manifestum est: « Sallustius autem auctor certissimus asserit, Tigrim et Euphratem uno fonte manere in Armenia, qui per diversa euntes longius dividuntur, » etc. Subditurque: « Ex quo Hieronymus animadvertit aliter de paradisi fluminibus intelligendum. » Fru-

A Eleale, civitas Amorrhæorum in Galaad, quæ cecidit in sortem tribus Ruben. 203 Meminit hujus et Isaias in visione contra Moab, et Jeremias: sed et usque hodie villa grandis ostenditur in primo ab Esbus milliario.

Enna, quæ est juxta desertum Cades.

Ermon, mons Ermon, quem Phœnices cognominant Sanior: jam et supra positus.

DE LIBRO JESU.

Emec Achor, quod interpretatur, valis Achor (id est tumultus atque turbarum), ubi Achan lapidibus oppressus est, eo quod quædam deanathemata sustulisset. Est autem locus juxta Jericho haud procul a Galgalis. (Male ergo quidam putant vallem Achor ², a nomine ejus qui lapidatus est, nuncupatam, cum ille Achan dictus sit, et non Achor, vel Achar.)

Eglom, quæ et Odollam, in tribu Judæ: cujus regem nomine Dabir, interfecit Jesus. Est autem nunc villa prægrandis, in duodecimo ab Eleutheropoli lapide ⁴ contra Orientem: de qua et supra diximus.

Esrom, quæ et Asor, juxta eremum in tribu Juda: de qua et supra dictum est.

Enacim, et in hac interfecit Jesus Enacim gigantes de regione Montana in Chebron. (Sed mihi videtur non esse nomen loci *Enacim*, sed habitatorum Chebron.)

Ephron, in tribu Juda. Est et villa prægrandis Ephræa nomine contra septentrionem in vicesimo ab Ælia milliario.

Edre, in tribu Juda.

Ethnam, in tribu Juda.

Ebeziuthia, in tribu Juda.

Evim, in tribu Juda.

Elolath, in tribu Juda.

stra igitur hæc apud Sallustium quærentur, aut textus utriusque discrepantiam causatur Martianeus: non enim hæc ex Sallustio, sed ex Isidoro allata sunt. Hic autem nescio utrum verius legerit in antiquis Hieronymi exemplaribus, uno fonte manere, pro fontes demonstrari, eam quippe lectionem contextus videtur postulare, tametsi diversos fluminis utriusque fontes prodiderit Strabo, quos διείχαι ἀλλήλων σταδίους βφ', distare invicem stadia circiter 2500 dixit. Vid. alium Isidorum Characenum; Agathemerum, lib. I: Plutarchum de Euphrate, aliosque.

² Licet plerique male æstiment, Eusebium notat Hieronymus: ab eodem quoque dissentit cum Ephratam quinto milliario ab Jerusalem positam refert: nam Eusebius in altera columna Ephratham posuit in tribu Benjamin, quarto milliario ab Hierosolymis. MARTIAN.

— Supra ad vocem *Bethleem* in sexto milliario collocant, quod plerique alii auctores uno ore tradunt.

³ Male ergo quidam putant vallem Achor. Eusebius notatur hoc loco. MARTIAN.

⁴ Latini exscriptoris videtur hic esse lapsus; alibi enim Eusebio consentiens Hieronymus, Odollam in decimo ab Eleutheropoli milliario collocat. Recole vocem *Adollam*.

Ereb in tribu Juda. Est hodieque villa in Daroma, id est ad Austrum, quæ et Eremiththa nuncupatur.

Esan, in tribu Juda.

Elul, in tribu Juda. Est et hodie in regione ad Æliam pertinente villa nomine Alula, juxta Chebron.

Elthece (Al. *Elthei*), in tribu Juda: est hodieque.

206 Thecua vicus in nono (leg. *duodecimo*) ab Ælia milliario contra meridianam plagam, de quo fuit Amos propheta, cujus et sepulcrum ibidem ostenditur.

Engaddi, in tribu Juda: ubi absconditus est David in solitudine, quæ est in Aulone Jerichus, hoc est in regione illa campestri, de qua supra diximus. Vocatur autem usque hodie vicus prægrandis Judæorum Eugadda, juxta mare Mortuum, unde et opobalsamum venit (quas vineas Engaddi Salomon (*Cant.* 1, 13) nuncupat).

Esthemo, civitas sacerdotalis, nunc autem ostenditur prægrandis vicus Judæorum in Daroma, qui locus ad Eleutheropoleos pertinet regionem.

Emec Raphaim, id est, vallis Raphaim, in tribu Benjamin.

Edomia, in tribu Benjamin: nunc vero ostenditur villa Eduma in Acrabittene duodecim ferme milibus distans a Neapoli contra Orientem.

Erma, et hanc Jesus cepit, rege illius interfecto: quæ fuit in sorte Symeonis sive Judæ.

Ether, sortis Symeonis, et nunc est villa prægrandis nomine Jeththira, in interiori Daroma juxta Malatham.

Eththa, in tribu Symeonis.

Elcath, in tribu Aser, Levitis separata civitas.

Edrai, in tribu Nephthalim.

Esthaul, in tribu Dan, ubi mortuus est Samson: quæ usque hodie ostenditur in decimo Eleutheropoleos milliario contra Aquilonem pergentibus Nicopolim.

Eltheco, in tribu Dan, separata Levitis.

Elba, de hac tribu Aser accolæ pristinos non quivit expellere.

Eremmon, vicus Judæorum prægrandis in sexto

¹ *Sepulchrum Ambacuc.* Sepulcrum Habacue multis locis diversis monstrabatur, sicut hodie caput S. Joannis Baptistæ. MARTIAN.

² Τόνδε τινά. Corruptissime editi antea libri *D* legebant τὸν δεινα, cum nupud LXX etiam interpretes, IV Reg. vi, 8, unde *Elmoni* sumptum est, hoc modo legatur: εἰς τὸν τόπον τόνδε τινά Ἐλμωνι, in locum istum quemdam *Elmoni*. Quid sit autem, *Elmoni*, vel *Pheloni Almoni* אלפני פלני, quod occurrit libro Ruth cap. iv, 1, et IV Reg. vi, 8, et alibi, docuisset nos Hieronymus in suis *Hebraicis Quæstionibus*, nisi maximo Litterarum sacrarum detrimento illæ periissent. MARTIAN.

— Ante Martianæum editi τὸν δεινα, saltem atque bene: ita enim habet et Regius unus cod. apud Montfauconium in Hexaplis ad hunc locum IV Reg. vi, 8, εἰς τὸν δεινα τόπον.

³ Puta nominum etymologias, non ipsarum urbium situm non probari ab Hieronymo, qui sicut

A decimo ab Eleutheropoli milliario contra meridiem in Daroma.

Emathdor, in tribu Nephthalim, separata Levitis:

Emath, terminus Allophylorum in regione Damasci.

207 DE REGNORUM LIBRIS.

Ergab, ad quem locum Jonathan filius Saul veru dirigit, militaribus jaculis se exercens. Pro quo Aquila et Symmachus interpretati sunt lapidem, licet in alio loco Symmachus pro hoc τὴν περίμετρον dixerit.

Echela, ubi absconditus est David: nunc vero Eccela villa dicitur in septimo ab Eleutheropoli milliario, juxta quam et sepulcrum Ambacuc prophetæ¹ ostenditur.

B Elmoni, locus quispiam interpretatur; pro quo Aquila et Theodotio transtulerunt τόνδε τινά², quod nos dicere possumus, *hunc vel illum*. (Porro diligens lector agnoscat, quod in principio quoque libri hujus aliqua ex parte perstrinxi, me non omnia quæ transfero comprobare³: sed idcirco quædam juxta auctoritatem Græcam relinquere, quia de his in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius disputavi.)

Esthama, ad quem locum misit David.

Eloth, quam ædificavit rex Azarias.

C Emath, in Isaia civitas Damasci, quam oppugnavit rex Assyriorum. Meminit hujus Zacharias et Ezechiel. In Amos quoque *Emath Rabba* scribitur (quod nobiscum sonat, *Emath magna*). Diximus de hac et supra, quod nobis videretur hanc esse Epiphaniam juxta Æmesam (quæ usque hodie Syro sermone sic dicitur).

Eser, urbs quam ædificavit Salomon, Elcese, de quo loco et Naum propheta fuit, nam appellatur Elcesæus.

Emacim, quod Symmachus et Aquila transtulerunt, vallium.

DE EVANGELIIS.

Emmaus, de quo loco fuit Cleophas, cujus Lucas Evangelista meminit: hæc est nunc Nicopolis⁴ insignis civitas Palæstinæ.

208 Ephraim, juxta desertum, ad quam venit

Eusebius fallitur in earum intervallis assignandis, errorem notat, ac se ab eo dissentire profiteretur.

⁴ Paria habet in epist. 108, ad Eustochium, num. 8: « Nicopolim, quæ prius Emmaus vocabatur, apud quam in fractione panis cognitus Dominus. Cleophæ domum, » etc. Et Anastasius Bibliothecarius: « Emmaus, inquit, Palæstinæ castellum de quo in sacris legitur Evangeliiis, Alexandro (Severo qui postea imperator) Nicopolis est honoraria decreta legatione fungente Africano, qui historias in quinque libris descripsit. » Verum duas cognomines Emmaus male confundi Relandus notat lib. II, cap. 4, atque eam κώμην, vicium, cujus meminit Lucas xxiv, 13, non plus sexaginta stadiis Hierosolymis abuisse, Josepho teste de bello lib. VII, cap. 27, contra Emmauntem civitatem, quæ et Nicopolis dicta est, stadiis centum et septuaginta sex distasse, quæ

Dominus Jesus cum discipulis suis. Diximus de hac et supra sub Ephon vocabulo.

Hucusque per correptam litteram E, nominum sunt lecta principia. Exinde per extensum legamus elementum, quod Græce dicitur heta.

DE GENESI.

Elath, regio principum Edom, et civitas Esau, in decimo a Petra milliaro contra Orientem.

Eroum (*Gesse*), civitas in Ægypto, ad quam Joseph occurrit patri suo Jacob.

Heliopolis, civitas solis, urbs in Ægypto, pro qua in Hebræo scriptum est *On*, in qua Petefres sacerdos fuit. Meminit hujus et Ezechiel.

Etham, castra filiorum Israel in deserto, quæ appellantur Ebutham (*f. et Butham*).

DE LIBRO JESU.

Eugannim, in tribu Juda, nunc est vicus juxta Bethel.

Enaim, in tribu Juda, hodieque villa est Bethenim circa Terebinthum.

Endor, in tribu Manasse, ubi Pythonissa a Saule rege Judææ consulitur. Diximus et supra de Endor, quæ est juxta oppidum Naim, in cujus portis Salvator filium viduæ suscitavit. Est autem circa Scythopolim.

Enganni, in tribu Issachar civitas separata Levitis. Sed et alia quædam civitas Enganna dicitur, circa Gerasam trans Jordanem.

Enadda, in tribu Issachar. Est autem usque hodie quædam villa Ennadab pergentibus de Eleutheropoli Æliam, quasi in decimo milliaro.

Enasor, in tribu Nephthalim, posita est et supra Asor.

Erecon, terminus tribus Dan, juxta Joppen.

DE JUDICUM LIBRO.

Etam, ubi habitabat Samson, in spelunca Etam, juxta torrentem.

¶ DE REGNORUM LIBRIS.

Ela, legimus vallem Ela : quam Aquila et Theodotio interpretantur, vallem quercus.

Engaddi, desertum, in quo absconditus est David. Posuimus et supra Engaddi in tribu Juda juxta mare Mortuum, contra Occidentem.

Emata, regio Allophylorum. Porro juxta Jeremiam civitas Damasci.

Enam, terminus Damasci, sicut in Ezechiel legitur, ad Orientem vergens a Themam et Palmatis : quæ cæteri interpretes ediderunt Thamar.

DE GENESI.

Fison, quod interpretatur, caterva : fluvius quem nostri (*Græci*) Gangen, vocant, de paradiso exiens, et pergens ad Indiæ regiones, post quas erumpit in pelagus. Dicit autem Scriptura circumiri ab hoc universam regionem Evila, ubi aurum

viginti duo sunt milliaria Romana. Confer de novo Hieronymum secum ipso in Comment. ad Daniel, cap. xii, et Ezech. cap. xlviii, et Abdiæ i.

A præcipuum nascitur et Carbunculus lapis et Prasinus.

Faran, nunc oppidum trans Arabiam junctam Saracenis, qui in solitudine (vagi-errant). Per hoc iter fecerunt filii Israel, cum de monte Sina castra movissent. Est ergo, ut diximus, trans Arabiam contra australem plagam, et distat ab Aila contra Orientem, itinere trium dierum. In deserto autem Pharam Scriptura (*Gen. xxi*) commemorat habitasse Ismaelem. Unde et Ismaelitæ (qui nunc Saraceni). Legimus quoque Chodorlagomor regem percussisse eos, qui erant in deserto Pharan.

Filistim, quæ nunc dicitur Ascalon, et circa eam regio Palæstinæ.

B Fanuel, locus in quo Jacob tota nocte colluctans, Israelis vocabulum meruit, juxta torrentem Jaboc (Fanuel autem interpretatur facies Dei, ab eo quod Jacob ibi Deum viderit).

Forgo, civitas Adad regis, quæ est in regione Gabalitica.

Fenon, castra filiorum Israel in deserto. Fuit autem quondam civitas principum ¶ Edom, nunc viculus in deserto, ubi æris metalla (damnatorum suppliciis effodiuntur), inter civitatem Petram et Zoaram (de quo et supra diximus).

DE EXODO.

Fithom, civitas Ægypti, quam ædificaverunt filii Israel.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Fin, castra filiorum Israel in deserto.

C Fathura, civitas trans Mesopotamiam, unde fuit Balaam hariolus : sed et juxta Eleutheropolim quædam villa nomine Fathura euntibus Gazam nuncupatur.

Fogor et Bethfogor, mons Moabitarum, ad quem Balac rex adduxit Balaam hariolum in supercilio Liviadis. Sed et alia villa Fogor haud procul a Bethleem cernitur (quæ nunc Phaora nuncupatur).

Fasga, civitas Amorrhæorum. Est autem et mons contra orientalem plagam Fasga, pro quo Aquila interpretatur, excisum. Sed et Septuaginta interpretes Fasga in quodam loco, excisum transtulerunt. ¹

DE LIBRO JUDICUM.

Fanuel, civitas quam ædificavit Jeroboam.

D Fanuel, turris quam subvertit Gedeon. Sed et unus de filiis Hor vocatus est Fanuel (*I Paral. xlv*).

Fraaton, unde fuit Abdon judex populi Israel in monte Amalec,

DE REGNORUM LIBRIS.

Felmoni Almoni ², quod Aquila interpretatur, illum vel istum, Symmachus ¶ vero, nescio quem locum. Theodotio, illum locum Elmon (de

¹ Puta Deut. iv, 49, ubi ὑπὸ Ἀσπιδοῦ τῆν λαξουτῆν interpretantur.

² Felmoni Almoni. Jam de hisce nominibus diximus supra in ¶ Elmoni. MARTIAN.

quo in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius A hodie Gaia urbs dicitur Palæstinæ, juxta civitatem disputatum est). Petram.

Forgo, oivitas regni Edom.

Farfar, fluvius Damasci.

Fathore, regio Ægypti juxta Ezechielem et Jeremiam, in qua profugi habitavere Judæi.

DE GENESI.

Geon, fluvius, qui apud Ægyptios Nilus vocatur, in paradiso oriens, et universam Æthiopiam circumiens.

Gomorrha, una de quinque civitatibus Sodomorum, quæ cum reliquis divina ultione subversa est.

Gerara, ex cujus nomine nunc Geraritica vocatur regio trans Daroma, procul ab Eleutheropoli millibus viginti quinque ad meridiem. Erat autem B olim terminus Chananæorum ad australem plagam et civitas metropolis Palæstinæ, Scriptura commemorat fuisse eam inter Cades et Sur, hoc est inter duas solitudines : quarum una Ægypto jungitur, ad quam populus transfretum Rubri maris pervenit ; altera vero Cades, usque ad Saracenorum eremum extenditur.

Galaad, mons ad quem septimo die profectionis e Charris Jacob profugus venit. Est autem ad tergum Phœnices et Arabiæ, collibus Libani copulatus exenditurque per desertum usque ad eum locum. ubi trans Jordanem habitavit quondam Seon rex Amorrhæorum. Cecidit supradictus mons in sortem filiorum Ruben (et Gad, et dimidiæ tribus Manasse ; sed et Jeremias (XLII, 6) loquitur, *Galaad tu mihi initium Libani*), a quo monte et civitas in eo condita, sortita vocabulum est : quam cepit de Amorrhæorum manu Galaad filius Machis, filii Manasse.

Gader, turris, ubi habitante Jacob, Ruben patris violavit torum (qsæ aasque G littera, in Hebræo *ader* (אדר) scribitur).

Getthaim, pro qua in Hebræo positum 218 est Avith, civitas Adad, qui quartus regnavit in terra Idumæa, quæ nunc Gebalene dicitur.

Gesem, regio Ægypti, in qua habitavit Jacob cum liberis suis.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Gasiogaber, castra in solitudine filiorum Israel, sicut in Numerorum libro scriptum est. Porro D juxta Deuteronomium civitas est Esau, quam nunc Esiam nuncupari putant, juxta mare Rubrum et Ailam.

Gai, in solitudine castra filiorum Israel : et usque

¹ *Sortem tribus Judææ.* Unus ms. codex Colbertinus pro *Judææ* legit *Joseph* MAKTIAN.

² Puta Sophoniam, cap. II, Hinc et in Apopsasmatiis incepti auctoris Græci tomo quarto Geographorum Minorum Novæ Gazæ est mentio. Μετα τὰ Πινοκόρονρα ἡ νέα Γάζα κεῖται πόλις οὖσα καὶ αὐτῆ. *Post Rhinocoruram Nova Gaza, quæ et ipsa est civitas, sita est.* Vid. et. Curtium lib. IV, et Arrianum lib. I.

Celmon Deblathaim, castra, id est, mansio filiorum Israel in deserto.

Gadgad, mons in deserto, ubi castrametati sunt filii Israel.

Gaza, civitas Evæorum, in qua habitavere Cappadoces, pristinis cultoribus interfectis. Apud veteres erat terminus Chananæorum juxta Ægyptum, ceciditque in sortem tribus Judæ¹ : sed eam tenere non potuit, quia Enacim, id est gigantes, Allophylorum fortissimi, restiterunt ; et est usque hodie insignis civitas Palæstinæ. (Quæritur autem quomodo in quodam propheta² dicatur Gaza futura in tumulum sempiternum : quod solvitur ita, antiquæ civitatis locum vix fundamentorum præbere vestigia, hanc autem quæ nunc cernitur in alio loco, pro illa quæ corruit, ædificatam.)

Gargasi, civitas trans Jordanem, juncta monti Galaad, quam tenuit tribus Manasse. Et hæc esse nunc dicitur Gerasa, urbs insignis Arabiæ³. Quidam autem ipsam esse Gadaram æstimant. Sed et Evangelium meminit Gergesenum,

Gaggada, ubi aquarum torrentes sunt. Est autem locus in solitudine.

Gaulon, sive Golam, in tribu Manasse civitas sacerdotalis et fugitivorum, in regione Basanitide. Sed et nunc Gaulon vocatur villa prægrandis in Batanæa, ex cujus nomine et regio sortita vocabulum est.

Gebal, mons in terra repromissionis, ubi ad imperium Mosis altare constructum 219 est. Sunt autem juxta Jericho duo montes vicini contra se invicem respicientes, e quibus unus Garizim, alter Gebal dicitur, Porro Samaritani arbitrantur, hos duos montes juxta Neapolim esse ; sed vehementer errant : plurimum enim inter se distant, nec possunt invicem benedictum sive maledictum inter se audiri voces (quod Scriptura commemorat).

Garizin, mens super quem steterunt hi qui maledicta resonabant, juxta supra dictum montem Gebal.

Golgor, quæ et Galgal, juxta quam montes esse scribuntur Garizin et Gebal. Galgal autem, locus est juxta Jericho. (Erant igitur Samaritani, qui juxta Neapolim Garizin et Gabal montes ostendere volunt, cum illos juxta Galgal esse Scriptura testetur).

³ Origenes vero, in Matthæum, pag. 131, Gergesam Palæstinæ a Gerasa Arabiæ distinguit. Ex Piotlemæo quoque discimus duas cognomines urbes exstitisse, alterum in Cœle-Syria, cujus et Stephanus Byzant. meminit, Γέρασα πόλις τῆς Κοίλης Συρίας : alteram in Arabia Petræa. Denique et Flaccus Gerasorum provinciæ Arabiæ episcopus Chalcedonensi concilio subscripsit.

Gai, in Moab, quod interpretatur, vallis Moab, A juxta Phogor, ubi sepultus est Moses.

DE LIBRO JESU.

Galgala, hæc est quam supra posuimus Golgol, a orientalem plagam antiquæ Jerichus cis Jordanem, ubi Jesus secundo populum circumcidit, et Pascha celebravit, et deficiente manna, triticeis panibus usus est Israel. In ipso loco lapides quoque quos de alveo (Al. *alveolo*) Jordanis tulerant, statuerunt: ubi et tabernaculum testimonii fixum multo tempore fuit. Cecidit autem in sortem tribus Judæ, et ostenditur usque hodie locus desertus in secundo Jerichus milliario, ab illius regionis mortalibus miro cultu habitus. Sed et juxta Bethel quidam aliam Galgalam suspicantur.

Gai, juxta Bethan et Bethel, quam expugnavit B Jesus, rege illius interfecto, et habitavit in illa quondam citra (Al. *circa*) Jordanem Amorrhæus; nunc desertus tantum ostenditur locus.

Gabaon, unde Gabaonitæ supplices venerunt ad Jesum: erat olim metropolis et regalis civitas Eviæ, ceciditque in sortem tribus Benjamin. Et nunc ostenditur villa eodem nomine in quarto 222 milliario Bethelis, contra occidentalem plagam juxta Rama et Remmon: ubi Salomon hostiis immolatis divinum meruit oraculum. Fuit autem et ipsa separata Levitis.

Gabe, sortis Benjamin, et hæc Levitis civitas separata.

Gazer, in sorte tribus Ephraim, urbs separata Levitis: quam et ipsam expugnavit Jesus, rege illius interfecto, ædificata est autem postea a Sa- C lomone: nunc Gazara villa dicitur in quarto milliario Nicopoleos contra septentrionem. Verumtamen sciendum, quod alienigenas ex ea Ephraim non potuit expellere.

Goson, et hanc expugnavit Jesus.

Gelb, in hac gigantes, qui vocabantur Enacim, et Philistinorum accolæ permanserunt. Ostenditur vicus in quinto milliario ab Eleutheropoli euntibus Diopolim.

Gesom, civitas alienigenarum, quæ est in Gargasi in Basanitide: de qua filii Israel expellere non valuerunt Gesuri.

Gader, et hujus regem interfecit Jesus, Legimus quod Jacob trans turrim Gader fixerit tabernaculum suum (*Gen. xxxv. 16, apud LXX*).

Goim in Gelgel: quod Aquila et Symmachus interpretantur, gentes in Gelgel.

Gelgel, et hanc cepit Jesus: et nunc ostenditur villa nomine Galgulis, a Antipatride in sexto milliario contra septentrionem.

¹ Pro hujus nominis interpretatione, quæ exciderat, notam ζτ, spatio interstitio, adnotat Vaticani codicis scriptor. Rectius porro גולתמאם *Golathmaim* quæ vox Josue xv, 19 habetur, *revolutionem aquarum* notat: ac forte Hieronymus *profusio* scripserit pro *possessio*.

² Emendandi codices Hieronymiani sunt ab Eusebio, legendumque *pergentibus ab ea Eleutheropolim*,

Golathmaim, locus qui interpretatur possessio aquæ ¹.

Gadda, in tribu Juda. Est autem hodieque villa in extremis finibus Daromæ contra orientem, imminens mari Mortuo.

Gadera, in tribu Juda: nunc appellatur villa ad regionem civitatis Eliensis pertinens, nomine Gadera, circa Terebinthum.

Cahedur, in tribu Juda: hodieque vocatur Gedrus, vicus prægrandis in decimo milliario Diospoleos pergentibus Eleutheropolim.

Gabli, terra Allophylorum.

Gison, in tribu Juda.

Gelon, in tribu Juda.

Gaderoth, in tribu Juda.

223 Getremmon, in tribu Manasse, civitas separata Levitis.

Gai, vallis sive pæruptum.

Gehennom, quod interpretatur, vallis Ennom, et ab hac quidam putant appellatam gehennam. Cecidit autem in sortem tribus Benjamin juxta murum Jerusalem contra Orientem (super qua in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius dictum est).

Gethpher, in tribu Zabulon.

Hesthael, id est vallis Esthael, in tribu Zabulon.

Gabathon, in tribu Dan, civitas separata Levitis. Est quoque oppidum, quod vocatur Gabe, in sexto decimo milliario Cæsareæ, et alia villa Gabathain finibus Diocæsareæ juxta grandem campum Legionis: necnon Gaba et Gabatha, viculi contra orientalem plagam Daromæ. Sed et alia Gabatha in tribus Benjamin, ubi fuit domus Saul: alienigenarum quoque in Regnorum libris quædam Gabatha scribitur (et juxta Bethleem in tribu Juda).

Getremmon, alia civitas in tribu Dan, separata Levitis. Est autem nunc villa prægrandis in duodecimo milliario Diospoleos pergentibus ad eam de Eleutheropoli ².

Galiloth, locus juxta Jordanem in tribu Benjamin ubi altare Domino constituerunt filii Ruben.

Gaas, mons in tribu Ephraim, in cujus septentrionali plaga sepultus est Jesu filius Nave; et usque hodie juxta vicum Thamna ³ sepulcrum ejus insigne monstratur.

Gabaath, in tribu Benjamin, urbs Phinees filii Eleazar: ubi sepultus est Eleazarus. Est autem D nunc Gabatha, villa in duodecimo lapide Eleutheropoleos, ubi et sepulcrum Ambacuc prophætæ ostenditur ⁴;

226 Gabaam. usque ad hanc bellatum est contra tribum Benjamin, sicut in libro Judicum scribitur (*Jud. xx*).

ἀπιόντων εἰς Ἐλευθερόπολιν.

³ Quæ scilicet *Thamnath sare* dicitur, Josue xxiv, 30. non quæ *Thamna* simpliciter, et tribus Judæ fuit. Vide lib. 1 *Contra Jovinian.* num. 45.

⁴ Et supra ad *Ceila* itemque ad *Echela* idem Ambacuci sepulcrum monstrari traditur: quod projecta temeritate Clericus hoc in loco deridet, accusatque ἀντιλογίας. Contra Relandus ac Rhenferdus

DE REGNORUM LIBRIS.

Geththa, ad quem locum transtulerunt arcam testamenti de Azoto: nunc vicus grandis vocatur Giththam, inter Antipatridem et Jamniam. Sed et alia villa appellatur Geththim.

Gallim, unde fuit Phalthi, qui post fugam David Michol uxorem ejus acceperat. Meminit hujus loci et Isaias. Dicitur autem esse quidam juxta Accaron vicus, qui vocetur Gallaa.

Gelamsur, regio Allophylorum.

Gelbœ, montes alienigenarum, in sexto lapide a Scythopoli, in quibus et vicus est grandis, qui vocatur Gelbus.

Gedud, ad quam descendit David: pro quo Aquila, τὸν εὐζωνόν, id est, expeditum vel accinctum; Symmachus, latronum cuneum, transtulerunt.

Gazera, ubi percussit David alienigenas. Posuimus et supra Gazer.

Gesur, regio alienigenarum in Syria.

Gilon, unde fuit Achitophel.

Gob, ubi commissum est prælium (*II Reg. xxi, 18*).

Galilæa: duæ sunt Galilææ, e quibus una Galilæa gentium vocatur, vicina finibus Tyrriorum, ubi et Salomon viginti civitates donavit Chiram regi Tyri, in sorte tribus Nephthali; altera vero Galilæa dicitur circa Tyberiadem et stagnum Geneza-reth, in tribu Zabulon.

Gion, ubi Salomon est unctus in regem.

Ger, locus in quo percussit Jeu rex Israel Ochoziam regem Judææ, juxta Jeblaam.

Gettha-Chopher, unde Jonas propheta fuit.

Gaddi, quam percussit Azael rex Damasci. Posita est et supra Gadda.

Gemala, regio Idumæorum, pro qua Aquila et Symmachus interpretantur, vallem²salis.

Gebin, meminit hujus Isaias. Et est villa Geba, in quinto milliario a Guphnis entibus Neapolim.

227 Gozan, in regione Emath: et hujus meminit Isaias. Est autem in finibus Damasci.

Gareb, collis juxta Jerusalem, sicut scribit Jeremias.

Gebarth¹: pro quo Aquila interpretatur, in sepibus: Symmachus vero, in coloniis. (Lege Jeremiam.)

nihil ab Eusebio aut Hieronymo peccatum ostendunt, valdeque erudite observant tria hæc loca, *Ceila*, *Echela* et *Gabatha* fuisse in via Regia vel militari sita inter Eleutheropolim et Chebronem, quod ex his quæ ad *Ceila* dicuntur, manifesto liquet. Nimirum euntibus Eleutheropoli Chebronem versus, ad septimum lapidem *Echela* occurrebat, ad octavum *Ceila*, ad decimum *Gabatha*: neque adeo mirum, si duarum leucarum spatio idem monumentum tribus aut pluribus locis monstraretur ad dexteram, vel sinistram viæ militaris situm, maxime si imposita moles paulo altior fuit, aut in editiori loco exstructa, quod erat ad ejus gentis ingenium paulo remotius e via publica. Enim vero non in aliquo trium horum locorum, nedum in tribus inis prophetam fuisse sepultum. Eusebius aut

A Gepha, nomen regionis, ut in Isaias scriptum est. Gamen, sive Gamon, regio Moabitarum, juxta Isaiam.

DE EVANGELIIS.

Gadara, urbs trans Jordanem, contra Scythopolim et Tyberiadem ad orientalem plagam sita in monte, ad cujus radices aquæ calidæ erumpunt, balneis desuper ædificatis.

Gergesa, ubi eos qui a dæmonibus vexabantur, Salvator restituit sanitati, et hodieque super montem viculus demonstratur, juxta stagnum Tyberiadis, in quod porci præcipitati sunt. Diximus de hoc et supra.

Gethsemani, locus ubi Salvator ante passionem oravit. Est autem ad radices montis Oliveti nunc ecclesia desuper ædificata.

B Golgotha locus Calvariæ, in quo Salvator pro salute omnium crucifixus est, et usque hodie ostenditur in Ælia ad septentrionalem plagam montis Sion.

DE GENESI.

Jaboc, fluvius, quo transmissio, luctatus est Jacob adversus eum, qui sibi apparuerat, vocatusque est Israel. Fluit autem inter Amman, id est, Philadelphiam, et Gerazan (in quarto milliario ejus), et ultra procedens, Jordani fluvio commiscetur.

Idumæa, regio Esau: quæ ex eo quod ille Edom vocabatur, nomen accepit. Est autem circa urbem Petram, quæ nunc dicitur Gebalene.

230 Itheth, regio principum Edom, in eadem, de qua supra diximus, Gebalene.

DE EXODO.

C Iroth², locus deserti, ad quem venerunt filii Israel, mare Rubrum transfretantes.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Jetabatha, castra in solitudine filiorum Israel. Incendium, id est ἐμπυρισμός, locus in deserto, ubi quamdam partem populi flamma consumpsit.

Inthaath, castra in deserto filiorum Israel.

Janna, quæ est in campo Moab, subtus verticem Phasga, id est, excisi, quod respicit ad desertum juxta Arnon.

Jassa, ubi adversus Sehon Amorrhæorum regem dimicatur. Meminit hujus Isaias in visione contra

D Hieronymus docent: sed tantum juxta hæc loca ejus monumentum monstrari solitum viatoribus, qui æque ab hoc, quam ab illo conspiciere potuissent. Adducitur in hanc rem Virgilii quoque versus Eclog. ix:

Hinc adeo media est nobis via: namque sepulcrum Incipit apparere Bianoris.

¹ *Gebarth*, etc. Ita mss. codices, editi vero libri legunt *Gabath*, Jeremiæ capite xv, non *Gabarth*, sed *Galeroth*, significat *sepes*. MARTIAN.

² Ex composito, *Phihahiroth*, quod Septuaginta Num. xxxiii, 5, στύμα εἰρώθ, *os Iroth* interpretantur, avulsum hoc nomen esse, notat Bonfrerius, qui et de suo post διήλθον verbum, addit in Græco οὐ νότο Ἰσραήλ.

Moab : sed et Jeremias. Et usque hodie ostenditur A inter Medaban et Debus ¹.

Jazer, civitas Amorrhæorum, in decimo lapide Philadelphie ad solis occasum, trans Jordanem, quæ fuit terminus tribus Gab, extenditurque usque Aroer, quæ et ipsa respicit ad Rabba. Meminit urbis Jazer et Isaias in visione contra Moab, sed et Jeremias. Fuit autem separata Levitis, et distat ab Esebon millibus quindecim, e qua magnum flumen erumpens, a Jordane suscipitur.

Jordanes, fluvius dividens Judæam, Arabiam et Aulonem, de quo supra diximus, et usque ad mare Mortuum fluens, qui post multos circumitus juxta Jericho, Mortuo commistus mari, nomen amittit.

Jetabatha, locus in deserto, ubi torrentes aquarum demonstrantur.

Jericho, urbs quam, Jordane transgresso, subvertit Jesus, rege illius interfecto: pro **231** quo extruxit aliam Ozam de Bethel, ex tribu Ephraim, quam Dominus noster atque Salvator sua præsentia illustrare dignatus est. Sed et hæc eo tempore, quo Jerusalem oppugnabatur a Romanis propter perfidiam civium capta atque destructa est. Pro qua tertia ædificata est civitas, quæ usque hodie permanet, et ostenduntur utriusque urbis vestigia usque in præsentem diem.

DE JESU NAVE.

Jerusalem, in qua regnavit Adonibesec, et postea eam tenere Jebusæi, e quibus et sortita vocabulum est, quos multo post tempore David exterminans, totius eam Judææ provinciæ metropolim fabricatus est: eo quod ibi locum templi emerit (et impensas structuræ Salomoni filio dereliquit: hanc esse Josephus refert), quæ in Genesi scribitur Salem, sub rege Melchisedech. Fuit autem in tribu Benjamin.

Jebus, ipsa est quæ et Jerusalem.

Jarim, civitas Gabaonitarum.

Jarimuth ², civitas quam subvertit Jesus, in tribu Juda, quarto distans ab Eleutheropoli lapide, juxta villam Esthaol.

Isimoth, ubi absconditus est David: de qua et supra quid nobis videretur diximus, ponentes Bethsimuth. Sed et in Regnorum libro primo pro, Isimuth, Aquila interpretatur, dissipatam: Symmachus vero, desertam.

¹ *Inter Medabam et Debus.* Corrupte legebamus in antea editis libris *Deblatham* pro *Delus*, quod Bonfrerium fefellit. MARTIAN.

² *Jarismuth*, etc. Hunc locum prætermittunt plures mss. codices Latini, cum tamen exstet in Græco Eusebio sub nomine *Ἰαβεῖς*. MARTIAN.

³ Bonfrerius hunc in Latino titulum proxime sequenti jungit una serie, tantumque *supra* adverbio expuncto, *non est ipsa quæ Jezrael*, etc. Facile ad hunc modum scripserit Eusebius ipse *Ἰεζραὲλ, φουλλῆς Ἰουδα μὴδὲ αὐτῆ ἐστὶ Ἰεζραὲλ*, etc.; atque adeo occursus simillimæ vocis fraudi fuerit Græco Antiquario. Cæterum satis luculenter de posteriori hac urbe Hieron. in Commentar. ad Osee cap. 1: « Diximus Jezraelem, quæ nunc juxta Maximianopolim

Jedna, in sexto ab Eleutheropoli lapide pergentibus Chebron.

Jeconam, civitas Carmeli, quam cepit Jesus, rege illius interfecto.

Jair, civitas tribus Manasse.

Jamnel, in tribu Juda, usque hodie oppidum Palestinae Jamnia, inter Diospolim et Azotum.

Jabir, civitas litterarum in tribu Juda.

Jathur, in tribu Juda.

Jermus, in tribu Juda. Est autem usque hodie villa Jermucha, in decimo ab Eleutheropoli lapide ascendentibus Æliam.

Jectael, in tribu Juda.

234 Jectan, in tribu Juda.

Jether, in tribu Juda, civitas sacerdotalis. Et nunc est villa prægrandis Jethira nomine, in vicinissimo milliario Eleutheropoleos: habitatores quoque ejus omnes Christiani sunt. Sita est autem in interiori Daroma, juxta Malathan. Diximus de hac et supra.

Janum, in tribu Juda: est villa Janua, in tertio milliario Legionis contra meridiem. Sed non videtur ipsa esse quæ scribitur.

Jetan, in tribu Juda, civitas sacerdotalis, est hodieque vicus prægrandis Judæorum in decimo octavo lapide ab Eleutheropoli ad australem partem in Daroma.

Jesrael ³, in tribu Juda: sed non est ipsa quæ supra.

Jezrael, in tribu Manasse: hodieque prægrandis vicus ostenditur in Campo maximo inter Scythopolim et Legionem. Fuit autem terminus Issachar. Sed et unus de posteris Ephratæ, sicut in Paralipomenon (*I Paral.* v, 3) legimus (*supp. libris*), vocatus est Jezrael.

Jecdaan, in tribu Juda.

Jephlethi, in tribu Joseph.

Jano, in tribu Ephraim. Hanc quoque cepit rex Assyriorum: et hodieque vicus ostenditur Jano, in Acrabittena regione, in duodecimo lapide Neapoleos contra Orientem.

Jamin: pro quo Aquila et Symmachus interpretantur, dexteram.

Jaseb ⁴ (*Al. Jasen*): pro quo Hebræi, habitatores legunt.

Inemec: pro quo Aquila et Symmachus translulerunt, in vallem.

est, fuisse metropolim regni Samariæ prope quam sunt campi latissimi, et vallis nimis vastitatis, quæ plus quam decem millium tenditur passuum. » Et in Zachar. c. xii: « Adadremmon, pro quo LXX translulerunt *Ῥοῶνος*, urbs est juxta Jezraelem, quæ hoc olim vocabulo nuncupata est, et hodie vocatur Maximianopolis in campo Maggedon. » Vid. Relandum.

⁴ *Jasen*, etc. Bene monuit Bonfrerius nomen istud diversimode in codicibus Septuaginta interpretum legi solitum; nam vox illa Jos. xvii, 7, *Jaseb*, *Jassib*, et *Jasem* legitur, pro quo in Hebræo est *יֹסֵב* *josebe*, hoc est, *habitatores*, sicut vertit Hieronymus.

Jablaan, in tribu Manasse, de qua alienigenas A non valuit expellere.

Jerphel, in tribu Benjamin.

Jecnal, in tribu Zabulon, Levitis civitas separata.

Jasthie, in tribu Zabulon: nunc usque Joppe vocatur, ascensus Japho. Sed et oppidum Sycaminum nomine, de Cæsarea Ptolemaidem pergentibus super mare, propter montem Carmelum Epha dicitur,

285 Jephthael, in tribu Zabulon.

Jadela, in tribu Zabulon.

Jermoth, in tribu Issachar, urbs sacerdotibus separata. Posuimus et supra Jerimuth, cujus et Ose propheta meminit.

Icoc, sortis Nephthali, in confinio trium tribuum: id est, in tribu Zabulon ad australem plagam, in tribu Aser ad occidentem, porro in tribu Juda ad solis ortum. B

Jabnel, in tribu Nephthali.

Jeron, in tribu Nephthali.

Jethlam, in tribu Dan.

Jelon, in tribu Dan.

Jud, in tribu Dan.

Jerachon, aquæ, in tribu Dan.

Inlechi: pro quo Aquila interpretatur, in maxilla.

Jabis Galaad, et hanc oppugnaverunt filii Israel. Nunc autem est vicus trans Jordanem in sexto milliario civitatis Pellæ, super montem euntibus Gerasa.

DE REGNORUM LIBRIS.

Jor, saltus, in quo examen apum fuit.

Jerameli, regio Allophylorum.

Jether, ad quam misit David: nunc est villa in Daroma, nomine Jetthira, de qua supra diximus.

Jecmaam, civitas principum Salomonis.

Itabyrium: pro quo Aquila et Symmachus in Osee propheta transtulerunt, Thabor. Est autem mons Thabor in Campo maximo ad orientalem plagam¹ Legionis.

Jecthoel, nomen petrae in Regnorum libris.

Jethaba, urbs antiqua Judææ.

Inaczeb; pro quo Symmachus transtulit, in valle Zeb.

Inachim, sive Inbachim: pro quo Aquila et Symmachus transtulerunt in fletu. Meminit hujus et Michæas propheta.

288 Joppe, oppidum Palæstinæ maritimum in tribu Dan.

Inaraba: pro quo Aquila transtulit, in humili, vel plano: porro Symmachus, in campestri.

Ituræa et Trachonitis regio, cujus retrarcha fuit Philippus: sicut in Evangeliiis legimus. Trachonitis autem dicitur terra juxta desertum Arabiæ, quod Bostræ jungitur.

DE GENESI.

Laza, terminus Chanæorum circa Sidonem.

Luza, in tribu Benjamin, quam postea Jacob cognominavit Bethel. Est autem usque hodie villa in sinistra parte viæ de Neapoli pergentibus Æliam.

Luza, hæc altera est, quæ cecidit in sortem filiorum Joseph, juxta Sichem in tertio lapide Νεξ-πόμεως.

Lotan, urbs ducum Edom.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Lebona in deserto, castra filiorum Israel.

Lebon, locus solitudinis trans Jordanem, in quo Moyses Deuteronomium legit.

DE LIBRO JESU

Lochis, in tribu Juda: sed et hanc cepit Jesus, rege ipsius interfecto. Meminit hujus Isaias et Jeremias: et nunc est villa in septimo milliario ab Eleutheropoli euntibus Daromam.

Lebna, in tribu Juda, civitas sacerdotalis, quam tenuit Jesus, rege illius interfecto: nunc est villa in regione Eleutheropolitana, quæ appellatur Lobna. Scribit de hac et Isaias.

Lasaron, et hanc cepit Jesus, rege illius interfecto.

Lapis Boen, filiorum Ruben: est autem terminus tribus Judæ.

Laboth, in tribu Juda.

Lamas, in tribu Juda.

289 Labaoth, in tribu Symeonis.

Labanath, in tribu Aser.

Lacum, terminus Nephthalim.

DE JUDICUM LIBRO.

Laboemath: pro quo Aquila interpretatur, ingressus Emath.

Lesem: hanc filii Dan vi captam, cognominaverunt Dan.

Luza altera, juxta Bethel, in terra Cetthim, quam condidit ille qui abierat de Bethel, sicut narrat historia.

Lechi: pro quo Aquila et Theodotio interpretantur, maxillam (de qua jam et supra diximus).

Laisa, hanc filii Dan captam manu, possederunt, cum esset procul a Sidone, et vocaverunt eam Dan.

D Fuit autem terminus terræ Judææ, contra septentrionem a Dan usque ad Bersabee se tendentis. Meminit hujus Isaias. Sita est autem juxta Pæneadem, de qua Jerdanis fluvius erumpit.

Lamathara, ad quem locum Jonatham jacula dirigebat, quo Aquila interpretatur, ad signum: Symmachus, ad condictum.

Ladabar, ubi erat Miphiboseth.

Lodabar, unde fuit Machir.

Libanus, mons Phœnicis altissimus.

Ad orientalem plagam. Sæpius editi antea libri legunt occidentalem pro orientem. Constat autem

ex Tabulis Geographicis Thabor positum fuisse ad orientalem plagam Legionis. Vide intra Thabor,

Luith, hujus meminit Isaias; et est usque hodie vicus inter Areopolim et Zoaram nomine Luitha.

DE GENESI.

Messe, regio Indiæ, in qua habitaverunt filii Jectan, filii Heber.

Mambre, hæc est Chebro, juxta quam sepultus est Abraham cum Isaac et Jacob: de qua et supra diximus. Mambre autem vocabatur et unus amicorum Abraham.

242 Madian, urbs ab uno filiorum Abraham ex Chetthura sic vocata. Est autem trans Arabiam¹ ad meridiem in deserto Saracenorum contra orientem maris Rubri: unde vocantur Madianæi, et Madianæa regio. Legimus et filias Jobab² soceri Mosis, filias Madian. Sed hæc alia civitas est δμώνυμος ejus, juxta Arnonem et Areopolim, cujus nunc ruinae tantummodo demonstrantur.

Moab, ab uno filiorum Lot, qui vocabatur Moab, urbs Arabiæ, quæ nunc Areopolis dicitur, sic vocata est: cujus et supra meminimus. Porro ipsa civitas, quasi proprium vocabulum possidet. Rab-bath Moab (id est grandis Moab).

Masseca, civitas regni Edom, circa Gebalenen.

Mabsar, usque ad præsentem diem vicus grandis in regione Gebaiena, appellatur Mabsara ad urbem Petram pertinens.

Magediel, et hæc in regione Gebalena possessa quondam a ducibus Edom.

DE EXODO.

Magdulus, ad quem filii Israël, cum exissent de Ægypto, pervenerunt, antequam transirent mare Rubrum. Legimus et in Ezechiel de Magdolo usque

¹ Legerat olim Rhabanus *trans Arabiam Eudæmonem in deserto*. Atque ipse quidem Hieron. in *Quæstion. Hebraic.* in Gen. cap. xxv: « De Cetura nati filii Abraham juxta historices Hebræorum occupaverunt τρωγλοδύτην, et Arabiam, quæ nunc vocatur εὐδαίμων. »

² *Filias Jobab*, etc. Ubi legamus in Scriptura *filias Jobab*, sive *Obab*, *filias Madian*, non facile est invenisse; sed manifeste falsus deprehenditur Bonfrerius, qui hic *filias Jethro*, pro *filias Jobab*, aut *Hobab*, docet esse legendum. Exploratissimum enim nobis est *Hobab* apud LXX dici Ἰωβὰβ, Judic. iv, 11. Et Theodot. Qu, 15 in Num. putat *Jobab* fuisse filium *Raguelis*, qui idem sit ac *Jothor* sive *Jethro*. Porro filii Jobab soceri Mosis, Cinæi dicti sunt et habitaverunt aliquando inter Amalecitas atque Madianitas; unde *filix Jobab*, *filix Madian* dici potuerunt a Madian civitate, quæ est juxta Arnonem et Areopolim. In Græco Eusebio nulla est difficultas, quia *filix Moab* et *filix Madian* promiscue accipiuntur in Scriptura, et apud Josephum lib. iv Antiqq. Jud. cap. 6.

— Recte suo quisque sensu, Eusebius ac Hieronymus scribunt: alter *Mwàβ*, alter *Jobab*. Hic nempe proprium soceri Mosis nomen, quod est Ἰωβὰβ aut Ὠβὰβ reposuit, siquidem nihil est dubium *filias Jobab* appellari Madianitides, quarum patria erat Madianitis, ad mare Rubrum. Ille Numerorum locum cap. xxv, 2, respexit, ubi *filix Moab* memorantur, quæ utique Madianitides puel-

la Syenen. Porro Jeremias Judæos, qui secum fugerant, Babyloniorum impetum declinantes, in hac urbe Ægypti habitasse refert.

Merra, quod interpretatur amaritudo. 243 Est autem focus, in quo amaras aquas jactu ligni Moses in dulcem vertit saporem.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Memoriæ, id est, sepulcra concupiscentiæ, castra filiorum Israel in deserto, ubi post esum carniū ascendit ira Dei super illos.

Maceloth³, castra filiorum Israel in solitudine.

Masuruth, castra filiorum Israel in deserto.

Matthæue, quæ nunc dicitur Masechana. Sita est autem in Arnone, duodecimo procul milliario contra orientalem plagam Medabus.

Misor, civitas Og regis Basan. (Significat autem Misor, loca plana atque campestria.)

Machanarath, terminus urbis Amman, quæ et Philadelphia dicitur.

Madobares, quam nos vocamus eremum, hæc Hebræi *Madrarim* nominant.

Misaida, filiorum Jacim, locus in solitudine, in quo obiit Aaron.

DE LIBRO JESU.

Maceda, in hac concludit Jesus quinque reges in spelunca, quos interfecit cum rege Maceda, quæ fuit in tribu Juda: et nunc est in octavo milliario Eleutheropoleos contra solis ortum.

Madon, civitas in qua fuit rex Jobab, adversus quem Jesus bellum gessit.

C Massepha, in tribu Juda, apud quam habitabat Jephthæ juxta Cariathiarim, ubi quondam arca testamenti fuit, et Samuel populum judicavit. Meminit hujus et Jeremias.

la audiunt toto illo capite, ac sedes Madian Moabitidi finitimas incolebant. Varia igitur allusione inter se tantum discrepant, nec quidquam tamen alteruter peccat, contra quam Bonfrerius et maxime Clericus jactat, qui verba Eusebii perperam ab Hieronymo interpolata, falsamque lectionem *Obab* pro *Moab* substitutam, mentitur. Alterum, quod in Hieronymo tantopere accusant, quod hanc dixerit esse Madianitidem ad Areopolim et Arnonem, verissime atque erudite Rhenferdus purgat: ostendens omnino vitiatos librorum culpa esse Hieronymi codices, proque verbis, *Sed hæc*, legendum *Sed et*, quæ phrasis est illi sexcentis locis familiarissima. Enim vero S. Doctorem tam ineptum, totiusque Geographiæ et Historiæ ignarum, sibi que minime constantem nemo putabit, ut cum Madianæam regionem *in deserto Saracenorum contra orientem maris Rubri*, a qua et *filias Obab soceri Mosis filias Madian* appellari existimat, constitisset, hanc ipsam diceret esse civitatem juxta Arnonem et Areopolim. Rescribe itaque sodes, *Sed et alia*, etc., qua emendatione nihil certius. Sed Græcum quoque textum Relandus hoc loco supplet, "Ἔστι δὲ ὄνομα ἑτέρας πόλεως, etc.

³ *Maceloth... in solitudine*. Addunt hoc loco editi antea libri, *Matheca castra filiorum Israel in solitudine*: verum nec in Græco ea invenies, nec in mss. Latinis exemplaribus perantiquis ac optimis notæ.

Merrom, aquæ ad quas, exercitu præparato, **A** castra sunt posita, Est autem nunc vicus Merrus nomine in duodecimo milliario urbis Sebastæ juxta **Dothaim**.

Massephothmaim, pro quo Aquila. **Massephoth aquæ** : **Symmachus**, **Massephot maris**, interpretati sunt.

Machati, urbs **Amorrhæorum** super **Jordanem** juxta montem **Aermon**, de qua exterminare non valuerunt filii **Israel Machathæum**.

Marom, et hanc cepit **Jesus**, rege illius **246** interfecto. (Posita est et supra **Marrus**.)

Mageddo (et hanc cepit **Jesus**, rege illius interfecto) : quæ cum cecidisset in sortem tribus **Manasse**, nequaquam possedit eam, quia pristinos habitatores nequivit expellere.

Misor : pro quo **Aquila** et **Symmachus**, humilem interpretati sunt. Est autem civitas tribus **Ruben**, separata **Levitis** in regione **Gebalena**.

Medaba, usque hodie urbs **Arabæ**, antiquum nomen retinens juxta **Esebon**.

Maphaath, in tribu **Benjamin**. Sed et alia est trans **Jordanem**, in qua præsidium **Romanorum** militum sedet propter viciniam solitudinis.

Masapha. in tribu **Gad**, separata **Levitis**. Est autem et alia nunc **Maspha**, in finibus **Eleuthero-poleos** contra septentrionem pergentibus **Æliam**, pertinens ad tribum **Judæ**.

Maanaim in tribu **Gad**, separata **Levitis**, in regione **Galaaditide**.

Moladab ¹, in tribu **Judæ** sive **Symeonis**. **Medemena** in tribu **Judæ**, cujus meminit **Isaias** : **C** et nunc est **Menois** oppidum juxta civitatem **Gazam**.

Magdala, in tribu **Juda**.

Maresa, in tribu **Juda** : cujus nunc tantumodo sunt ruinæ in secundo lapide **Eleuthero-poleos**,

Maon, in tribu **Juda**, contra solis ortum **Daromæ**

Maroth, in tribu **Juda**.

Maddi, in tribu **Juda**.

Masfa, in tribu **Benjamin**.

Macaath, in tribu **Manasse**.

Marala, ascensus **Zabulon** ².

Masan, in tribu **Aser**, juxta **Carmelum** ad mare civitas separata **Levitis**.

247 **Mare Salinarum**, quod vocatur **Mortuum**, sive **mare Asphalti**, id est, bituminis, inter **Jericho** **D** et **Zoaram**.

Meeleb terminus **Nephtalim**.

Magdiel, in tribu **Nephtalim**, et hodieque parvus vicus ostenditur in quinto milliario **Doræ**, pergentibus **Ptolemaidem**.

Mons Olivarum, ad orientem **Jerusalem**, in quo discipulos erudiebat **Jesus**.

DE LIBRO JUDICUM.

Mosphetaim : pro quo **Aquila** interpretatur, sortium : **Symmachus**, vicinarum.

More, nomen est collis (de quo in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius disputatum est).

Mennith, ubi **Jephte** præliatus est : nunc autem ostenditur **Manith** villa in quarto lapide **Esbu** pergentibus **Philadelphiam**.

Machmas, usque hodie vicus grandis ostenditur **B** in finibus **Æliæ**, antiquum nomen retinens, novem ab ea millibus distans juxta villam **Rama**.

DE REGNORUM LIBRIS.

Messab, hostile oppidum juxta **Gaba**.

Magdon, sive **Magron**, ubi sedit **Saul**.

Massepha, in **Mrab**, ad quam profugus **David**, cum **Saulis** insidias declinaret, venit.

Masereth, in qua sedit **David**, nunc deserta : pro quo **Aquila** interpretatur munitiones : **Symmachus** refugia : **Theodotio**, speluncas.

Masbach, hostilis civitas regis **Adrazar**.

Mela, id est, **Gemela** : quam **Aquila** et **Symmachus** transferunt, vallem **Salis** (diximus de hac et supra).

Maacha, regio regis **Gesur**.

Modeim ³, vicus juxta **Diospolim**, unde fuerunt **Macchabæi** : quorum hodieque **250** ibidem sepulcra monstrantur ; satis itaque miror, quomodo **Antiochiæ** eorum reliquias ostendunt, aut quo hoc certo auctore sit creditum.

Mabzar Tyri : pro quo **Aquila** et **Symmachus** interpretantur munitam **Tyrum**.

Magau, urbs quam ædificavit **Salomou**.

Moeber : pro quo **Aquila** transtulit ἀπὸ πέραν : **Symmachus**, ἐξεναντίας, id est, trans vel de contra.

Maces, urbs unius principum **Salomonis**.

Mello, civitas quam ædificavit **Salomon**. (Porro **Symmachus** et **Theodotio**, adimpletionem transtulerunt ⁴. Et de hac in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius dicitur).

Maedam, civitas quam ædificavit **Salomon**.

Memphis, civitas **Ægypti**, cujus **Osee**, et **Eze-**

Hieronymus tribuit, **Eusebius** **Manassi**.

³ In mente facile habuerit **Hieronymus** **Mathatiæ** posteros, quorum certa sepulcra erant in **Modin**. Sed quorum reliquiæ **Antiochiæ** monstrabantur, septem erant celebratissimi fratres **Macchabæi**, qui alii plane sunt a posteris **Mathathiæ**. Illos vero **Antiochiæ** martyrium subiisse (licet **Josephus Antiq.** **xii.** et libello de **Macchabæis**, **Cedrenus**, aliique pauci dicant **Hierosolymis**) **Martyrologia** ac veteres passim auctores tradunt. Sanctus quoque **Augustinus** sermon. De **Macchabæis**, templum **Antiochiæ** illis dedicatum memorat.

⁴ **Symmachus** interpretationem, quæ eadem æq

¹ *Moladab* etc. Editi hoc nomen scribunt post *Marala* : Græcus autem **Eusebius** et Latini codices mss, eodem ordine, quo a nobis reponitur

² Iterum dissenti ab **Eusebio**, qui ponit *φύλαξ Μαννασσῆ*, **Hieronymus**, sed verius judicat. **Maralam** in finibus **Zabulon** exstitisse, tradit **Josephus** quoque : certe ab iis non longe erat, cujus terminus dicitur ascendisse versus mare et *Marala*. Minime vero ad mare ipsum se usque protendebat regio **Zabulon** alioqui tribus **Aser** et dimidia **Manasse** non se mutuo attigissent, quod **Josue** testimonio **xvii.** **40.** compertum est. Igitur **Marala** locus fuerit ad fines occidentales sortis **Zabulon** ; cujus ascensu

chiel, et Jeremias, prophetæ recordantur; sed et Judæi, qui cum Jeremir de Hierosolymis profugii exierant, habitaverunt in Memphis.

Machaas, in Osee, pro quo Aquila et Symmachus, concupiscentias interpretantur.

Miletus, civitas Asiæ, de qua Ezechiel scribit.

Mariboth, cujus meminit Ezechiel dicens: *Usque ad aquam Mariboth* (Ezech, XLVIII, 28, juxta LXX), pro quo Aquila, lites: Symmachus, jurgia vel contradictiones interpretantur.

Morasthi, unde fuit Micheas propheta. Est autem vicus contra orientem Eleutheropoleos.

Masagam, regio Moabitarum, ut scribit Jeremias Misor, regio Moab, juxta Jeremiam.

Mophath, regio Moabitarum: sicut in Jeremia legimus. Posita est autem et supra Memphrua.

Maon, regio Moabitarum, juxta Jeremiam.

Melchom, idolum Ammonitarum, sicut scribit Jeremias.

Magedan¹, ad cujus fines Matthæus 251 evangelista scribit, Dominum pervenisse; sed et Marcus ejusdem nominis recordatur: nunc autem regio dicitur Magedena, circa Gerasam.

DE QUINQUE MOSIS LIBRIS.

Naid², terra in qua habitavit Cain, vertitur autem in salum, id est, motum sive fluctuationem.

Nineve, urbs Assyriorum, quam ædificavit Assur egrediens de terra Senaar. Est et alia usque hodie civitas Judæorum nomine Nineve in angulo Arabiæ (quam nunc correpte Nineve vocant³).

Theodotionis fuerit, ex Regio Hexaplari codice penes Montfauconium suppleas: Σ. ἀπὸ προσθέματος, *Sym. ab additamento*; nam ἀπὸ πληρώματος versio a plenitudine, ibi Aquilæ tribuitur.

¹ *Magedan*, etc. i. Matthæus recordatur nominis *Magedan*, cap. xv, vers. 39, quod in Græco contextu scribitur *Magdala*. Marcus vero pro *Magedan* legit *Dalmanutha*, cap. viii, vers. 10. Nec autem erroris insimulare debemus Eusebium, qui utebatur Græcis exemplaribus, ubi *Magedan* scriptum legebatur apud Marcum, sicut hodie in plurimis codicibus mss. quos inter variantes lectiones Græcas N. T. recensent Biblia Polyglotta Londinensia. MARTIAN.

² Vatic. Ναῖν, γῆ. Recte Hieron. *Naid*, Gen. iv, 16.

³ *Correpte Nineve vocant*. Editi legunt *corrupte*: sic et mss. codices, præter Colbertinum optimæ notæ num 4354, et alterum Monasterii S. Cygrianni, quos secuti sumus; quia nulla apparet nominis corruptio *Nineve* cum *Nineve*; sed correpta una potuit vocari *Nineve*; cum altera producte legeretur *Nineve*. MARTIAN.

— Regiæ mss. *corrupte Neve* vocant. Noster compendiaria scriptura *corpte Nenevem*. Et Martiana quidem ex duobus mss. *correpte* reposuit, nihil plane immutato nomine *Ninive*, in eo ratus totam esse vocis differentiam, quod in altera hac *Ninive* secunda syllaba corriperebatur, quæ in priori producebatur. Martiano assentitur Relandus, qui tamen hic *Neneven*, ut in ms. nostro est, legit, aliaque in exemplum adducit Hieronymi loca, in quibus de correpta aut extensa vocali in pronuntiando disputat. Ejusmodi est illud in Sophon. c. i) « Pila, hoc loco non per brevem syllabam prima

A Naaliel, juxta Arnonem castra filiorum Israel.

Nahau (quod Hebraice dicitur *Nebo*), mons supra Jordanem contra Jerichum in terra Moab, ubi Moses mortuus est: et usque hodie ostenditur in sexto milliario urbis Esbus contra orientalem plagam⁴.

Nabo, civitas filiorum Ruben in regione Galaad: cujus meminit Isaias in visione contra Moab, et Jeremias. Est vero et cujusdam viri vocabulum Nabau, qui Caan (*Chanaath*). et cæteros vicos, qui circum eam erant, ex suo nomine nuncupavit Naboth (*Nobe*). Sed et usque hodie ostenditur desertus locus Naba, distans a civitate Esbus millibus octo contra meridianam plagam.

B Negeb, Auster: apud Hebræos *Nageb* dicitur, quod Symmachus interpretatur, meridiem. (Sciendum autem quod eadem plaga apud Hebræos tribus vocabulis appellatur, *Nageb*, *Theman*, *Darom*, quod nos possumus Austrum, Africum, et Meridiem, sive Eurum interpretari.)

254 DE LIBRO JESU.

Nepheddor (quod Symmachus interpretatur maritimam⁵); Dor autem est oppidum jam desertum in nono milliario Cæsareæ⁶, pergentibus Ptolemaidem.

Naftho, nomen fontis in tribu Benjamin.

Naama, civitas tribus Judæ.

Neesib, in tribu Juda, quæ nunc vocatur Nasibi, in septimo milliario Eleutheropoleos pergentibus Chebron.

C legenda est, ne σφιζῶν putemus, sed productam, ut de pila sciamus dici, in qua frumenta tunduntur. » Contra Clericus *corrupte*, quod antea erat in editis libris, retinendum putat, multoque mavult ita intelligere Hieronymum, ut velit oppidum quoddam a Judæis cultum in Arabia, *corrupte*, hoc est, perperam vocatum fuisse *Niniven*, cum non esset ita vocandum. Tametsi vero non tanti est nobis hæc lectio, ut de ea longius disseramus: falli tamen videntur docti viri, atque ipse Clericus, qui in secunda syllaba pronuntiationis varietatem collocant. Eusebius, cujus sensum Hieronymus interpretatur in tertia ponit: et primum quidem Assyriacæ urbis nomen per e productam litteram. sive η scribit, Νινευῆ: alterum, sive Arabice per correptam ε, Νινευῆν. Igitur *correpte* quod et nobis magis arridet, Eusebius probat. Quod si *corrupte* legendum sit, puta eam denotari urbem, quæ et apud Carolum a S. Paulo, Notit. pag. 51, *Nevi* appellatur in provincia Arabiæ. In Latina Notit., pag. 60, *Nevi*, ubi Holstenius observat, *Neve*, et *Nevi*, et *Nevis* in editis pariter ac mss. Notitiis legi.

⁴ Propius ad fidem est opinari, scriptum ab Hieronymo *contra occidentalem plagam*, quam ab Eusebio πρὸς ἀνατολὰς. Recole supra vocem *abarim*,

⁵ Exciderit ab Eusebio Symmachi nomen, quod Hieron. docet. Bonfrerio tamen non sit verisimile, *Symmachum hanc vocem interpretatum, maritimam*: longe autem verosimilius est *maritimam* dixisse pro eo quod Josue xi, 2 versio nostra habet *juxta mare*, qui situs ibi regionibus Dor ascribitur. Vide *Dornopheth*.

⁶ *In nomo milliario*. Corruptissime editi antea libri legebant *undecimo milliario* MARTIAN.

Nepsam in tribu Juda.

Naarath, in tribu Ephraim et nunc est Naorath villula Judæorum, in quinto milliario Jerichus.

Napheth, in tribu Manasse.

Naalol, in tribu Zabulon, civitas separata Levitis.

Neceb, in tribu Nephthalim.

DE LIBRO JUDICUM.

Neela, de hac alienigenas Zebulon non valuit expellere. Est hodieque in regione Batanæa viculus nomine Neila.

Nabbe, sive Nobba, ad quam ascendit Gedeon, urbs sacerdotibus separata, quam postea legimus Saulis furore subversam.

Nemra, civitas tribus Ruben in terra Galaad : et usque ad præsens vicus grandis Namara, in regione Batanæa.

DE REGNORUM LIBRIS.

Naviath, locus in Sama, ubi sedit David (et de hoc in libris *Hebraicarum Quæstionum* diximus.)

Nachon, area Nachon : pro quo Aquila interpretatur, area præparata.

Nephath, civitas unius principum Salomonis.

Nerigel, et hanc exstruxerunt in regione Judæa Samaritani, qui de Babylonia sunt profecti.

Nezab, quam condiderunt Evæi in terra Judæa.

Nazareth, idolum Assyriorum.

255 Nemerim, cujus meminit Isaias in visione contra Moab, et Jeremias : nunc autem est vicus nomine Bennamarim ad septentrionalem plagam Zoaræ.

Nebeoth, regio de qua scribit Isaias.

DE EVANGELIIS.

Nazareth : unde et Dominus noster atque Salvator Nazaræus vocatus est : sed et nos apud veteres quasi opprobrio Nazaræi dicebamur, quos nunc Christianos vocant. Est autem usque hodie in Galilæa viculus contra Legionem, in quintodecimo ejus milliario ad orientalem plagam juxta montem Thabor nomine Nazara.

Naim, oppidulum, in quo filium viduæ a mortuis Dominus suscitavit, et usque hodie in secundo milliario Thabor montis ostenditur, contra meridiem juxta Ændor.

DE GENESI.

Orech, civitas regni Nemrod in Babylone.

Oolibama, civitas principum Edom.

Odollam, diximus de hoc et supra, cujus meminit et Isaias.

DE EXODO.

Oothon, ubi secundo filii Israel castrametati sunt egredientes de Soccoth juxta desertum, quando de Ægypto profecti sunt.

A

DE LIBRO JESU.

Ophër, hanc cepit Jesus, rege illius interfecto.

Ooli, civitas in tribu Aser.

Ophra, via Ophra, ducens ad terram Soal.

Hucusque per O brevem litteram legimus : exin per extensum legamus elementum.

258 DE PENTATEUCHO.

On, urbs in Ægypto, quæ Heliopolis Græce dicitur, id est civitas solis, quam ædificaverunt filii Israel, sicut Septuaginta interpretes arbitrantur. Alioquin in Hebraicis voluminibus non habetur. Et recte : siquidem antequam Jacob ingrederetur Ægyptum, erat exstructa jam civitas, quæ et sacerdotem habuit Peterrem, patrem Aseneth.

Or, mons in quo mortuus est Aaron, juxta civitatem Petram, ubi usque ad præsentem diem ostenditur rupes, qua percussa, Moses aquas populo dedit.

Oboth, in deserto castra filiorum Israel.

DE JESU ET REGNORUM LIBRIS.

Osa, in tribu Aser.

Oram, in tribu Nephthalim.

Ophir, unde sicut in Regnorum libris legimus, aurum afferebatur Salomoni. Fuit autem unus de posteris Heber, nomine Ophir, ex cujus stirpe venientes a fluvio Cophene, usque ad regionem Indiæ, quæ vocatur Hieria, habitasse, refert Josephus, a quo puto et regionem vocabulum consecutam.

C On, civitas Samariæ, pro qua in Hebraico scriptum est *און* in quod et Aquila et Symmachus interpretantur, inutile ; Theodotion, iniquitatem.

Ocho, civitas sacerdotalis.

Oroniam, urbs Moabitarum, sicut in Jeremia scriptum est.

DE GENESI.

Puteus juramenti, quem fodit Abraham, id est, Bersabee, in regione Geraritica. Diximus de hoc et supra.

Puteus visionis, in deserto, apud quem habitavit Isaac.

Puteus judicii, usque in præsentem diem in regione Geraritica. Vocatur autem **259** villa nomine Berdan (quod Latine dicitur Puteus judicii).

Puteus juramenti, ubi juraverunt Isaac et Abimelech, vocaturque oppidum Isaac. Sunt autem et alii plures putei in sanctis Scripturis, qui hodieque in Geraritica regione et juxta Ascalonem demonstrantur.

Petra, civitas Arabiæ in terra Edom, quæ cognominata est Jectael, et a Syris Recem dicitur.

. . . . .

DE PENTATEUCHO.

Rooboth, civitas Assyriorum, quam ædificavit Assur egrediens de terra Sennaar (et de hac

in libris *Hebraicarum Quæstionum*¹ plenius] diximus).

Rooboth, urbs alia juxta fluvium ubi erat rex Edom, et usque hodie est præsidium in regione Gabalena, et vicus grandis qui hoc vocabulo nuncupatur.

Ramesse, urbs quam ædificaverunt filii Israel in Ægypto: olim autem et universa provincia sic vocabatur, in qua habitavit Jacob una cum liberis suis.

Roob, quam transierunt exploratores, qui ab Jesu filio Nave² missi sunt, et usque hodie vicus Rooba in quarto lapide Scythopoleos sic vocatur, qui et Levitis separatus fuit.

Raphaca, in deserto ubi filii Israel castrametati sunt.

Raphidim, locus in deserto juxta montem Choreh, in quo de petra fluxere aquæ, cognominatusque est Tentatio: ubi et Jesus adversus Amalec dimicat prope Pharan.

Rathma (in deserto), castra filiorum Israel.

Remmon Phares, ubi filii Israel castrametati sunt.

Ressa, castra filiorum Israel;

Hammoth, in tribu Gad, civitas sacerdotalis et fugitivorum in terra Galaaditide. Nunc autem est vicus in quinto 262 decimo milliario Philadelphie contra Orientem³.

Recem, hæc est Petra civitatis Arabiæ, in qua regnavit Recem⁴, quem interfecerunt filii Isaael. Dicitur ipse rex quoque Madian.

DE LIBRO JESU.

Remmon, in tribu Simeonis, vel Judæ: hodieque est vicus nomine Remmon, juxta Æliam contra Aquilonem in quinto decimo ejus milliario.

Rogel, nomen fontis in tribu Benjamin.

Rama, in tribu Benjamin civitas Saulis in sexto milliario ab Ælia ad septentrionalem plagam contra Bethel. Meminit hujus et Jeremias.

Recem, in tribu Benjamin.

Remmon, petra Remmon, in tribu Symeonis sive Zabulon.

Rabboth, in tribu Issachar: est usque hodie alia villa Rebbo in finibus Eleutheropoleos ad solis ortum.

Rethom, in tribu Issachar.

¹ In libris *Hebraicarum Quæstionum*. Vide consequenter Quæstiones Hebraicas in Genesim. MARTIAN.

² Qui ab Jesu filio Nave. Memorih lapsus hic videtur; nisi exscriptores Latini posuerint *ab Jesu*, pro eo quod est, *cum Jesu*. Certum namque exstat *Robob* Num. XIII, 22, aditam fuisse ab iis exploratoribus, qui a Mose missi fuerant, quorum etiam Josue exploratorum unus fuit. MARTIAN.

— Emendandi ex Eusebio codd. Hieronymiani, ut recte Victorius et Martian. judicant legendumque, *qui cum Jesu*, οἱ μετὰ Ἰησοῦ. Ipse Josue unus ex illis exploratoribus fuit, quos Moses miserat, Num.

A Roob, in tribu Aser, civitas separata Leviis.

Rama, in tribu Asor, usque ad civitatem unitam Tyrriorum.

Rama in tribu Nephthalim.

Idcirco eadem nomina viculorum tribubus variis assignantur, quia cum apud nos unum nomen sonare videantur, apud Hebræos diversis scripta sunt literis.

Reccath, in tribu Nephthalim.

Ruma quæ et Aria, ubi sedit Abimelech, sicut in libro Judicum (ix, 41) scriptum est, quæ nunc appellatur Remphis. Est autem in finibus Diospoleos et a plerisque Arimathæa nunc dicitur.

DE REGNORUM LIBRIS.

B Remmath, ad quam David prædæ partem misit. Rachel, et ad hanc David spoliiorum partem misit.

Remmoth Galaad, villa trans Jordanem juxta fluvium Jaboc. Diximus de hac et supra.

263 Rabboth, civitas regni Ammon, nunc Philadelphia, cujus meminit Jeremias.

Roos, quam pertransivit David: pro quo Aquila et Symmachus interpretantur, arcem.

Rogellim, unde fuit Berzellai Galaadites (amicus David).

Raphaim, vallis Allophylorum ad septentrionalem plagam Jesusalem.

Remmam, civitas regum Syriæ juxta Damascus.

C Reth, hanc percussit Asa rex.

Rothem, pro quo Aquila interpretatur ἄρκενον, id est, juniperum: Symmachus, umbraculum.

Remmon, hujus meminit Isaias in visione contra Moab.

Raseph, civitas Syriæ.

Raphet, urbs Assyriorum in regione Thema, de qua in Isaia scribitur.

Rebla, in terra Emath: unde (victor) Pharae (adductum) Joacha transtulit (in Ægyptum).

Remma, mons in Isaia: pro quo Aquila interpretatur, mons Emmona; Symmachus in Armenia. Est et villa Remmus in Daroma. Porro in Regnorum libris Remmam, domus dicitur idoli Damasceni.

D Reblatha, regio Babyloniorum (sive urbs quam nunc Antiochiam vocant.)

XIII, 22.

³ Martianus ad Hieronymianam lectionem exigi Eusebium jubet; fallitur vero, nam e contrario legendum atque emendandum, in Hieronymo est ad Eusebianum exemplar *ad Occidentem* πρὸς δυσμὰς. Alioquin Rammoth extra fines terræ Israeliticæ extitisset, quæ ultra Philadelphiam Orientem versus non tendebatur.

⁴ Regine ms. *Roacam*: noster *Rocam* præfert, quemadmodum et vulgares Græci libri Ροκάν; sed Ροκόμ habent castigatiores. Epiphanius, de hæresi Melchisedechian. οἱ μὲν τῆ Ἀραβία τῆ Πετραίων Ροκόμ τε καὶ Ἐδὼμ καλουμένην.

Ramale¹: pro quo Aquila interpretatur, exaltabitur: scriptum est in Zacharia (xiv, 40). Est autem et alius locus in tribu Benjamin juxta Bethleem, de quo dicitur: *Vox in Rama audita est* (Matth. ii, 18). (Et de hoc in libris Hebraicarum Quæstionum plenius dicitur.)

Rhinocorura, civitas Ægypti, cujus meminit Isaias. (Sciendum autem, quod hoc vocabulum in libris Hebraicis non habetur, sed a Septuaginta Interpretibus propter notitiam loci additum est.)

266 Quod in libro Hebraicorum nominum diximus, hoc etiam nunc in S litteræ videtur titulo prænotandum: apud Hebræos tria esse S, hoc est samec, sade, et sin. Quæ cum apud Græcos et Latinos sono simili proferantur, in sua lingua aliter atque aliter resonant. Unde accidit, ut eadem nomina apud nos diversum sonare videantur, et plus quam cæteræ litteræ hæc habeat. Non enim ex una, sed ex tribus litteris, loca et urbes et viculi describuntur.

DE GENESI.

Sidon, urbs Phœnices insignis, olim terminus Chananæorum ad Aquilonem respiciens, et postea regionis Judææ. Cecidit autem in sortem tribus Aser, sed non eam possedit, quia hostes nequaquam valuit expellere.

Sennaar, campus Babylonis, in quo turris exstructa est. Unde egressus Assur ædificavit Ninevem. Meminit hujus loci Josephus in primo Antiquitatum libro, ita scribens: « De campo qui in Babylonia regione vocatur Sennaar, narrat Hestius historicus, dicens: Quidam sacerdotum profugi de templo Enyalii² Jovis sacra rapientes, in Sennaar campum Babyloniæ pervenere. »

Sichem et Salem, quæ (Latine et Græce) Sicima vocata est, civitas Jacob, nunc deserta. Ostenditur autem locus in suburbanis Neapoleos juxta sepulcrum Joseph; quam subvertit Abimelec, et seminavit in ea salem, sicut in libro Judicum (cap. ix, vers. 45) scriptum est. Postea vero instaurata est a

¹ Ramale, etc. Puto hanc vocem e Græca Ῥαβεδὲ sumptam, depravatam fuisse ab exscriptoribus Latinis, qui pro Ramade, posuerunt Ramale; nam apud LXX legimus Ῥαμὰ δὲ, quod Eusebius conjunctim forte legebat Ῥαμὰδὲ. MARTIAN.

— Nihil dubium hanc esse Ramma, de qua loquitur Zacharias cap. xiv, 40. Græco nomini Ῥαμὰ subsequitur, penes LXX, δὲ particula: sitque adeo probabile Martianæo, lectum ab Eusebio conjunctim Ῥαμὰδὲ. Hieron. in eum locum, Rhama autem in loco suo permanebit: melius, inquit, interpretatus est Aquila, et cæteri qui posuerunt, exaltabitur; Rhama quippe exaltatio dicitur.

² De templo Enyalii, etc. Quo auctore Jupiter Gemelius vel Gemelius in Hieronymum irrepserit, dicere erubescio; neque vero exscriptorum veterum supinitatem vel ignorantiam hic coarguendam patitur testis conscientia; quia mss. codices retinent veram lectionem Enyalii, licet cum hoc discrimine nomen in illis fuerit scriptum, anial, enialii, et ENYALII. Unum e Regiis exemplaribus neutram posuit dictionem; sed hoc modo lectionem mutavit ac sensum: de templo Veneris alii Jovis sacra, etc.

A Jeroboam, ut Regnorum narrat historia (III Reg. xii, 25), et sita est in finibus tribus Ephraim. Sed et filius Emmor appellabatur Sichem, a quo et locus nomen acceperat. Fuit autem et altera Sichem in monte Ephraim, civitas fugitivorum.

Sennaar, unde fuit Amarfal, qui adversus reges Sodomorum bellum gessit.

Sodoma, civitas impiorum divino igne consumpta. juxta mare Mortuum.

267 Seboim, et hæc civitas impiorum in æternos cineres dissoluta, juxta urbem quondam Sodomam.

Sophera, mons orientis in India, juxta quem hæc bitaverunt filii Jectan, filii Heber. Quos Josephus refert a Cophene flumine et Indiæ regionibus usque ad id locorum pervenisse, ubi appellatur regio Hieria: sed et classis Salomonis per triennium hinc quædam commercia deportabat.

Soora, urbs juxta Sodomam, quæ et Segur et Zoara (de qua et supra diximus).

Save, civitas antiqua in qua habitaverunt Amorhæi, gens valida, super regionem Sodomæ, quam excidit Chodologomor.

Seir, mons in terra Edom, in qua habitavit Esau in regione Gebalena: quæ ex eo quod Esau pilosus esset et hispidus, Seir, id est, pilosi nomen accipit. In quibus locis antea habitavit Chorræus, quem interfecit Chodologomor. Meminit montis Seir et Isaias in visione Idumææ.

Salem, civitas Sicimorum, quæ est Sichem; sed et alia villa ostenditur usque in præsentem diem (juxta Æliam contra occidentalem plagam hoc nomine; in octavo quoque lapide a Scythopoli in campo vicus Salumias appellatur: Josephus vero Salem esse affirmat (Antiqq. lib. i, cap. 41), in qua regnavit Melchisedec, quæ postea dicta est Solyma, et ad extremum, Hierosolymæ nomen accepit.)

Sur³, ubi invenit angelus ancillam Saræ Agar, inter Cades et Barad. Extenditur autem desertum

Quis sit igitur conflictus ille Jupiter Gemelius, prorsus ignoro: sed de Jove Enyalio plurima legi apud optimos scriptores. Primum nomen Ἐνυάλιος Martem significat, et pro Marte seu Deo bellico sumitur apud Græcos auctores. Distinguitur nihilominus Enyalios a Marte apud Soph. in Ajace, ἡ χαλκοθώξ ἢ ἐνυάλιος, vel Calcothorax, id est, Mars, vel Enyalios. Similiter apud Plutarch. in Rom. Quirinus a quibusdam dictus fertur ὁ Ἐνυάλιος. Secundo apud Josephum lib. i Antiqq. cap. 5. nomen illud scriptum legitur Ἐνυέλιος; in ms. codice Regio Eusebii ἐνυέλιος, cum duplici υ et ε in medio pro α quod Hieronymus legebat, ut fidem faciunt omnia exemplaria S. Doctoris, in quibus est enyalii, non enyelii. Quare autem in antea editis libris legamus Gemelii pro Enyalii, non aliam conjicere causam præter Apologiam Hieronymi adversus Jovinianum, in qua lib. i Gamelius Jupiter et Genethlius nominatur. Putarunt itaque Erasm. et Marian. eodem modo semper legendum apud Hieronymum. Hinc Gamelius, sive Gemelius hoc loco, pro Enyalios. MARTIAN.

³ Vacat, ut diximus, in Vat. quoque mss. hic ti-

Sur usque ad mare Rubrum, quod ad Ægypti confinia pervenit. Porro Cades, solitudo est super urbem Petram: sed et Scriptura desertum Cades contra faciem Ægypti extendi memorat, ad quod primum venere Hebræi, Rubro mari transvadato.

270 Segor, quæ et Bala et Zoara, una de quinque civitatibus Sodomorum ad preces Lot de incendio reservata, quæ usque nunc ostenditur. Meminit hujus et Isaias in visione contra Moab, de qua et supra diximus.

Sene, id est, tabernacula, locus in quo habitavit Jacob regressus de Mesopotamia (qui lingua Hebraica appellatur *Soccoth*).

DE EXODO.

Soccoth, prima mansio filiorum Israel in deserto, postquam de Ægypto sunt profecti, antequam mare transirent Rubrum.

Sin, desertum inter mare Rubrum et solitudinem Sina. Nam de hoc deserto filii Israel venerunt in Raphidim, et a Raphidim in desertum Sina, juxta montem Sina, ubi Moyses tabulas legis accepit. Desertum autem Sin idem dicit esse Scriptura quod et Cades, sed et hoc juxta Hebræos. Cæterum in Septuaginta Interpretibus non habetur.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Selmona, castra filiorum Israel in deserto.

Saphar, mons Saphar in deserto, castra filiorum Israel.

Sattim, ubi populus pollutus est fornicatione filiarum Moab. Est autem juxta montem Phogor: unde et Jesus exploratores ad investigandam et noscendam misit Jericho.

Sabama, civitas Moab, in terra Galaad, quæ cecidit in sortem tribus Ruben. Meminit et hujus Isaias in visione contra Moab.

Selcha¹, civitas regis Og, in regione Basanitide.

Senna, terminus Judææ², et usque hodie ostenditur in septimo lapide Jerichus contra septentrionalem plagam villa quædam nomine Magdalsena (quod interpretatur, turris Senna).

tulus: ad libri autem oram hæc adnotantur nominum Agar, Cades, et Barad glossemata:

Ἄγαρ αὐτῆ πάροιχος *Agar, ipsa est advena.*
ΚαδὴC ἀγία αὐτῆ *Cades, ipsa est sancta.*
ΒαρὰΔ, ἐν,κακοῖς, κτισίς. *Barad, in malis possessio.*

Ex quibus liquido apparet, descriptum ab Eusebio Sur, de qua marginalis adnotatio superat, solemni illa, quam inuimus, librarii oscitantia excidisse.

¹ Huic titulo subsequentem præponebat Martian. Latini mss. nostri ad Græcum exemplar utrumque digerunt. In Græco autem vitiose habet Vat. οὕτως pro ὡς.

² Eusebius *Idumææ* dixit: nec tamen errat Hieron. substituens *Judæam*, quæ enim intra fines *Idumææ* erat. Senna, totius terræ *Judææ* erat terminus. LXX hunc locum in plerisque omnibus libris Ἐννὰχ vocant: minus male in uno Oxon. Σενὰχ, Num. xxxiv, 4. Peccant vero hactenus editi, qui mox

A 271 Sephama, terminus Judæ ad solis orientem. Sadada, terminus Judæ.

DE LIBRO JESU

Someron, et hanc cepit Jesus, rege illius interfecto. Dicunt autem nunc pro eo Sebasten vocari oppidum Palæstinæ, ubi S. Joannis Baptistæ reliquæ conditæ sunt. Legimus in Regnorum libris III Reg. xvi, 24), quod Zamri rex Israel emerit montem Semeron, a quodam Semer, et ædificaverit in vertice ejus civitatem, quam ex nomine domini appellaverit Semeron.

Seira, et hanc cepit Jesus.

Selcha³, civitas in regione Basanitide.

Sior, locus contra faciem Ægypti. Sed et hodie ostenditur villa nomine Sior inter Æliam et Eleutheropolim in tribu Juda. (Super hoc in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius diximus.)

Saorth, in tribu Ruben, super Jordanem.

Sochoth⁴, in tribu Gad, super Jordanem.

Syphon, in tribu Gad, super Jordanem.

Sacharoma, in tribu Juda.

Samem, in tribu Juda.

Saal, in tribu Juda vel Symeon.

Sicelech, quam Achis rex alienigenarum dedit ad inhabitandum David. Est autem in Daroma sortis Judæ vel Symeonis.

Sansana, in tribu Juda.

Selei, in tribu Juda.

Saara, vicus in finibus Eleutheropoleos contra septentrionem pergentibus Nicopolim, quasi in decimo milliario, in tribu Dan sive Juda.

C Soccho (in tribu Juda). Sunt autem usque hodie viculi duo pergentibus Æliam de Eleutheropoli, in nono milliario viæ publicæ: unus in monte, alter in campo situs, qui Sochoth nuncupantur.

Sarain, in tribu Juda.

Senam, in tribu Juda.

Saphir, villa in montanis sita inter Eleutheropolim et Ascalonem, in tribu Juda.

274 Soccho, de qua et supra dictum est. Dicuntur autem Samaritani, qui de Babylone profecti sunt, hunc viculum condidisse.

Scacha⁵, in tribu Juda.

legunt μεγάλη Σεννὰ, *Magna Senna* pro Μυδζλασεννὰ vel Μογδζλασεννὰ, *Magdal Senna*, turris Senna, quod restituimus ex Vatic.

D ³ Selcha, etc. Hic locus supra positus legitur, civitas regis Og. MARTIAN.

— Hunc in Græco titulum nunc primum sufficit Vatic. Etsi enim hæc *Selcha* nequiquam diversa videatur ab illa, quæ in præcedenti serie locorum de Numeris et Deuteron. recensetur: nihil tamen est dubium ab Eusebio ac Hieronymo hic quoque fuisse descriptam.

⁴ Hic vero titulus, nedum in Græco, etiam in Latino a Reginæ ms. ignoratur: in nostro autem secunda manu ad libri album describitur.

⁵ Scacha, etc. Antea editi legunt *Scatha*, quod multum torsit eruditum Bonfrerium, qui nescivit omnia fere nomina depravata fuisse in veteribus editionibus Hieronymi. MARTIAN.

Selo, in tribu Ephraim, in quo loco arca testamenti mansit, et tabernaculum Domini usque ad tempora Samuelis. Est autem in decimo milliario Neapoleos in regione Acrabittena. Sed et Judæ patriarchæ filium Selon appellatum legimus.

Sechem in tribu Manasses, civitas sacerdotalis et fugitivorum, in monte Ephraim, ubi sepelierant ossa Joseph, de qua et supra diximus.

Sames, id est fons Sames, in tribu Benjamin : pro quo Aquila interpretatur, fontem solis.

Semri, in tribu Benjamin.

Sela, in tribu Benjamin.

Sabee, in tribu Symeon.

Sarith, terminus Zabulon.

Sams : pro quo Theodotio et Symmachus translulerunt, solis.

Semerom, in tribu Zabulon.

Sunem, in tribu Issachar, et usque hodie vicus ostenditur nomine Sulem, in quinto milliario montis Thabor contra australem plagam.

Seon, sive Soen, in tribu Issachar : hodieque ostenditur villa juxta montem Thabor.

Sasima, terminus Issachar.

Sior, in tribu Aser.

Sennanim, quercus pertinens ad terminum Nephthalim.

Sorech, in tribu Dan, ubi Samson fuisse legimus, juxta Estaol (de quo jam supra diximus).

Samer, in tribu Dan : de qua et supra memoravi, sub nomine Bethsamis.

Salabim, in tribu Dan, usque hodie grandis vicus ostenditur in finibus Sebastenes Al. Sebastenis) nomine Salaba.

Sepheth, locus Chananeorum.

275 DE JUDICUM LIBRO.

Sirotha, quod confugit judex Abud. Diximus et supra de Seira.

Sur Choreb, quod interpretatur, petra Choreb.

Selmon, mons quem conscendit Abimeleo adversus Sicimam dimicans.

Sephina : pro quo Aquila et Symmachus interpretantur, aquilonem.

Sorech, nomen torrentis, de quo loco fuit Dalila, illa Samsonis ; sed et usque hodie ad septentrionalem plagam Eleutheropoleos vicus ostenditur, nomine Capharsorech, juxta villam Saar, unde et Samson fuit.

DE REGNORUM LIBRIS.

Sophim, mons Ephraim in monte Armathem.

Salisa, quam pertransiit Saul.

Senna, nomen petræ.

¹ Martian. vitiose in Latino ubi pro unde, in Græco Ἀκριβατινῆ legit et mox Σωμανίτην pro Σωμανίτην, quem errorem sæpius admisit.

² Ubi Josias rex, etc. Habes hic quoque in antea editis Erasmi insignem depravationem ; nam pro Josia, supponunt Oziam. MARTIAN.

³ Hic Isaiam pro Abdia supponi opinatur Dru-

Saalim, villa quam pertransiit Saul in finibus Eleutheropoleos contra Occidentem, septem ab ea millibus distans.

Sim, ubi Samuel invenit Saulem.

Sabim, ubi Sal præliatus est.

Sonam, unde ¹ fuit illa mulier Sunamitis. Est autem usque hodie vicus in finibus Sebastæ in regione Acrabittena, vocabulo Sanim.

Sophamoth, ad quem locum misit David.

Seira, nomen putei, a quo Joab fecit reverti principem exercitus Abenner.

Suba, cujus regem percussit David.

Sarthan, quæ est ad radices Jezraelæ.

Sophera, quæ est et Sophir, unde veniebant na-ves Salomonis : de qua et supra diximus. Est autem mons Orientis pertinens ad Indiæ regionem.

Serora, civitas pergentibus Edom.

Saba, civitas regalis Æthiopiæ, quam Josephus a Cambyse rege Meroen cognominatam ex sororis vocabulo, refert.

278 Sela, ubi percussus est Joas.

Salfarvaim, de quibus locis Assyrii transmigrantes, habitaverunt in Samaria : et ab ipsis Samaritanorum gens sumpsit exordium. Meminit horum et Isaias.

Sademoth, ubi Josias rex ² idolorum signa combussit.

Saresta, oppidum Sidoniorum in via publica situm : ubi habitavit quondam Elias.

Saron, cujus et Isaias meminit, dicens, *In paludes versus est Saron* (Isa. xxxiii, 9). Usque in præsentem autem diem, regio inter montem Thabor et stagnum Tyberiadis, Saronas appellatur. Sed et a Cæsarcea Palestinæ, usque ad oppidum Joppæ, omnis terra quæ cernitur, dicitur Saronas.

Sephela, sicut scribit Isaias ³ : pro quo Aquila, campestris ; Symmachus, vallem interpretatur. Usque hodie omnis regio juxta Eleutheropolim campestris et plana, quæ vergit ad Aquilonem et Occidentem, Sephela dicitur.

Sennaar : pro quo Aquila, Sennam : Symmachus interpretatur, uberem. Meminit hujus et Michæas propheta.

Sedrach, terra Damasci : legimus in Zacharia (ix, 1 ; vid. Hadrach).

Sion, mons urbis Jerusalem.

Samaria, civitas regalis in Israel, quæ Nunc Sebastæ dicitur. Sed et omnis regio quæ circa eam fuit, a civitate quondam nomen acceperat.

Sor, Tyrus, metropolis Phœnicis, in tribu Nephthalim.

sus. Et est quidem Isaiæ xxxii, 19, **הַשֶּׁלַח** ; sed ibi LXX ἐν τῇ πεδινῇ interpretatur, non Σεφλά, quemadmodum in Abdia. Verum et conicere licet, Σεφλά olim Eusebii ævo lectum Isaiæ loco laudato, in aliquo saltem exemplari : pro quo substitutum deinde sit ἐν τῇ πεδινῇ ex Aquila, quemadmodum, alibi contigisse docti viri observant.

Soene, civitas Thebaidis, sicut scribit Ezechiel. A
Sais, civitas Ægypti, cujus meminit Ezechiel :
a qua et Saitis pagus.

Sadala, terminus Judææ, sicut et scribit Ezechiel.

Sabarim, inter Damascum et Æmath, sicut scribit Ezechiel.

Salisa pro quo Aquila interpretatur, triennem.
Meminit hujus Jeremias.

270 Sichar, ante Neapolim, juxta agrum quem
dedit Jacob filio suo Joseph, in quo Dominus noster
atque Salvator secundum Evangelium Joannis, Sa-
maritanæ mulieri ad puteum loquitur, ubi nunc
Ecclesia fabricata est.

DE GENESI.

Tigris, fluvius de paradiso exiens, juxta Scri-
pturæ fidem, pergensque contra Assyrios : et post
multos circuitus, ut vult Josephus ¹ in mare Ru-
brum influens. Vocatur autem hoc nomine pro-
pter velocitatem, instar bestię nimia pernecitate
currentis.

Terebinthus, in Sicimis, sub qua abscondit Jacob
idola, juxta Neapolim.

DE LIBRO JESU.

Tina, in tribu Juda.

Talem, in tribu Juda.

Tesan, in tribu Juda.

Tyrus, in tribu Nephtalim.

DE LIBRO JUDICIUM.

Tabath, ubi pugnatum est adversus Madian.

Tob, terra in qua habitavit Jephthe.

Topheth, in valle filiorum Ennom, ubi populus
Israel gentium simulacra veneratur. Est autem lo-
cus in suburbanis Jerusalem.

Tanis, civitas Ægypti, sicut Isaias et Ezechiel
scribunt.

Taphnas, civitas Ægypti. Lege Osee, Ezechiel et
Jeremiam. In hac habitaverunt Judæi, qui ob me-
tum Babyloniorum cum Jeremia fugerunt.

DE ENANGELIO.

Trachonitis regio, sive Ituræa, cujus tetrarcha
fuit Philippus, juxta Evangelium Lucæ. Diximus
de hac et supra. Est autem trans Bostram Arabiæ
282 civitatem in deserto, contra australem pla-
gam, quasi ad Damascum respiciens.

Hucusque per T simplicem litteram legerimus. Verum
quoniam quæ sequuntur a quod Hebræos, non ex leth
sed ex thau, id est, theta Græco, scribuntur, cum
aspiratione legere debemus.

DE GENESI.

Theman, regio principum Edom in terra Geba-

¹ Ut vult Josephus, etc. Consule quæ supra dicta
sunt de Tigri flumine, et de tigride animali, in no-
tis ad Græca fragmenta libri Nominum. MARTIAN.

² Vox campo in Reginæ ms. non est.

³ Contra australem plagam. Male in veteribus
editionibus et in aliquot mss. codicibus posuerunt
occidentalem plagam, pro australi; nam Thalcha in
Græco dicitur esse in Daroma, quæ regio tota au-
stralis est: vocemque Darom sæpius interpretatur
Hieronymus australem plagam. Cæterum nomen
Talcha legitur apud LXX, Josue XIX, 7. MARTIAN.

litica, a Theman filio Eliphaz filii Esau sortita
vocabulum. Sed et usque hodie est villa Themam
nomine, distans ab urbe Petra quinque millibus, ubi
et Romanorum militum præsidium sedet, de quo
loco fuit Eliphaz rex Themanorum. Unus quoque
filiorum Ismael appellabatur Theman. Sciendum
autem, quod omnis Australis regio Hebraice The-
man dicitur.

Thamma, ubi oves suas totondit Judas: ostendi-
tur hodieque vicus prægrandis in finibus Diospo-
leos euntibus Æliam, in tribu Dan, sive Judæ.

Thamna, alia civitas principum Edom; sed et
concupina Eliphaz filii Esau, Tamna appellata est,
quæ peperit ei Amalec, unde Amalecitæ.

DE DEUTERONOMIO.

B Thaphot, locus in deserto trans Jordanem, in
quo Deuteronomium scribit Moyses, contra Jeri-
cho.

Thaath, castra filiorum Israel.

Thara, castra filiorum Israel.

DE LIBRO JESU.

Thaffu, in tribu Juda civitas, quam expugnavit
Jesus, rege illius interfecto. Diximus et supra de
termino Palæstinæ et Ægypti qui appellatur Beth-
taphu.

Thaanach civitas quam expugnavit Jesus rege
istius interfecto. Fuit autem in tribu Manasse se-
parata Levitis, et nunc in quarto milliario oppidi
Legionis hoc nomine vicus ostenditur.

Thenath, in tribu Joseph: hodieque 283 est
villa Thena in decimo miliario Neapoleos contra
Orientalem, descendentibus in Jordanem.

Thaffue, in tribu Joseph.

Thaphuth, in tribu Manasse.

Theco, usque hodie juxta desertum civitatis
Æliæ vicus ostenditur, unde et Amos propheta
fuit.

Thesram, et hanc cum rege suo cepit Jesus.

Therama, in tribu Benjamin.

Tholad, in tribu Juda, sive Simeonis.

Thabor, terminus Zabulon. Est autem mons in
medio Galilææ campo ² (mira rotunditate sublimis),
distans a Diocæsarea decem millibus, contra orien-
talem plagam: qui confinium quoque inter tribum
Issachar et Neptalim, fuit.

D Thalcha, in tribu Simeon: nunc vicus grandis
Judæorum vocatur Thella, quasi in sextodecimo
milliario Eleutheropoleos contra australem plagam ³.

Thamnathsara ⁴, civitas Jesu filii Nave, in monte

— Noster ms. contra orientalem plagam; in aliis
ut et in antiquis editionibus, invenit Martian., con-
tra occidentalem. Verum quod ait Eusebius ἐν τῷ
Δαρῶμα, meridianam sive australem plagam de-
signare non est qui ignoret.

⁴ Hactenus editi libri ad monstri instar legunt
Θαμνασθάρᾱ, et in Latino Martianeus Thamnath tan-
tum, LXX præferunt Θαμνασθάρᾱχ (Josue XIX, 20).
Hebræus תְּמַנְתְּסָרָא. Eusebium textum emendat
Vatic. ms. Hieronymianum supplent duo Latini,
Reginæ, ac noster.

sita; de qua supra sub nomine Thamnæ, ¹ diximus: in qua usque in præsentem diem sepulcrum ejus ostenditur in tribu Dan ².

DE LIBRO JUDICUM.

Thaanach, civitas juxta quam Debbora adversum Sisaram dimicavit, in tribu Manasse, separata Levitis, quam tenere non potuit, pristinis cultoribus nequaquam ejectis. Est autem nunc villa prægrandis distans a Legione millibus tribus.

Thebes urbs quam cum oppugnaret Abimelech, fragmine molæ ictus interiit. Est autem usque hodie vicus nomine **Ἰθῆβη** Thebes, in finibus Neapoleos pergentibus Scythopolim, quasi in tertio decimo ejus lapide.

Thamnatha: posuimus et supra Thamnam, in tribu Juda.

DE REGNORUM LIBRIS.

Thelamuge, locus in quo Abenner misit ad David. Sed sciendum quod pro hoc verbo Aquila interpretatur, extemplo: Symmachus, pro semetipso.

Thaad, juxta Galaad.

Thamsa, terminus regni Salomonis.

Termoth, civitas quam ædificavit Salomon in deserto (cujus in libris *Hebraicarum Quæstionum* ³ fecimus mentionem).

Tharsis, unde aurum Salomoni deferebatur: hanc putat Josephus Tarsum urbem esse Ciliciæ. Porro juxta Ezechiel prophetam Carthago sentitur. Siquidem in eo loco, ubi apud Septuaginta Interpretes legimus Carthaginem, in Hebræo scriptum habet *Tharsis*. Nonnulli Indiam putaverunt (et de hoc tam in libro Epistolarum (*Epist.* num. 37), quas ad Marcellam scripsimus, quam in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius dictum est).

Tharsa, ubi ⁴ Asa rex Israel fuit.

Thersila, unde fuit Manaen: usque hodie est viculus Samaritanorum in regione Batanæa, qui Thersila dicitur.

Thesba, unde ortus est Elias propheta, Thesbites.

Theman, juxta Ezechielem civitas Idumææ. Porro Isaias in visione eam ponit Arabiæ. Meminit hujus et Jeremias. Abdias autem scribit civitatem Esau. Sed et unns filiorum ejus Theman appellabatur sicut supra diximus.

Ἰθῆβη Tharac, quam in terra Judæ Evæi conditere. ⁵

¹ Imo luculenter sub nomine *Gaas*, in cuius, inquit, montis septentrionali parte sepultus est Jesus filius Nave, et usque hodie juxta vicum Thamnam sepulcrum ejus insigne monstratur.

² Verius, inquit Bonfrerius et Clericus, in tribu Ephraim. Certe in hac tribu ab ipso Eusebio ac Hieronymo ponitur mons, quem dudum commemoravimus, *Gaas*, in cuius septentrionali parte sepultus est Jesus.

³ In libris *Hebraicarum Quæstionum*. Diximus supra *Quæstiones Hebraicas* Hieronymi, præter eas quæ sunt in Genesim, non superesse. MARTIAN.

⁴ Fortassis unde rescribendum ex Eusebio est. Contra in Græco, pro Ἀσὰφ malim ex Hieronymo

A Thalassar, regio Syriæ.

Thogarma, legimus in Ezechiel.

Taphet, legimus in Jeremia (VII, 22) aram *Thaphet*. Est autem in suburbanis Æliæ usque hodie locus, qui sic vocatur juxta piscinam Fullonis et agrum Acheldema.

DE GENESI.

Ur Chaldæorum, ubi mortuus est Aram, frater Abraham: cujus hodieque, sicut Josephus refert, tumulus ostenditur. (Et super hoc quid nobis videatur in libris *Hebraicarum Quæstionum* plenius diximus.)

Ulammaus, pro quo in Hebræo scriptum habet *Luza*. Eadem est autem quæ et Bethel, sicut supra diximus. Sed et quædam villa nomine Ulamma in duodecimo Diocæsareæ lapide ostenditur contra solis ortum.

Us, unde fuit Job de regione Ausitidi, sed et unus de posteris Esau appellabatur Us. (De quo in libris *Hebraicarum Quæstionum* ⁶ diximus.)

DE LIBRO JUDICUM

Xil, in tribu Juda.

DE GENESI.

Zaphoim, regio Edom principum, in terra quæ nunc vocatur Gebalena.

DE NUMERIS ET DEUTERONOMIO.

Zoob, civitas Amorrhæorum sita in Arnone: de qua scriptum est: **Ἰθῆβη** Propterea dicitur in libro *Bellorum Domini: Zoob inflammavit et torrentes Arnon* (*Num.* XXI, 14 apud LXX).

Zephrona, terminus Judææ (*Al. Judæ*) ad septentrionem.

Zared, vallis Zared ⁷ in parte deserti.

DE LIBRO JESU.

Zeph, in tribu Juda.

Zannohua, in tribu Juda, usque hodie in finibus Eleutheropoleos pergentibus Æliam, villa Zanua nuncupatur.

Zib, in octavo milliaro Chebron contra Orientem usque in præsens vicus ostenditur, ubi absconditus est David. Fuit autem tribus Judæ in Daroma, in finibus Eleutheropoleos.

DE LIBRIS REGNORUM.

Zip, mons squalidus, vel caligans, sive nebulosus, juxta Ziph, in quo sedit David prope Chermelam, quæ in Scripturis sanctis Carmelus appellatur, vicus hodie Judæorum, unde fuit Nabal

⁵ Ἀσὰ, Asa: filium nempe David, qui regnavit in Tharsa. Vid. III Regum xv, 2, et II Paralip. xiv, 45. Bonfrerius quoque Ἀσὰ legit, sed ex ingenio, ut pleraque alia: quodque magis improbandum est, Lectore nunquam admonito. Denique ex Vatic. Σαμαρείων restituimus, pro quo Σαμαρείων minus bene antea scribebatur.

⁶ In libris *Hebraicarum Quæstionum*. Vide consequenter librum *Hebraicarum Quæstionum* in Genesim, ubi de Ur, Ulammaus, et Us disputat S. Doctor. MARTIAN.

⁷ Emendat meus ms. liber *vallis*, pro quo vitiose Martian. *villa*.

Carmelius. Sed et unus de posteris Caleb dictus est Ziph. Lege Paralipomenon (*I Paral.* II, 42).

Zogora, in Jeremia civitas Moabitarum: hæc est quæ nunc vocatur Zoara, sive Segor, una de quinque civitatibus Sodomorum.

¹ Subnectunt veteres editores Erasm. ac Victorius libellum *Locorum ex Actis*, quem in Hieronymianis quoque mss. passim invenire est hic loci subjunctum: Hieronymum tamen auctorem non habere, compertum est. In ms. nostro ita inscribitur, *Nomina regionum, atque locorum de Actibus Apo-*

A Zeb, civitas Amman, hodieque villa Zia ostenditur in quentodecimo lapide Philadelphie, contra Occidentem, de qua scribit Jeremias.

Zeoeth, nomen lapidis, ubi Adonias immolavit victimas juxta fontem Rogel ¹.

stolorum, non a Hieronymo, sed ab alio quodam descripta. Et Bedæ quidam, in cujus quoque operibus invenitur, ascribunt eruditi viri, qui dignum lectu opus esse judicant, Martianæus totum omnino rejecit: nos in hujusce Tomi Appendice ad mss. quoque codices recensebimus.

IN CONSEQUENTEM GEOGRAPHICAM TABULAM PALÆSTINÆ.

ADMONITIO.

Perlecto Hieronymi, sive Eusebii de Palæstinæ urbibus et vicis libro, nihil utilius, nihilque ad eorum mentem probe retinendam, fructumque ex iis debitum lectu percipiendum, necessarium est magis, quam geographica mappa totius terræ, quam describunt, situs et loca ad se invicem uno conspectu representare: Quæ veluti Commentarii vicem suppleat, imo cujus ope, quod prolixis commentariis ægre admodum obtineas, percurrente picturam oculo consequaris.

Segnius irritant animos demissa per aures,
Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus. et quæ
Ipse sibi tradit spectator.

(HORAT. *de Arte Pœtic.* v 180 et seqq.)

Verum si ad horum modo Patrum documenta Tabulam adumbrare oporteat, solisque eorum sit vestigiis insistendum, vix uniuscujusque regionis seorsim multas describas, unam quæ simul universam ἐν γραφῆς τύπῳ ut Eusebius loquitur, Palæstinam exhibeat, ne vix quidem. Nam quod cl. Relando pridem observatum est, Eusebius, ejusque interpres Hieronymus, in una quaque regione terræ Israeliticæ intervalla locorum ab urbe illius regionis præcipua definiunt: ipsam vero urbem, quo loco sita sit, dicere prætermittunt. Exemplo sit, quod ab Eletheropoli metiuntur plus quam viginti locorum situm, ipsa vero Eletheropolis, utpote quæ in Scripturis non memoratur, quem tractum occupet, nusquam docent. Idem de reliquis fere urbibus usu venit, quas in Judæa, a Nicopoli dimetiuntur, vel Diospoli: in Samaritide, a Neapoli et Sebaste: in Galilæa, a Diocæsarea et Legione: denique trans Jordanem, a Pella et Philadelphia. Nempe supervacaneam duxerunt esse operam, primarias eas urbes, suisque temporibus longe notissimas, quibus haberentur distantis, designare, easque adeo vel omnino dissimulant, vel πόλεις ἐπισήμους, *urbes nobiles*, dixisse contenti sunt. Nunc vero quando nobiles esse desierunt, suis quasque locare sedibus, habito ad se invicem respectu, si eorum tantum indiciis nitimur, non est expeditum.

Alterum accedit huic malo incommodum, quod ipsarummet urbium, quas a præcipua uniuscujusque regionis deducto intervallo Patres collocant, non usque adeo diligens notatio sit respectu plagarum mundi, cum quatuor duntaxat vulgaribus illis Ortu, Occasu, Septentrione, et Meridie utantur, reliquas singulis hisce intermediis negligant. Minime autem credibile sit, omnes urbes Eusebio memoratas recta eam plagam respexisse, ad quam referuntur, omnesque ad eandem veluti lineam remotas fuisse ab ea urbe, unde distantia earum petitur. Nihil jam de cæteris dico, quæ in hoc scriptorum pari desiderat laudatus Relandus, ac multis exaggerat, fortasse etiam supra verum: re ipsa enim aut parum negotii facessunt, aut rectissime se habent, quemadmodum in præfixa huic tomo Præfatione ostendimus. Satis ex his duobus, quæ adduximus, liquet, universæ Palæstinæ imaginem ad Eusebii ac Hieronymi ingenium ex hisce eorum monumentis, tametsi omnium longe luculentissimis, non posse delineari; sed quædam necesse esse prius ex aliorum geographorum maxime veterum auctoritate constituere, quibus demum ipsa, quæ in incerto apud Eusebium sive Hieronymum hærent, asserantur.

Hoc porro est, quod in hac exstruenda Mappa supplere debui, siquidem in promptu erat ex alienis testimoniis huic descriptioni suppetias ferre; nec erit, opinor, qui studio meo veluti propositum prætergresso succenseat homo sacræ geographiæ cupidus, quoniam ut tot singulares tabulas regionum adumbrarem, a me ipso impertare non potui, vixque aliter fructus ab eximio hoc libro poterat obtineri. Recensui autem; ac disposui suis quæque nominibus loca, prout ex Septuagintavirali editione hoc libro enuntiantur, nec ferme alia prætermisi, quam quæ appellativæ, ut vocant, significationis, non propriæ sunt, aut certe ignobi-